

**International Accounting
Education Standards Board™**

**Priručnik s objavama
o međunarodnoj edukaciji**

Izdanje iz 2015. godine

IES™

International Federation of Accountants®
529 Fifth Avenue
New York, New York 10017 USA

Ovaj priručnik objavio je International Federation of Accountants (IFAC®). Njegova misija je služiti javnom interesu: kroz razvoj visokokvalitetnih standarda i uputa; kroz pomoć pri usvajanju i provedbi visokokvalitetnih standarda i uputa; kroz pridonnošenje razvoju jakih profesionalnih računovodstvenih organizacija i računovodstvenih tvrtki te visokokvalitetnih praksi profesionalnih računovođa, kroz promoviranje vrijednosti profesionalnih računovođa diljem svijeta; te govoriti o pitanjima koja su od javnog interesa.

International Education Standards, konačni nacrti, konzultacijski dokumenti i ostale IAESB publikacije, objavljuje IFAC, koji na iste ima autorsko pravo.

IAESB i IFAC ne prihvaćaju odgovornost za gubitak koji bude pretrpjela bilo koja osoba koja djeluje ili se suzdržava od djelovanja uzdajući se u materijal ove publikacije, bez obzira je li taj gubitak prouzročen nemarom ili nečim drugim.

'International Accounting Education Standards Board', 'International Education Standards', 'International Education Practice Statements', 'International Education Information Papers', 'International Federation of Accountants', 'IAESB', 'IES', 'IEPS', 'IEIP', 'IFAC', IAESB logo, logo IFAC su zaštićeni znaci ili registrirani zaštitni znaci i oznake usluga IFAC u Sjedinjenim Američkim Državama i ostalim zemljama.

Copyright© listopad 2015. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana. Za svako reproduciranje, čuvanje ili prijenos ili slična korištenja ovog dokumenta, potrebno je pisano dopuštenje IFAC, osim u slučaju kada je to dopušteno zakonom. Kontakt: permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-257-5

Objavio:

Ovaj *Priručnik s objavama o međunarodnoj edukaciji, izdanje iz 2015. godine* International Accounting Education Standards Board (IAESB), koji je objavio International Federation of Accountants (IFAC) u listopadu 2015. godine na engleskom jeziku, preveo je na hrvatski jezik Savez računovođa, revizora i financijskih djelatnika Federacije Bosne i Hercegovine (SRRiF-FBiH) u travnju 2016. godine i isti se reproducira uz dozvolu IFAC-a. Proces prevođenja *Priručnika s objavama o međunarodnoj edukaciji, izdanje iz 2015. godine*, ocijenjen je od strane IFAC, a prijevod je obavljen sukladno s "Izjavom o politikama – Standardi politike za prevođenje i reproduciranje koje je objavio IFAC". Odobreni tekst *Priručnika s objavama o međunarodnoj edukaciji, izdanje iz 2015.godine*, je onaj koji je objavio IFAC na engleskom jeziku.

Tekst na engleskom jeziku *Priručnika s objavama o međunarodnoj edukaciji, izdanje iz 2015. godine* ©2015. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana.

Tekst na hrvatskom jeziku *Priručnika s objavama o međunarodnoj edukaciji, izdanje iz 2015. godine* © 2016. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: *Handbook of International Education Pronouncements, 2015 Edition*
ISBN: 978-1-60815-257-5

Objavio:

INTERNATIONAL EDUCATION STANDARDS

IES™

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

PRIRUČNIK S OBJAVAMA O MEĐUNARODNOJ EDUKACIJI

SADRŽAJ

	Stranica
Promjene sadržaja u odnosu na izdanje Priručnika iz 2014. godine i najnovija dostignuća	1
Uvod o Odboru za međunarodne standarde računovodstvene edukacije – IAESB	3
Uloga Međunarodne federacije računovođa	4
OKVIR ZA OBJAVE O EDUKACIJI	
Okvir za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe (2015.)	5
IAESB-ov Pojmovnik (2015.)	19
MEĐUNARODNI STANDARDI EDUKACIJE	
Predgovor	24
MSE 1, Zahtjevi za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije (2014.)	25
MSE 2, Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost (2015.)	32
MSE 3, Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine (2015.)	44
MSE 4, Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti etika i stavovi (2015.)	55
MSE 5, Inicijalni profesionalni razvoj – Praktično iskustvo (2015.)	70
MSE 6, Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti (2015.)	79
MSE 7, Kontinuirani profesionalni razvoj (2014.)	87
MSE 8, Zahtjevi kompetentnosti za revizijske profesionalce (2008.)	99
POPRAVNI MATERIJALI ZA MSE 8 (2008.)	
Okvir Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe (2009.)	117
IAESB-ov Pojmovnik (2014.)	129
MSE 1, Zahtjevi za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije (2005.)	141
MSE 2, Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije (2005.)	145

MSE 3, Profesionalne vještine i opća edukacija (2005.)	153
MSE 4, Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi (2005.)	159
MSE 5, Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom (2005.)	165
REVIDIRANI MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 8	
MSE 8, Profesionalna kompetentnost za angažirane partnere odgovorne za revizije financijskih izvještaja (revidiran)	171

PROMJENE SADRŽAJA U ODNOSU NA IZDANJE PRIRUČNIKA IZ 2014. I NAJNOVIJA DOSTIGNUĆA

Ovaj priručnik zamjenjuje izdanje iz 2014. godine *Priručnika s objavama o međunarodnoj edukaciji*. Organizacija ovog priručnika podržava Međunarodne standarde edukacije (MSE-ove) na način da su u njemu predočeni temeljni koncepti i definicije u svježije revidiranom *Okviru Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe (2015.)* [Okvir], i *IAESB-ovom Pojmovniku (2015.)*. Međutim, primarno središte ovog priručnika je skupina od osam međunarodnih standarda edukacije (MSE-ova). Konkretnije, ovaj priručnik sadrži novo-revidirane i ponovo izrađene MSE 1-6, ponovno izrađeni MSE 7 *Kontinuirani profesionalni razvoj (2014.)*, i MSE 8, *Zahtjevi kompetentnosti za revizijske profesionalce (2008.)*. Budući da u srpnju 2016. godine IAESB prelazi s postojećeg MSE-a 8 na nedavno revidirani MSE 8, ovaj priručnik sadrži i popratni materijal za sadašnji MSE 8; uključujući *Okvir Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe (2009.)*, *IAESB-ov Pojmovnik (2014.)*, te prvobitne MSE 1-5. Ovaj priručnik završava se poglavljem u kojem je sadržan nedavno revidirani standard, MSE 8, Profesionalna kompetentnost za angažirane partnere odgovorne za revizije financijskih izvještaja (revidirani). Ovaj priručnik ne sadrži 3 Međunarodne smjernice edukacijske prakse, MSEP-ove (*International Education Practice Statements – IEPS*), jer ove objave nisu najbolje usklađene s konceptima i terminologijom koja se koristi u revidiranim MSE-ovima. IAESB će odlučiti, u tekućem planu rada, hoće li revidirati MSEP-ove kako bi osigurao njihovu usklađenost s revidiranim MSE-ovima, ili će MSEP-ove zamijeniti manje mjerodavnim materijalima s uputama.

IAESB je izradio materijale s uputama (*Interpretation Guidance materials*), kako bi olakšao razumijevanje revidiranih MSE-ova, a isti se mogu naći u Centru za objašnjenja (Clarity Center) na web stranici IAESB-a. Materijali s uputama uključuju: dokumente koji su temelj za zaključke (*Basis of Conclusions documents*) za revidirane MSE-ove; prijelazni dokument koji pruža pregled promjena nastalih iz projekta revidiranja (*Bridging Document*); dokument s odgovorima osoblja (Staff Answered Questions document) (2015.) koji objašnjava proces utvrđivanja standarda, odgovornost članica IFAC-a u provedbi MSE-ova, redovite postupke koje je IAESB poštivao prilikom utvrđivanja revidiranih MSE-ova; slajdove i napomene koje je pripremio osoblje, a u kojima su objašnjena glavna načela i najvažnije promjene za svaki revidirani MSE.

IAESB trenutno radi na podršci usvajanju i provedbi revidiranih MSE-ova. Projekt izrade uputa uključuje izradu uputa za provedbu za MSE 1, *Zahtjevi za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije (2014.)* (*Entry Requirements to Professional Accounting Education Programs (2014.)*), i MSE 8, *Profesionalna kompetentnost za angažirane partnere odgovorne za revizije financijskih izvještaja (revidirani)* (*Professional Competence for Engagements Partners Responsible for Audits of Financial Statements (Revised)*). Uz to, IAESB je objavio publikaciju *Pitanja i odgovori osoblja (Staff Questions and Answers publication)*, kao pomoć onima koji implementiraju

pristup temeljen na ishodima učenja sukladno zahtjevima revidiranih MSE-ova. Pristup temeljen na ishodima učenja objedinjuje željene ishode učenja, oblikovanje programa i aktivnosti procjene kao i proces upravljanja koji je pokretač trajnog napretka.

UVOD O ODBORU ZA MEĐUNARODNE STANDARDE RAČUNOVODSTVENE EDUKACIJE

Odbor za Međunarodne standarde računovodstvene edukacije (*International Accounting Education Standards Board – IAESB*) je neovisno tijelo za donošenje standarda, koje razvija standarde edukacije, upute i informativne dokumente s ciljem da iste koriste članice Međunarodne federacije računovođa (International Federation of Accountants-IFAC) i ostale zainteresirane strane u procesu profesionalne računovodstvene edukacije, kao što su: sveučilišta i pružatelji edukacije, poslodavci, regulatori, vlasti, računovođe i buduće računovođe. IAESB izrađuje svoje standarde i upute, u okviru zajedničkog procesa donošenja standarda, koji obuhvaća Odbor za javni nadzor (*Public Interest Oversight Board – PIOB*), koji nadzire aktivnosti IAESB-a, i Konzultativnu savjetodavnu grupu IAESB-a, koja pruža polazne informacije u pogledu javnog interesa. IFAC pruža financijsku, operativnu i administrativnu podršku IAESB-u. Ovakvo uređenje omogućava visokokvalificiranim volonterima da se, u okviru svog rada u IAESB-u, usredotoče isključivo na aktivnosti donošenja standarda.

Cilj IAESB-a, kao što je i navedeno u njegovom Opisu zadataka (*Terms of Reference*), jeste služiti javnom interesu kroz: uvođenje niza visokokvalitetnih standarda i ostalih publikacija koje odražavaju dobru praksu u edukaciji, kroz usavršavanje i procjenu profesionalnih računovođa; promoviranje usvajanja i provedbe međunarodnih standarda edukacije; izradu referentnih mjerila edukacije za mjerenje provođenja Međunarodnih standarda edukacije; zalaganje za međunarodnu debatu o novonastalim pitanjima koja se odnose na edukaciju, usavršavanje i procjenu profesionalnih računovođa.

Članstvo IAESB-a čini 18 članova Odbora koji djeluju na volonterskoj osnovi, a dolaze iz svih dijelova svijeta. Od 18 članova, 9 su praktičari, a 9 su osobe koje nisu članovi niti zaposlenici revizorskih tvrtki (“ne-praktičari”).¹ Najmanje tri ne-praktičara su predstavnici javne domene: osobe od kojih se očekuje da zastupaju te da je vidljivo da zastupaju, širi javni interes.

Svi članovi odbora obvezni su potpisati godišnju izjavu u kojoj navode da će djelovati u javnom interesu i s integritetom ispunjavati svoje odgovornosti kao članovi IAESB-a. Članove imenuje Odbor IFAC-a, na temelju preporuka IFAC-ove Komisije za imenovanja, te uz odobrenje koje daje Odbor za javni nadzor (PIOB).

Pri razvijanju svojih standarda, neovisno, od IAESB-a se zahtijeva da bude transparentan u svojim aktivnostima, te da se pridržava propisanog postupka kako je isti odobren od strane PIOB-a. Sastanci Odbora, uključujući i sastanke putem telekonferencije otvoreni su za javnost, a dokumenti kao što je dnevni red, dostupni su na www.iaesb.org/meetings.

Za daljnje informacije o objavama i aktivnostima IAESB-a, posjetite web stranicu Odbora na www.iaesb.org.

1 Ne-praktičar je osoba koja nije član ni zaposlenik revizorske tvrtke, te iz poštovanja prema onima koji jesu članovi ili zaposlenici tih tvrtki, obično podliježe prijelaznom (cooling-off) 3-godišnjem razdoblju.

ULOGA MEĐUNARODNE FEDERACIJE RAČUNOVOĐA

Međunarodna federacija računovođa (IFAC) služi javnom interesu, tako što: doprinosi razvoju jakih i održivih organizacija, tržišta i ekonomija. Zagovara transparentnost, odgovornost i usporedivost financijskog izvještavanja; potpomaže razvoj računovodstvene profesije; te promovira značaj i vrijednosti računovođa globalnim financijskim infrastrukturama. IFAC je osnovan 1977. godine i trenutno obuhvaća 175 članova i pridruženih članova 130 država i jurisdikcija širom svijeta, zastupajući približno 2,84 miliona računovođa u javnoj praksi, obrazovanju, vladinom sektoru, gospodarskim granama, industriji i trgovini.

Kao dio njegove misije služenja javnom interesu, IFAC doprinosi izradi, usvajanju i provedbi visokokvalitetnih standarda računovodstva i izražavanja uvjerenja, prvenstveno kroz podršku koju pruža Odbor za Međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB). IFAC osigurava ljudske resurse, upravljanje opremom i sredstvima, komunikacijsku podršku i financiranje za ovaj neovisni odbor za donošenje standarda, te olakšava proces imenovanja i odabira za članove odbora.

IAESB utvrđuje svoj program rada i odobrava svoje publikacije u skladu sa svojim redovitim postupkom i bez uključivanja IFAC-a. IFAC ne može utjecati na programe rada ili publikacije. IFAC objavljuje priručnike, standarde, i ostale publikacije i vlasnik je autorskih prava.

Neovisnost IAESB-a je zaštićena kroz brojne načine:

- formalni, neovisni javni nadzor za donošenje standarda od strane Odbora za javni nadzor – PIOB-a (za više informacija, pogledati <http://www.ipiob.org/>), koji obuhvaća strogi redoviti postupak u koji spadaju javne konzultacije;
- javni poziv za nominacije i formalni, neovisni nadzor imenovanja/odabira od strane Odbora za javni nadzor (PIOB-a);
- potpuna transparentnost, kako u smislu propisanog postupka za donošenje standarda, tako i u smislu javnog pristupa programskim materijalima, sastancima i objavljenim osnovama za zaključke za svaki konačni standard;
- uključenost Konzultativne savjetodavne skupine i promatrača u proces donošenja standarda; i
- zahtjev da članovi IAESB-a, kao i organizacije koje vrše imenovanje/zapošljavaju, budu opredijeljene za neovisnost, integritet i misiju u javnom interesu.

Za detaljnije informacije, posjetite web stranicu IFAC-a www.ifac.org.

**OKVIR MEĐUNARODNIH STANDARDA EDUKACIJE
ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE I BUDUĆE
PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE (2015.)**

SADRŽAJ

	Točka
DIO 1 – UVOD, SVRHA I DJELOKRUG	
Uvod.....	1.-7.
Svrha okvira.....	8.-10.
Djelokrug okvira.....	11.-16.
DIO 2 – EDUKACIJSKI KONCEPTI	
Profesionalna kompetentnost.....	17.-18.
Ishodi učenja, područja kompetentnosti i razine stručnosti.....	19.-23.
Učenje i usavršavanje (razvoj).....	24.-26.
Opća edukacija.....	27.-29.
Inicijalni profesionalni razvoj.....	30.-33.
Kontinuirani profesionalni razvoj.....	34.-37.
Procjena, mjerenje i monitoring.....	38.-42.
DIO 3– IAESB-ove PUBLIKACIJE	
Međunarodni standardi edukacije (MSE).....	43.-47.
Ostale IAESB-ove publikacije.....	48.
DIO 4– OBVEZE ČLANICA IFAC-a	
Obveze članica IFAC-a povezane s MSE-ovima.....	49.-50.
DODATAK 1: OPIS RAZINA STRUČNOSTI	
DODATAK 2: IAESB-ove KONVENCIJE ZA IZRADU NACRTA	

DIO 1 – UVOD, SVRHA I DJELOKRUG

Uvod

1. Ovaj *Okvir Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe* (2015.) [“Okvir”] utvrđuje koncepte koje Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (*International Accounting Education Standards Board (IAESB)*) koristi u svojim publikacijama. Okvir također daje uvod u IAESB-ove publikacije i povezane obveze članica IFAC-a.
2. IAESB djeluje u javnom interesu kako bi ojačao razinu pouzdanosti i povjerenja zainteresiranih strana u rad profesionalnih računovođa.
3. IAESB-ova misija je služiti javnom interesu jačanjem računovodstvene profesije diljem svijeta kroz razvoj i unaprjeđenje profesionalne računovodstvene edukacije. IAESB teži tome da svoju misiju ostvari kroz izradu, usvajanje i provedbu Međunarodnih standarda edukacije (MSE-ova). MSE-ovi unaprjeđuju kvalitetu profesionalne računovodstvene edukacije diljem svijeta, kroz propisivanje zahtjeva za:
 - Ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije;
 - Inicijalni profesionalni razvoj (IPR) za buduće profesionalne računovođe; i
 - Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) profesionalnih računovođa.
4. Računovodstvena profesija obuhvaća, ali nije ograničena na:
 - Pripremu, analizu i izvještavanje, te vjerodostojno predstavljanje financijskih i nefinancijskih informacija;
 - Uspostavu partnerstava u donošenju odluka te oblikovanju i provedbi organizacijskih strategija;
 - Reviziju financijskih i nefinancijskih informacija, te pružanje ostalih usluga izražavanja uvjerenja i savjetodavnih usluga; i
 - Pripremu i analizu relevantnih poreznih informacija.
5. Računovodstvena profesija služi potrebama za financijskim i, u nekim okolnostima nefinancijskim informacijama širokog spektra donositelja odluka, uključujući ali se ne ograničavajući na (a) javnost, (b) sadašnje i potencijalne investitore, (c) menadžere i zaposlenike u organizacijama, (d) dobavljače i kreditore, (e) kupce, i (f) vladina tijela. Sposobnost računovodstvene profesije da zadovolji informacijske potrebe korisnika doprinosi učinkovitosti ekonomije, stvarajući vrijednost društvu.

6. Izrada, usvajanje i provedba MSE-ova pruža učinkovit pristup za razvoj profesionalne kompetentnosti. Ostali poželjni ishodi uključuju:
 - Smanjenje međunarodnih razlika u zahtjevima da osoba izvodi ulogu profesionalnog računovođe;
 - Olakšavanje globalne mobilnosti profesionalnih računovođa; i
 - Osiguranje međunarodnih referentnih mjerila dobre prakse za profesionalnu računovodstvenu edukaciju.
7. Terminologija u računovodstvenoj edukaciji nije univerzalna; isti pojam može biti korišten na različite načine u različitim zemljama. Definicije i obrazloženja ključnih pojmova korištenih u Okviru i MSE-ova navedena su u *IAESB-ovom Pojmovniku*.

Svrha Okvira

8. Okvir daje konceptualnu (idejnu) osnovu IAESB-u da nastavi proces izrade i podrške usvajanju i provedbi međunarodnih standarda edukacije. Okvir pomaže članicama IFAC-a u njihovim aktivnostima koje se odnose na učenje i usavršavanje (razvoj) profesionalnih računovođa i budućih profesionalnih računovođa.
9. Okvir je koristan i ostalim zainteresiranim stranama/dionicima koji podržavaju učenje i usavršavanje profesionalnih računovođa i budućih profesionalnih računovođa. U ove zainteresirane strane spadaju:
 - Sveučilišta, poslodavci i druge zainteresirane strane koje izvode ulogu u oblikovanju, razvoju, provođenju i procjeni programa profesionalne računovodstvene edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe;
 - Regulatori koji su odgovorni za nadzor rada računovodstvene profesije;
 - Vladina tijela s odgovornošću za zakonske i regulatorne zahtjeve koji se odnose na profesionalnu računovodstvenu edukaciju;
 - Profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe koji organiziraju vlastito učenje i unaprjeđivanje; i
 - Sve ostale strane zainteresirane za rad Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) i njegov pristup izradi publikacija o profesionalnoj računovodstvenoj edukaciji.
10. Koristi koje donosi Okvir obuhvaćaju:

- Učinkovitiji i djelotvorniji postupak utvrđivanja standarda, tako što će se osigurati konceptualni temelj za publikacije IAESB-a;
- MSE-ove koji su dosljedni, jer se temelje na zajedničkom skupu koncepta relevantnih za profesionalnu računovodstvenu edukaciju; i
- Povećanu transparentnost i odgovornost Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB-a) za svoje odluke, jer su temeljni koncepti na kojima su zasnovane odluke Odbora uključene u Okvir.

Djelokrug Okvira

11. Okvir opisuje koncepte učenja koji podupiru MSE-ove; međutim, Okvir ne uspostavlja zahtjeve koji se odnose na članice IFAC-a. Prilikom izrade MSE-ova, IAESB primjenjuje koncepte utvrđene u Okviru. Koncepti utvrđeni u ovom Okviru mogu se primijeniti i na ostale aspekte profesionalne računovodstvene edukacije koji nisu obuhvaćeni konkretnim MSE-ovima.
12. U svrhu MSE-ova i ostalih publikacija koje izdaje IAESB, IAESB profesionalnog računovođu definira kao pojedinca koji ostvaruje, pokazuje i dalje razvija profesionalnu kompetentnost kako bi igrao ulogu u računovodstvenoj profesiji i od koga se traži da poštuje kodeks etike onako kako to traži profesionalna računovodstvena organizacija ili tijelo nadležno za licenciranje.
13. Profesionalne računovodstvene organizacije obuhvaćaju, ali nisu ograničene na članice IFAC-a. U slučaju kada profesionalna računovodstvena organizacija ili tijelo za licenciranje nije članica IFAC-a, MSE služi kao međunarodno referentno mjerilo dobre prakse.
14. Kodeks etike utvrđuje skup etičkih načela za profesionalne računovođe. Kodeks etike obično obuhvaća *Kodeks etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (International Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants)* ("IESBA Code"), bilo u cijelosti ili kao temelj za lokalno izrađeni kodeks etike u kojem standardi nisu ništa manje strogi od onih navedenih u IESBA-ovom Kodeksu.
15. IAESB definira budućeg profesionalnog računovođu kao pojedinca koji je započeo program profesionalne računovodstvene edukacije kao dio svog inicijalnog profesionalnog razvoja – IPR.
16. IAESB može utvrditi i zahtjeve za uloge koje profesionalne računovođe u velikoj mjeri obavljaju u računovodstvenoj profesiji, ili koje su predmet javnog interesa.

DIO 2 – EDUKACIJSKI KONCEPTI

Profesionalna kompetentnost

17. Opći cilj profesionalne računovodstvene edukacije je (a) razviti profesionalnu kompetentnost budućih profesionalnih računovođa, i (b) razviti i održavati profesionalnu kompetentnost profesionalnih računovođa.
18. Profesionalna kompetentnost je sposobnost izvođenja uloge prema definiranom standardu. Profesionalna kompetentnost nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepata, činjenica i procedura; to je objedinjavanje i primjena (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.

Ishodi učenja, područja kompetentnosti i razine stručnosti

19. Brojni MSE-ovi uključuju ishode učenja koji utvrđuju sadržaj i dubinu znanja, razumijevanja i primjene potrebne za svako konkretno područje kompetentnosti. Ishodi učenja mogu se postići u kontekstu radnog okruženja ili programa profesionalne računovodstvene edukacije.
20. Primjer ishoda učenja za tehničku kompetentnost profesionalnog računovođe koji izvodi financijsko-računovodstvenu ulogu je “pripremati financijske izvještaje, uključujući konsolidirane financijske izvještaje u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) ili ostalim relevantnim standardima.” Za ostvarenje ovog ishoda učenja potrebno je poznavanje MSFI-eva, sposobnost procjene njihove relevantnosti u danoj situaciji i sposobnost primjene zahtjeva relevantnih MSFI-eva.
21. MSE obuhvaća područja kompetentnosti koja su kategorije za koje se može definirati skup povezanih, srodnih ishoda učenja. U primjere spadaju *Financijsko računovodstvo i izvještavanje* i *Upravljačko računovodstvo*.
22. U okviru IPR, području kompetentnosti se dodjeljuje razina stručnosti koja opisuje kontekst u kojem se očekuje da se postignu relevantni ishodi učenja. Razina stručnosti za područje kompetentnosti utemeljena je razmatranju dvosmislenosti, kompleksnosti i neizvjesnosti okruženja. U Dodatku 2 navedeni su detalji o osnovnoj, srednjoj i naprednoj razini stručnosti. Ove razine opisuju tipični napredak koji se javlja u razvoju profesionalne kompetentnosti tijekom karijere profesionalnog računovođe. MSE propisuje razinu stručnosti za područja kompetentnosti koju treba ostvariti do završetka IPR.
23. Članica IFAC-a može (a) uključiti dodatna područja kompetentnosti; podići razinu stručnosti za neka područja kompetentnosti; ili (c) izraditi dodatne ishode učenja. Recimo, ove promjene mogu biti neophodne kada članica IFAC-a priprema profesionalne računovođe ili buduće profesionalne računovođe za rad u određenom sektoru djelatnosti ili za određenu ulogu.

Učenje i usavršavanje (razvoj)

24. Učenje i usavršavanje je neprestani proces stjecanja, održavanja i obnavljanja kompetencija na odgovarajućoj razini tijekom karijere profesionalnog računovođe. IAESB definira osnovne vrste učenja i usavršavanja, kako slijedi:

Edukacija¹

Edukacija je strukturirani i sustavni proces čiji je cilj stjecanje i usavršavanje znanja, vještina i drugih sposobnosti; proces koji se obično, ali ne i isključivo, odvija u akademskim okruženjima.

Obuka/Uvježbavanje

Obuka/Uvježbavanje opisuje aktivnosti učenja i usavršavanja koje upotpunjuju edukaciju i praktično iskustvo. Obuka naglašava praktičnu primjenu i obično se izvodi na radnom mjestu ili u simuliranim uvjetima radnog okruženja.

Praktično iskustvo

Praktično iskustvo odnosi se na aktivnosti na radnom mjestu koje su relevantne za razvoj kompetencija.

25. Kao dodatak edukaciji, uvježbavanju/obuci i praktičnom iskustvu, aktivnosti učenja i usavršavanja mogu uključiti neformalno učenje kao što je (a) treniranje, (b) umrežavanje (c) mentorstvo (d) promatranje (e) oponašanje, i (f) samo-usmjereno i nestrukturirano stjecanje znanja.
26. Opseg korištenja različitih vrsta učenja i usavršavanje može varirati. Na primjer, tijekom početnih faza inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR) možda će jači naglasak biti na edukaciji koja obuhvaća profesionalnu računovodstvenu edukaciju, nego u kasnijim fazama učenja i usavršavanja. Tijekom kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR), težište se može pomjeriti ka učenju i usavršavanju kroz praktično iskustvo i obuku.

Opća edukacija

27. Opća edukacija (a) razvija osnovna znanja, vještine, i stavove, (b) pomaže u pripremi pojedinca za ulazak u program profesionalne računovodstvene edukacije, i (c) potpomaže cjeloživotno učenje i usavršavanje.

¹ IAESB koristi pojam "edukacija" u osobnom nazivu i u publikacijama; međutim, njegov smisao uključuje cjelokupni proces učenja i usavršavanja.

28. Opća edukacija pomaže profesionalnim računovođama i budućim profesionalnim računovođama u objedinjavanju tehničke kompetentnosti, profesionalnih vještina i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova razvijenih kroz profesionalnu računovodstvenu edukaciju. Ono potpomaže razvoj vještina odlučivanja, prosuđivanja i skepticizma. Primjeri tema opće edukacije obuhvaćaju, ali nisu ograničeni na (a) razumijevanje ideja i događaja iz povijesti, (b) poznavanje raznih kultura, i (c) svijesti o ekonomskim, političkim i društvenim silama u svijetu.
29. Opća edukacija može se steći na različite načine i u različitim kontekstima i može doprinijeti razvoju tih vještina. Opća edukacija počinje prije ulaska u program profesionalne računovodstvene edukacije i može se nastaviti tijekom IPR i KPR.

Inicijalni profesionalni razvoj (IPR)

30. Inicijalni profesionalni razvoj je učenje i razvoj kroz koji buduće profesionalne računovođe najprije razvijaju profesionalne kompetencije koje vode k izvođenju uloge profesionalnog računovođe.
31. IPR uključuje profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenu. IAESB definira ove pojmove na sljedeći način:

Profesionalna računovodstvena edukacija

Edukacija i uvježbavanje/obuka koja se nadograđuje na opću edukaciju i razvija (a) tehničku kompetentnost, (b) profesionalne vještine i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove.

Praktično iskustvo

Praktično iskustvo se odnosi na aktivnosti na radnom mjestu koje su relevantne za razvoj profesionalne kompetentnosti.

Procjena

Mjerenje profesionalne kompetentnosti razvijene kroz učenje i usavršavanje/razvoj.

32. IPR traje sve dok buduće profesionalne računovođe ne budu u stanju pokazati kompetencije koje su potrebne za ulogu profesionalnog računovođe. Jedan od rezultata, kojim se pokazuje ta profesionalna kompetentnost, može biti prijam u članstvo članice IFAC-a.
33. Stjecanje kvalifikacija, licenciranje ili certificiranje ("kvalifikacija") je formalno priznavanje nekoj osobi da je dosegla profesionalni status ili da je primljena u članstvo članice IFAC-a. U međunarodnom kontekstu, postoje značajne pravne i regulatorne razlike koje određuju trenutak stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja) profesionalnih računovođa i to se može dogoditi vrlo rano ili vrlo kasno u karijeri. Svaka članica IFAC –a može definirati od-

govarajući odnos između završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR) i trenutka kvalifikacije za svoje članove.

Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR)

34. KPR je učenje i usavršavanje koje usavršava i održava profesionalnu kompetentnost kako bi profesionalnim računovođama omogućio da nastave kompetentno ispunjavati svoju ulogu. KPR pruža trajno usavršavanje ishoda učenja za (a) tehničku kompetentnost, (b) profesionalne vještine, i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove stečene tijekom IPR.
35. Promjena je značajna karakteristika okruženja u kojem rade profesionalne računovođe koja od njih zahtijeva da razvijaju i održavaju svoju profesionalnu kompetentnost kroz svoje karijere. Pritisak za promjene dolazi iz mnogih izvora, uključujući ali ne ograničavajući se na (a) očekivanja javnosti, (b) globalizaciju, (c) napretke u tehnologiji, (d) složenost poslovanja, (e) sociološke promjene i (f) povećanje regulative i nadzora. Kao rezultat toga, trajno učenje je integralni dio KPR-a, budući da profesionalne računovođe moraju aktivno prolaziti edukaciju, obuke, stjecati znanje i vještine koje su im potrebne da predvide promjene i da se prilagode promjenama u procesima, tehnologiji, profesionalnim standardima, regulatornim zahtjevima, zahtjevima poslodavaca te u ostalim područjima.
36. Zahtjevi u pogledu profesionalne kompetentnosti mogu se mijenjati usporredno s tim kako profesionalne računovođe preuzimaju nove uloge u svojoj karijeri. Na primjer, profesionalni računovođa u poslovnom sektoru možda će željeti postati edukator u oblasti računovodstva; ili će računovodstveni tehničar možda poželjeti raditi kao revizor. KPR, koji obuhvaća mnoge iste elemente kao i IPR, razvija i dodatnu širinu i dubinu (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina, i (c) profesionalne vrijednosti, etike i stavova koji možda budu potrebni kada se preuzme nova uloga.
37. KPR uključuje praktično iskustvo koje pojedincu pruža priliku da razvije svoju profesionalnu kompetentnost u okviru radnog mjesta. S napredovanjem karijere profesionalnog računovođe, težište se sa strukturiranog učenja prebacuje na praktično iskustvo i neformalno učenje.

Procjena, mjerenje i monitoring

38. Procjena, mjerenje i monitoring su ključni u pokazivanju profesionalne kompetentnosti i u utvrđivanju jesu li učenje i usavršavanje bili učinkoviti.
39. Procjena se koristi kako bi se sakupili dokazi da je pojedinac, koji je predmet procjene, pokazao profesionalnu kompetentnost za ispunjavanje uloge profesionalnog računovođe. Osim toga, procjena pruža i korisne informacije koje se mogu koristiti za poboljšanje kvalitete programa profesionalne računovodstvene edukacije. Učinkovite aktivnosti procjene postižu visoke stup-

njeve valjanosti dostatnosti, pouzdanosti, pravednosti i transparentnosti. Za procjenu profesionalne kompetentnosti često se koristi kombinacija različitih aktivnosti procjene.

40. Procjena uključuje mjerenje profesionalne kompetentnosti. U kontekstu procjene, mjerenje obuhvaća evaluaciju, i pružanje provjerljivog dokaza o postignuću: (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina, i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
41. Pristup mjerenja usredotočen je na mjerenje vidljivih outputa (recimo, učinak na radnom mjestu, simulacije na radnom mjestu pisane ispite i samo-procjenу), inputa koji se mogu kvantificirati (npr., broj sati KPR-a ili ekvivalentnih jedinica učenja), ili kombinacije oba navedena elementa.
42. Monitoring je sustavni proces prikupljanja, analize i potvrđivanja dokaza koji pokazuje da je profesionalna kompetentnost razvijena ili održana.

DIO 3 – IAESB-ove PUBLIKACIJE

Međunarodni standardi edukacije

43. MSE-ovi su mjerodavni i članice IFAC-a ih koriste pri utvrđivanju zahtjeva u pogledu edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe.
44. MSE-ovi utvrđuju zahtjeve za (a) ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije, (b) inicijalni profesionalni razvoj budućih profesionalnih računovođa, i (c) kontinuirani profesionalni razvoj profesionalnih računovođa.
45. Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) je svjestan (a) globalne različitosti kultura i jezika, edukacijskih, pravnih i društvenih sustava i (b) raznolikosti uloga koje izvode profesionalne računovođe. MSE-ovi se izrađuju kao standardi temeljeni na načelima koji članicama IFAC-a osiguravaju fleksibilnost u provođenju zahtjeva danog MSE-a. Svaka članica IFAC-a treba odrediti kako će na najbolji način primijeniti zahtjeve MSE-a i podliježe *Izjavi o obvezama članstva (Statements of Membership Obligations – SMO)*. IAESB također prihvaća da pojedine IFAC-ove članice mogu usvojiti zahtjeve učenja i usavršavanja koji nadmašuju zahtjeve MSE-a.
46. Proces koji IAESB slijedi pri izradi svojih standarda opisan je u *IAESB-ovom Opisu zadatka*.
47. MSE-ovi su napisani u skladu s IAESB-ovim Konvencijama za izradu nacрта koje su navedene u Dodatku 1.

Ostale IAESB-ove publikacije

48. Kao potporu Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ovima), IAESB izdaje i ostale publikacije i dodatni popratni materijali kako bi članicama IFAC-a pomogao u postizanju dobre prakse u učenju i usavršavanju.

DIO 4 – OBAVEZE ČLANICA IFAC-a

Obaveze članica IFAC-a koje se odnose na MSE-ove

49. Svaka pojedina članica IFAC-a određuje kompetencije i kriterije za članstvo prikladne za uloge profesionalnog računovođe koje izvode njezini članovi. U Izjavi o obvezama članstva (SMO), navode se obveze članica i pridruženih tijela IFAC-a. Obveze povezane s Međunarodnim standardima edukacije mogu se pronaći u Izjavi o obvezama članstva broj 2 (SMO 2), Međunarodnim standardima edukacije za profesionalne računovođe i ostalim objavama koje je objavio IAESB (“SMO 2”).
50. Neke IFAC-ove članice podliježu zahtjevima iz zakona ili regulative u okviru njihovog zakonodavstva. MSE-ovi ne mogu pravno zaobići edukacijske zahtjeve ili ograničenja koja su pojedinim članicama IFAC-a postavljena u takvim zakonima ili regulativama. U slučajevima gdje MSE postavlja veće zahtjeve od onih postavljenih u zakonima ili regulativama, SMO 2 zahtijeva da, tamo gdje IFAC-ova članica nema odgovornosti ili ima podijeljenu odgovornost za područja pokrivena određenim MSE-om, ta članica nastoji, najbolje što može, ispoštivati zahtjeve MSE-a. U tim slučajevima, članica IFAC-a bi trebala (a) utvrditi svoju razinu odgovornosti, (b) poduzeti odgovarajuće korake da na najbolji način ispuni obveze u okviru SMO 2, te ohrabriti odgovorne da primijene zahtjeve danog MSE-a u zakone ili propise.

Dodatak 1

OPIS RAZINA STRUČNOSTI

Ovaj opis razina stručnosti potpomaže IAESB-ovo korištenje ishoda učenja u MSE-ovima i drugim publikacijama. Predočava opise tri razine stručnosti. Ovi opisi, zajedno s ishodima učenja, izvor su informacija za članice IFAC-a koji im pomaže da svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije oblikuju za razne uloge i specijalizacije u profesionalnom računovodstvu.

Razina stručnosti	Opis
Osnovna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiranje, objašnjavanje, sažimanje i tumačenje temeljnih načela i teorija iz relevantnih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja zadataka tijekom rada pod odgovarajućim nadzorom; • Izvršavanje dodijeljenih zadataka korištenjem odgovarajućih profesionalnih vještina; • Prepoznavanje važnosti profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u izvršavanju dodijeljenih zadataka; • Rješavanje jednostavnih problema, te upućivanje složenih zadataka ili problema supervizorima ili osobama sa specijaliziranom ekspertizom; i • Pružanje informacija i objašnjavanje ideja na jasan način, uz korištenje usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na osnovnoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuju niske razine nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Srednja razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neovisnu primjenu, usporedbu i analizu temeljnih načela i teorija iz relevantnih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja radnih zadataka i donošenja odluka;

Razina stručnosti	Opis
	<ul style="list-style-type: none"> • Kombiniranje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina s ciljem izvršavanja radnih zadataka; • Primjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radne zadatke; i • Predstavljanje informacija i objašnjavanje ideja zainteresiranim stranama iz računovodstvenih i ne-računovodstvenih oblasti, na jasan način, putem usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na srednjoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuju umjerene razine nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Napredna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odabir i integriranje načela i teorija iz različitih područja tehničke kompetentnosti s ciljem upravljanja projektima i radnim zadacima, te davanja preporuka koje odgovaraju potrebama zainteresiranih strana; • Udruživanje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina, s ciljem upravljanja i vođenja projekata te radnim zadacima; • Donošenje prosudbi o odgovarajućim smjerovima djelovanja, pouzdajući se u profesionalne vrijednosti, etiku i stavove; • Procjenjivanje, istraživanje i rješavanje složenih problema uz ograničeni nadzor; • Predviđanje, davanje odgovarajućih savjeta i razvijanje rješenja za složene probleme i pitanja; i • Konzistentno prezentiranje i objašnjavanje relevantnih informacija na uvjerljiv način velikom broju zainteresiranih strana; <p>Ishodi učenja na naprednoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuju visoke razine nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>

IAESB-ove KONVENCIJE ZA IZRADU NACRTA

Jezik i struktura

Pri izradi MSE-ova, odabir odgovarajućih formulacija i teksta će se usmjeravati, gdje god je moguće, ovim *IAESB-ovim Konvencijama za izradu nacrtu* i *IAESB-ovim Pojmovnikom* (“Pojmovnik”). Definicije koje se mogu pronaći u IAESB-ovim objavama uključene su u Pojmovnik. Namjera je da se Pojmovnikom podrži prijevod, tumačenje i primjena. Namjera definicija nije da se zaobiđu definicije utvrđene za druge svrhe, bilo u zakonima, regulativama ili negdje drugdje.

Struktura MSE-ova treba biti organizirana tako da uključi sljedeće odvojene odjeljke: Uvod, Ciljevi, Zahtjevi i Materijal s objašnjenjem.

Uvod

Uvodni materijal uključuje informacije u vezi s djelokrugom i datumom stupanja na snagu, koje osiguravaju kontekst relevantan za ispravno razumijevanje svakog MSE-a.

Cilj

Svaki MSE sadrži jasno formuliranu izjavu o cilju koji treba postići standard. Cilj pomaže članici IFAC-a da razumije opći cilj standarda, i što treba biti ostvareno te da odluči je li potrebno uraditi više kako bi se cilj ostvario.

Zahtjevi

Cilj je podržan jasno navedenim zahtjevima koji su nužni za postizanje cilja. Zahtjevi se uvijek izražavaju korištenjem izraza “treba/će”

Materijal s objašnjenjem

Svrha materijala s objašnjenjem je da detaljnije objasni djelokrug, cilj i zahtjeve. Materijal s objašnjenjem članicama IFAC-a pomaže u primjeni zahtjeva i može uključivati primjere kako te zahtjeve ispuniti. Materijal s objašnjenjem sam po sebi ne nameće bilo kakve dodatne zahtjeve; njegova je svrha pomoći u njihovoj primjeni.

POJMOVNIK (TRAVANJ 2015.)

1. Ovaj Pojmovnik sadrži skup definiranih pojmova, od kojih su mnogi posebno definirani unutar postojećih IAESB-ovih objava. IAESB uvažava da se u različitim zakonodavnim kontekstima u kojima članice djeluju, ovi pojmovi mogu shvaćati s različitim značenjem ili različitim nijansama značenja i primjenama. Pojmovnik ne propisuje članicama uporabu pojmova. Pojmovnik više predstavlja popis definiranih pojmova s posebnim značenjima za njihovu uporabu u Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ovima) i Međunarodnim informativnim dokumentima za edukaciju (MIDE-ovima) koje je sačinio IAESB.
2. Riječi označene zvjezdicom (*) ukazuju na pojmove definirane na drugim mjestima u Pojmovniku.

**Aktivnost procjene (Assessment activity)* – Aktivnosti osmišljene s ciljem procjene konkretnih područja profesionalne kompetentnosti.*

Aktivnost promišljanja (Reflective activity) – Proces koji se ponavlja, a kroz koji profesionalne računovođe,* u svim fazama svoje karijere, nastavljaju razvijati svoju profesionalnu kompetentnost*, tako što analiziraju svoja iskustva (stvarna ili simulirana) kako bi poboljšali svoje buduće postupke.

Budući profesionalni računovođa (Aspiring professional accountant) – Pojedinaac koji je započeo program profesionalne računovodstvene edukacije* kao dio inicijalnog profesionalnog razvoja.*

Dnevnik rada (Work log) – Evidencija koju pojedinac vodi o prirodi zaduženja i završenih zadataka i o vremenu koje je proteklo do završetka tih zaduženja i zadataka. Dnevnik rada može sadržavati i dokumentaciju o kompetentnosti koja je razvijena kao rezultat obavljanja radnih zadataka.

Do Dostatnost praktičnog iskustva (Sufficiency (of practical experience) – Ima li praktično iskustvo* ravnomjernu zastupljenost dubine i širine, znanja i primjene, i gdje je primjereno, integraciju materijala iz različitih područja primijenjenih na niz situacija i konteksta.

Na širinu praktičnog iskustva utječu čimbenici kao što su: priroda uloge; razina stručnosti, prethodni stupanj formalne edukacije,* državni ili lokalni zakoni; zahtjevi regulatornih tijela; očekivanja javnosti u pogledu profesionalne kompetentnosti*.

Na dubinu praktičnog iskustva* utječu čimbenici kao što su: raznolikost i složenost zadataka; te razina podrške supervizora i mentora.

Dobra praksa (Good practice) – Oni elementi koji se smatraju ključnim za edukaciju* i usavršavanje/razvoj* profesionalnih računovođa* i koji se provode po standardu nužnom za postizanje profesionalne kompetentnosti*.

Dostatnost (procjene) (Sufficiency (of assessment)) – U vezi s procjenom,* ima li aktivnost procjene* ravnomjernu zastupljenost dubine i širine, znanja i primjene, i kombinira li materijal iz različitih područja primijenjenih na niz situacija i konteksta.

**Edukacija (education)/obrazovanje* – Sustavni proces čiji je cilj stjecanje i razvijanje znanja, vještina i ostalih sposobnosti pojedinca, proces koji se obično ali ne i isključivo provodi u akademskom okruženju

Financijski izvještaji (Financial statements) – Strukturirano predstavljanje povijesnih financijskih informacija, uključujući povezane bilješke, čija je svrha predstaviti ekonomske resurse ili obveze subjekta u danom vremenskom trenutku, ili promjene u istim za dano vremensko razdoblje, u skladu s okvirom financijskog izvještavanja. Povezane bilješke obično sadrže sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostale informacije čija je svrha objašnjenje. Pojam “financijski izvještaji” obično se odnosi na kompletan skup financijskih izvještaja, kako je utvrđeno mjerodavnim financijskim okvirom, ali se može odnositi i na pojedinačni financijski izvještaj.

Financijski izvještaji koji podliježu reviziji su izvještaji subjekta, koje priprema menadžment subjekta, pod nadzorom onih koji su zaduženi za upravljanje.

Formalna edukacija/obrazovanje (Formal education) – Komponenta programa računovodstvene edukacije koja nije vezana uz radno mjesto.

Intelektualne vještine (Intellectual skills) – Vještine koje se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe* da rješava probleme, donosi odluke i koristi dobru prosudbu.

Ishod učenja (Learning outcome) – Sadržaj i dubina znanja, razumijevanja, i primjene potrebna za određeno područje kompetentnosti.*

Kombinirani pristup (Combination approach) – Ovaj pristup kombinira pristup zasnovan na inputu* i pristup zasnovan na outputu*.

Kontinuirani profesionalni razvoj(KPR) (Continuing professional development – CPD) – Učenje i usavršavanje/razvoj* koje se odvija nakon inicijalnog profesionalnog razvoja* i koje razvija i održava profesionalnu kompetentnost* kako bi osposobilo profesionalne računovođe* da nastave kompetentno izvršavati svoje uloge*.

**Kooperativna edukacija (Cooperative education)* – Program edukacije* koji obično vodi stjecanju zvanja (diplome), a obuhvaća naizmjenična razdoblja (npr. polugodišta, semestre, tromjesečja) akademskih studija i stjecanje iskustva s punim radnim vremenom. Obično treba dodatno vrijeme da se ispune zahtjevi za stjecanje diplome (zvanja).

Kvalifikacija (Qualification) – Kvalifikacija profesionalnog računovođe* znači da se u određenoj vremenskoj točki smatra kako je pojedinac ispunio i nastavlja ispunjavati zahtjeve kako bi bio priznat kao profesionalni računovođa.*

Međuljudske i komunikacijske vještine (Interpersonal and communication skills) – Vještine koje se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe* da uspješno radi i ostvaruje interakciju s drugima.

Mjerenje inputa (Input measure) – Mjerenje temeljeno na inputu (uloženom) usmjereno je na nastojanja uložena u učenje i usavršavanje/razvoj*, na primjer, broj sati koji se očekuje od osobe koja pohađa neki tečaj ili obuhvaćena predmetna područja.

Mjerenje outputa (Output measure) – Pristup temeljen na outputu je usmjeren na to je li profesionalni računovođa* usavršio određenu kompetenciju*.

Mjerenje procesa (Process measure) – Pristup temeljen na procesu je usmjeren na oblikovanost i izvođenje učenja i usavršavanja/razvoja*, na primjer, program tečaja koji se redovito pregledava i ažurira.

Monitoring/praćenje (Monitoring) – Sustavni proces prikupljanja, analize i potvrđivanja dokaza koji pokazuje da je profesionalna kompetentnost razvijena ili održana.

Nominalna/očigledna valjanost procjene (Face validity (of assessment)) – U vezi s procjenom,* uočava li se da aktivnost procjene* mjeri ono što se joj je namjena da izmjeri.

Obuka /uvježbavanje (Training) – Aktivnosti učenja i usavršavanja/razvoja* koje nadopunjuju edukaciju* i praktično iskustvo.* Obuka naglašava praktičnu primjenu, te se obično provodi na radnom mjestu ili u simuliranom radnom okruženju.

Organizacijske vještine (Organizational skills) – Vještine koje se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe* da učinkovito radi s organizacijom ili unutar organizacije, kako bi postigao optimalne rezultate ili ishode, s raspoloživim osobljem i resursima.

Osobne vještine (Personal skills) – Vještine koje se odnose na osobne stavove i ponašanje profesionalnog računovođe.*

Inicijalni profesionalni razvoj(IPR) (Initial professional development) (IPD) – Učenje i usavršavanje/razvoj* kroz koje buduće profesionalne računovođe prvo razvijaju kompetentnost* koja vodi k obnašanju uloge* u računovodstvenoj profesiji.

Područje kompetentnosti (Competence area) – Kategorija za koju se može utvrditi skup povezanih ishoda učenja*.

Pouzdanost procjene (Reliability (of assessment)) – Kad je riječ o procjeni,* daje li aktivnost procjene* dosljedno iste rezultate pod istim spletom okolnosti, kvaliteta ili stanje koje opisuje daje li pristup mjerenja dosljedno isti rezultat pod istim okolnostima.

Praktično iskustvo (Practical experience) – Aktivnosti na radnom mjestu važne za razvoj kompetentnosti.

Pravičnost procjene (Equity (of assessment)) – U vezi s procjenom,* je li aktivnost procjene* pravedna i bez predrasuda.

Predvidiva valjanost (procjene) (Predictive validity of assessment) – Kada je riječ o procjeni,* odnosi li se sadržaj aktivnosti procjene* na određeni aspekt profesionalne kompetentnosti* za čiju je procjenu namijenjen.

Pristup koji se temelji na inputu (Input-based approach) – Pristup koji utvrđuje količinu aktivnosti učenja potrebnu kako bi profesionalne računovođe* stekle i održale profesionalnu kompetentnost.*

Pristup temeljen na outputu (Output-based approach) – Pristup koji traži da profesionalne računovođe* pokažu, kroz postignute ishode učenja, da razvijaju i održavaju profesionalnu kompetentnost.

**Procjena (Assessment)* – Mjerenje profesionalne kompetentnosti* stečene kroz učenje i usavršavanje/razvoj*.

Profesionalna kompetentnost (Professional competence) – Sposobnost izvršavanja uloge* prema utvrđenom standardu.

Profesionalna računovodstvena edukacija (Professional accounting education) – Edukacija i obuka koja se oslanja na opću edukaciju i daje (a) profesionalna znanja*, (b) profesionalne vještine* i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove.*

Profesionalna znanja (Professional knowledge) – Teme koje sačinjavaju predmet računovodstva, kao i druge poslovne discipline koje, zajedno, predstavljaju ključni skup znanja za profesionalne računovođe*.

Profesionalne vještine (Professional skills) – Intelektualne, međuljudske, i komunikacijske, osobne i organizacijske vještine koje profesionalne računovođe objedinjavaju s tehničkom kompetentnošću,* i profesionalnim vrijednostima, etikom, i stavovima* kako bi pokazali profesionalnu kompetentnost.

Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi (Professional values, ethics, and attitudes) – Profesionalno ponašanje i karakteristike koje identificiraju profesionalne računovođe* kao članove računovodstvene profesije. One uključuju načela djelovanja (tj. etička načela) općenito povezana s profesionalnim ponašanjem, i smatraju se ključnim za definiranje razlikovnih karakteristika profesionalnog ponašanja.

Profesionalni računovođa (Professional accountant) – Osoba koja ostvaruje, pokazuje i dalje razvija profesionalnu kompetentnost kako bi izvodila ulogu u računovodstvenoj profesiji i od koje se traži da poštuje kodeks etike onako kako to traži profesionalna računovodstvena organizacija ili tijelo nadležno za licenciranje.*

Profesionalni skepticizam (Professional skepticism) – Stav koji uključuje um koji promišlja i ispituje, svjestan stanja koja mogu ukazivati na mogućnost iskrivljenog, pogrešnog prikazivanja zbog pogreške ili prijevare, te kritičku procjenu dokaza.

Profesionalna prosudba (Professional judgment) – Primjena relevantne obuke, znanja i iskustva, u kontekstu koji daju revizijski, računovodstveni, i etički standardi, pri donošenju informiranih odluka o mjerama koje su prikladne u okolnostima revizijskog angažmana

Program profesionalne računovodstvene edukacije (Professional accounting education program) – Program osmišljen kako bi pomogao budućim profesionalnim računovođama* da razviju odgovarajuću profesionalnu kompetentnost* do kraja inicijalnog

profesionalnog razvoja.* Može se sastojati od formalne edukacije* koja se stječe kroz zvanje i smjerove koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu.

Provjerljivi dokaz (Verifiable evidence) – Dokaz koji je objektivan, koji se može dokazati i pohraniti u pisanom ili elektronskom obliku.

Relevantni etički zahtjevi (Relevant ethical requirements) – etički zahtjevi koji se odnose na profesionalne računovođe*, u što obično spada Kodeks etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA-ov Kodeks), zajedno sa zahtjevima određene države koji su još restriktivniji.

Specijalizacija (Specialization) – Formalno priznanje koje članica daje skupini svojih članova koji posjeduju osobitu kompetentnost u nekom području, ili područjima aktivnosti koje se odnose na rad profesionalnog računovođe.*

Supervizor za praktično iskustvo (Practical experience supervisor) – Profesionalni računovođa* koji je odgovoran za usmjeravanje, savjetovanje i pomaganje budućim profesionalnim računovođama u stjecanju dostatnog praktičnog iskustva.*

Tehnička kompetentnost (Technical competence) – Tehnička kompetentnost je definirana kao sposobnost primjene profesionalnog znanja* za obavljanje uloge prema utvrđenom standardu.

Transparentnost (procjene)(Transparency (of assessment)) – Kad je riječ o procjeni,* jesu li pojedini aktivnosti procjene,* kao što su područja kompetentnosti* koje treba ocijeniti, kao i izbor trenutka aktivnosti, objavljeni javnosti.

Tvrtka, poduzeće, firma, društvo (Firm) – Profesionalni računovođa u javnoj praksi kao pojedinac, partnerstvo, korporacija ili drugi subjekt profesionalnih računovođa.

Učenje i usavršavanje/razvoj (Learning and Development) – Neprestani proces razvoja i održavanja profesionalne kompetentnosti* kroz karijeru profesionalca.

Uloga (Role) – funkcija kojoj je pridodan određeni skup očekivanja.

**Valjanost sadržaja (procjene) (Content validity (of assessment))* – kad je riječ o procjeni,* osigurava li aktivnost procjene* dovoljnu obuhvaćenost konkretnog aspekta profesionalne kompetentnosti* koji se procjenjuje.

Valjanost/validnost (Validity) – Kvaliteta ili stanje koje opisuje mjeri li pristup mjerenja ono što treba izmjeriti.

PREDGOVOR

Na sastanku u listopadu 2014. godine, Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) je završio svoj projekt revidiranja Međunarodnih standarda edukacije (MSE-ova) tako što je odobrio MSE 8 *Profesionalna kompetentnost za angažirane partnere odgovorne za revizije financijskih izvještaja* (revidirani), koji stupa na snagu 1. srpnja 2016. godine. Tijekom ovog prijelaznog razdoblja, IAESB podržava postojeći MSE 8, *Zahtjevi kompetentnosti za revizijske profesionalce*, tako što je uključio izvorne verzije Međunarodnih standarda edukacije MSE 1-5, *IAESB Pojmovnik* (2014.) i *Okvir Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe* (2009.) kao referentne materijale u poglavlju pod naslovom, *Popratni materijali za MSE 8* (2008.).

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 1
ZAHTJEVI ZA ULAZAK U PROGRAME PROFESIONALNE
RAČUNOVODSTVENE EDUKACIJE (2014.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–5.
Datum stupanja na snagu	6.
Cilj	7.
Zahtjevi	8.–10.
Materijal s objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A3.
Cilj	A4.–A6.
Zahtjevi	A7.–A12.

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. točke A1. – A3.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje načela koja treba koristiti pri utvrđivanju i podnošenju zahtjeva za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije, dok su zahtjevi povezani s ulaskom u profesiju obuhvaćeni kroz:
 - (a) MSE 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost*, (2015.)
 - (b) MSE 3, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine*, (2015.)
 - (c) MSE 4, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*, (2015.)
 - (d) MSE 5, *Inicijalni profesionalni razvoj – Praktično iskustvo*, (2015.) i
 - (e) MSE 6, *Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti*, (2015.)
2. Ovaj MSE namijenjen je članicama IFAC-a. Članice IFAC-a su odgovorne za utvrđivanje i podnošenje zahtjeva za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije. Osim toga, ovaj MSE će biti od koristi obrazovnim organizacijama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koje provode i pomažu provedbu programa profesionalne računovodstvene edukacije.
3. Ovaj MSE objašnjava načelo koje omogućava fleksibilan pristup programima profesionalne računovodstvene edukacije pod okriljem članice IFAC-a, osiguravajući istovremeno da buduće profesionalne računovođe imaju razumne mogućnosti za uspješan završetak programa profesionalne računovodstvene edukacije. Ovaj MSE objašnjava (a) razumne izgleda za uspješan završetak (b) prikladnost zahtjeva za ulazak (c) i različite oblike zahtjeva za ulazak.
4. Ovaj MSE uvažava da zahtjevi za ulazak mogu biti različiti u različitim državama, zbog (a) različitih putanja kroz programe profesionalne računovodstvene edukacije (b) razlika između raznovrsnih nadležnosti u sustavima upravljanja i regulatornih rješenja. Ovaj standard uviđa i da je završetak pune, profesionalne kvalifikacije samo jedna u nizu izlaznih točaka iz programa profesionalne računovodstvene edukacije.
5. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u međunarodnim standardima edukacije i u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe* (2015.) navedeni su u *Pojmovniku* (2015.) Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB).

Datum stupanja na snagu

6. Ovaj MSE je stupio na snagu 1. srpnja 2014. godine.

Cilj (ref. točke A4. – A6.)

7. Cilj članice IFAC-a je utvrditi pravične i razmjerne zahtjeve za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije koji štite javni interes kroz postavljanje i održavanje visokokvalitetnih standarda.

Zahtjevi (ref. toč. A7. – A12.)

8. Članice IFAC-a trebaju odrediti zahtjeve za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije, kojima će se ulazak omogućiti samo onima koji imaju razumne izgleda za uspješan završetak programa profesionalne računovodstvene edukacije, a da pri tom ne predstavljaju preveliku zapreku za ulazak.
9. Članice IFAC-a trebaju objasniti logičku podlogu za načela koja će se koristiti pri utvrđivanju zahtjeva za ulazak u programe edukacije za zainteresirane strane, uključujući relevantne pružatelje edukacije i pojedince koji razmišljaju o karijeri profesionalnog računovođe.
10. Članice IFAC-a trebaju učiniti javno dostupnim relevantne informacije kako bi pomogli pojedincima da procijene kakvi su im izgledi za uspješan završetak programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Materijal s objašnjenjem

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1. – 5.)

- A1. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su kako bi budućim profesionalnim računovođama pomogli pri stjecanju odgovarajuće profesionalne kompetentnosti do završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR). Mogu se sastojati od formalne edukacije koja se stječe kroz zvanja i smjerove koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Stoga oblikovanje programa edukacije iz profesionalnog računovodstva tijekom IPR-a, može uključiti nezavisan input zainteresiranih strana koje nisu članice IFAC-a.
- A2. Članice IFAC-a imaju promjenjive razine kontrole nad zahtjevima za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije. Na primjer, u nekim zakonodavstvima, sveučilišta ili vlasti mogu određivati zahtjeve za ulazak. Postoje raznoliki putovi uključanja u računovodstvenu profesiju. Na primjer, (a) tradicionalno uključenje sa sveučilišnom diplomom, (b) stjecanje iskustva radom u toj djelatnosti, i (c) ulazak s razine srednjoškolskog obrazovanja. Štoviše, različita zakonodavstva i članice IFAC-a će imati različite izazove na tržištu rada.
- A3. Postoje brojni koraci koje članica IFAC-a može poduzeti kako bi ispunila svoje obveze u okviru članstva. Na primjer, ovo se može opisati kod situacije u kojoj sveučilište, a ne članica IFAC-a, utvrđuje zahtjeve za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije. U tom slučaju, članica IFAC-a može surađivati sa sveučilištem, tako što će objasniti koja je svrha međunarodnog standarda edukacije, te priopćiti da će usklađenost s njegovim zahtjevima omogućiti studentima da budu lakše uzeti u obzir za ulazak u članstvo članice IFAC-a.

Cilj (ref. toč. 7.)

- A4. Svi standardi su osmišljeni da štite javni interes. Ovaj standard to postiže tako što se bavi zahtjevima za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije, koji su važni, jer pojedincima koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe pomažu da donesu informiranu odluku o svojim obrazovnim izborima. Ovi zahtjevi za ulazak također osiguravaju da je pristup programima edukacije iz profesionalnog računovodstva ograničen na one za koje postoji vjerojatnost da će ga uspješno završiti. Ulazak u računovodstvenu profesiju je osiguran u međunarodnim standardima edukacije 2, 3, 4, 5, i 6, koji obuhvaćaju tehničku kompetentnost, profesionalne vještine, profesionalne vrijednosti, etiku i stavove, praktično iskustvo i procjenu, i koji su osmišljeni tako da osiguraju da članovi računovodstvene profesije postignu odgovarajuću razinu profesionalne kompetentnosti.

- A5. Ovaj standard služi javnom interesu tako što se bavi pitanjima koja se odnose na osiguranje dovoljnog broja visokokvalitetnih budućih profesionalnih računovođa. To postiže time što utvrđuje načela za zahtjeve za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije koji nisu ni previsoki (kako ne bi stvorili nepotrebne zapreke za ulazak u profesiju), niti preniski (što bi pojedince navelo da pogrešno vjeruju kako imaju šanse uspješno završiti edukaciju). Takvi zahtjevi za ulazak mogu biti korisni kod djelotvornog korištenja resursa, te pomoći pojedincima, koji se bave mišlju da postanu profesionalne računovođe, da donesu informiranu odluku o svojoj karijeri.
- A6. Članice IFAC-a mogu pojedincima, koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe, pomoći donijeti djelotvorne i učinkovite odluke o izboru karijere, tako što će ih informirati o tehničkoj kompetentnosti, profesionalnim vještinama, profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima koji se očekuju od onih koji uspješno završe programe profesionalne računovodstvene edukacije. Pojedinci mogu informiranu odluku donijeti samo onda kada dobiju neophodne informacije. Članice IFAC-a mogu, na stalnoj osnovi, prikupljati i analizirati podatke, tako da njihov savjet za pojedince, koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe, može biti utemeljen na pouzdanim informacijama. Informacije koje mogu dati članice IFAC-a mogu obuhvaćati:
- (a) Različite ulazne točke u programe profesionalne računovodstvene edukacije;
 - (b) Poticanje pojedinaca, koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe, da počnu s programom profesionalne računovodstvene edukacije tek onda kada su razmotrili kakvi su im izgledi za uspješan završetak;
 - (c) Stope prolaza koje se odnose na kvalifikaciju;
 - (d) Transparentne informacije u vezi s očekivanjima i troškovima povezanim s programima profesionalne računovodstvene edukacije; i
 - (e) Samo-dijagnostički alati kao što su mape kompetencija u kojima su navedene vještine, znanja i stavovi koje treba steći po uspješnom završetku programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Zahtjevi (ref. toč. 8. – 10.)

- A7. Utvrđivanje razumnih izgleda za uspješan završetak programa, stvar je prosudbe koja ovisi o brojnim čimbenicima. Namjera je da (a) se pomogne da pojedinci, koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe, imaju što je moguće potpunije informacije kada odlučuju upustiti se u programe profesionalne računovodstvene edukacije, i (b) ohrabre one koji pružaju programe profesionalne računovodstvene edukacije, da prenesu što je moguće korisnije i relevantnije informacije. Svaka članica IFAC-a može drugačije shvatiti izraz u pogledu različitih programa profesionalne računovodstvene edukacije. Članice IFAC-a mogu navesti koji su to ključni čimbenici za razumne šanse za uspješan završetak programa, tako da zahtjevi za ulazak u bilo koji program profesionalne računovodstvene edukacije pojedincima koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe pruže neophodne temelje koji će im omogućiti da steknu traženu kompetentnost profesionalnog računovođe. Ovdje bi se u obzir mogli uzeti čimbenici kao što su (a) ekonomsko, poslovno i regulatorno okruženje, (b) potrebno prethodno znanje, (c) ono što se očekuje da će se naučiti, (d) uloga računovođe, i (e) svi drugi relevantni čimbenici.
- A8. Zahtjevi za ulazak mogu se obrazložiti navođenjem tehničke kompetentnosti, profesionalnih vještina, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova potrebnih da se uspješno završi program profesionalne računovodstvene edukacije. Ovo ne isključuje zahtjev za sveučilišnom diplomom ili kvalifikacijama potrebnim da se započne s programom za stjecanje sveučilišne diplome. Pri definiranju zahtjeva za ulazak, članica IFAC-a bi trebala razmotriti jesu li isti prikladni u svakom pojedinom slučaju, te da isti ne budu pretjerani ili površni. Primjer pretjeranih zapreka za ulazak moglo bi biti zahtijevanje kvalifikacija iz konkretnih predmeta od određenih ustanova, ili propisivanje minimalnog trajanja konkretnog radnog iskustva. Svrha izbjegavanja ovakvih pretjeranih zapreka jeste omogućavanje fleksibilnosti pristupa programima profesionalne računovodstvene edukacije, a ne da se razvodne standardi koji se odnose upravo na programe profesionalne računovodstvene edukacije ili računovodstvenu profesiju. Umjesto toga, postoji niz ulaznih i izlaznih putanja za programe profesionalne računovodstvene edukacije i različiti načini postizanja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).
- A9. Članice IFAC-a mogu usvojiti različite zahtjeve za ulazak, zato što se programi profesionalne računovodstvene edukacije razlikuju ovisno o danom zakonodavstvu i vrsti. Na primjer, u zahtjevima za ulazak u neke programe profesionalne računovodstvene edukacije može se tražiti samo dobra razina poimanja matematičkih pojmova i pismenost. Nasuprot tome, u zahtjevima za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije za određene specijalizirane uloge, može se tražiti da pojedinac mora imati sveučilišnu diplomu ili ekvivalent iste.

- A10. Buduće profesionalne računovođe možda su razvile svoju (a) tehničku kompetentnost, (b) profesionalne vještine, i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove na razne načine, uključujući radno iskustvo, studije ili kvalifikacije. Fleksibilnost putanja koje vode do programa profesionalne računovodstvene edukacije ni na koji način ne ublažava strogoću te edukacije, niti standarde koje buduće profesionalne računovođe trebaju ispuniti da bi završile inicijalni profesionalni razvoj. Članice IFAC-a mogu razmotriti ove različite putanje, kroz usvajanje fleksibilnih zahtjeva za ulazak koji će uzeti u obzir sve one koji imaju razumne izgleda da uspješno završe program profesionalne računovodstvene edukacije. Svrha ovog fleksibilnog pristupa je da dozvoli širi pristup programima profesionalne računovodstvene edukacije, a ne da stvara različite kategorije profesionalnih računovođa. Primjer ove fleksibilnosti može biti slučaj kada članica IFAC-a određuje koja je prethodna stručna sprema potrebna za ulazak (npr. sveučilišna diploma ili ekvivalent), ali dozvoljava izravni ulazak u njezin program profesionalne računovodstvene edukacije pojedincima koji nemaju sveučilišnu diplomu ako imaju, recimo, razdoblje odgovarajućeg praktičnog iskustva.
- A11. Članica IFAC-a može propisati određene kriterije koji se koriste za utvrđivanje ispunjavaju li pojedinci zahtjeve za ulazak u program profesionalne računovodstvene edukacije. Ti kriteriji mogu uključivati kvalifikacije (stručnu spremu), tečajeve, prijemne ispite, ili iskustvo. Zahtjevi za ulazak mogu obuhvatiti procjenu jednog (ili kombinaciju kriterija) kao što su kvalifikacije, iskustvo, ili ostalih kriterija koje članica IFAC-a smatra prikladnima. Ova informacija može se učiniti široko dostupnom, recimo, putem objave u brošurama za program profesionalne računovodstvene edukacije; ili objavom na web stranici članice IFAC-a.
- A12. Članice IFAC-a mogu pomoći pojedincima koji razmatraju karijeru profesionalnog računovođe, da razmisle kakvi su im izgledi za uspješan završetak programa profesionalne računovodstvene edukacije tako što će ih potaknuti da sagledaju obuhvaćeni sadržaj, njegovu razinu, i metode procjene programa.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 2
INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ – TEHNIČKA
KOMPETENTNOST (2015.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog Standarda	1.–4.
Datum stupanja na snagu	5.
Cilj	6.
Zahtjevi	
Ishodi učenja za tehničku kompetentnost	7.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	8.
Procjena tehničke kompetentnosti	9.
Materijal s objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A6.
Cilj	A7.
Ishodi učenja za tehničku kompetentnost	A8.–A12.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	A13.–A14.
Procjena tehničke kompetentnosti	A15.–A16.
Dodatak 1: Opis razine stručnosti	

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A1.–A6.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE), propisuje ishode učenja za tehničku kompetentnost koje trebaju pokazati buduće profesionalne računovođe do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR). Tehnička kompetentnost je sposobnost primjene profesionalnog znanja s ciljem da se uloga izvodi prema definiranom standardu.
2. Ovaj MSE namijenjen je članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Članice IFAC-a su odgovorne osigurati da IPR ispunjava zahtjeve ovog standarda. Osim toga, ovaj MSE može biti od koristi edukacijskim organizacijama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koje pružaju podršku učenju i usavršavanju budućih profesionalnih računovođa.
3. Ovaj MSE određuje područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju tehničku kompetentnost koja se zahtijeva od budućih profesionalnih računovođa do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja. *MSE 3, Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine*, i *MSE 4, Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*, određuju područja kompetentnosti i ishode učenja koji su relevantni za njihova središnja područja u okviru IPR-a. Zajedno, ovi standardi određuju područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju profesionalnu kompetentnost koja se očekuje od budućeg profesionalnog računovođe do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja.
4. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u međunarodnom standardu edukacije i u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe (2015.)* navedeni su u *Pojmovniku (2015.)* Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB).

Datum stupanja na snagu

5. Ovaj standard je stupio na snagu 1. srpnja 2015. godine

Cilj (ref. toč. A7.)

6. Cilj ovog standarda je utvrditi tehničku kompetentnost koju buduće profesionalne računovođe trebaju razviti i pokazati do kraja IPR-a, kako bi izvodili ulogu profesionalnog računovođe.

Zahtjevi

Ishodi učenja za tehničku kompetentnost (ref. toč. A8.–A12.)

7. Članice IFAC-a trebaju propisati ishode učenja za tehničku kompetentnost koju buduće profesionalne računovođe moraju postići do kraja IPR-a. Ovi ishodi učenja trebaju obuhvatiti one navedene u Tabeli A.

Tabela A: Ishodi učenja za tehničku kompetentnost

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti ¹)	Ishodi učenja
(a) Financijsko računovodstvo i izvještavanje (Srednja razina)	(i) Primjenjuje računovodstvena načela na transakcije i druge događaje.
	(ii) Primjenjuje Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) ili druge relevantne standarde na transakcije i druge događaje
	(iii) Procjenjuje prikladnost računovodstvenih politika korištenih u pripremi financijskih izvještaja.
	(iv) Priprema financijske izvještaje, uključujući konsolidirane financijske izvještaje u skladu s MSFI ili ostalim relevantnim standardima.
	(v) Tumači financijske izvještaje povezane objave.
	(vi) Tumači izvještaje koji sadrže ne-financijske podatke, primjerice, izvještaje o održivosti i integrirane izvještaje.
(b) Upravljačko računovodstvo (Srednja razina)	(i) Primjenjuje tehnike za podršku procesu odlučivanja na razini uprave, uključujući obračun cijene koštanja, analizu odstupanja, upravljanje zalihama, planiranje sredstava i predviđanja.
	(ii) Primjenjuje odgovarajuće kvantitativne tehnike za analizu ponašanja troškova i pokretača troškova.
	(iii) Analizira financijske i ne-financijske podatke s ciljem davanja relevantnih informacija za donošenje odluka na

¹ Razina stručnosti za područje kompetentnosti koju treba ostvariti do kraja IPR-a (kako je navedeno u Dodatku 1).

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti ¹)	Ishodi učenja
	<p>razini uprave</p> <p>(iv) Priprema izvještaje za podršku procesu odlučivanja na razini uprave, uključujući izvještaje koji su usredotočeni na planiranje i planiranje sredstava, upravljanje troškovima, kontrolu kvalitete, mjerenje učinka i sustavno vrednovanje (benchmarking).</p> <p>(v) Procjenjuje uspješnost proizvoda i poslovnih segmenata.</p>
<p>(c) Financije i financijski menadžment</p> <p>(Srednja razina)</p>	<p>(i) Uspoređuje različite izvore financiranja dostupne organizaciji, uključujući financiranje koje nude banke, financijske instrumente, te tržišta obveznica, kapitala i blagajničkih zapisa.</p> <p>(ii) Analizira gotovinski tok organizacije i zahtjeve za obrtni kapital.</p> <p>(iii) Analizira sadašnji i budući financijski položaj organizacije, koristeći tehnike kao što su analiza omjera, analiza trendova i analiza gotovinskog toka.</p> <p>(iv) Procjenjuje prikladnost komponenti koje se koriste da se izračuna trošak kapitala organizacije.</p> <p>(v) Primjenjuje tehnike budžetiranja kapitala kod procjene odluka o kapitalnim investicijama.</p> <p>(vi) Objašnjava pristupe koji se temelje na prihodu, imovini i vrednovanju tržišta, a koji se koriste za odluke o investicijama, poslovno planiranje i dugoročno financijsko upravljanje.</p>
<p>(d) Oporezivanje</p> <p>(Srednja razina)</p>	<p>(i) Objašnjava usklađenost oporezivanja na razini države i zahtjeve za prijavu (poreza).</p> <p>(ii) Priprema obračune izravnih i neizravnih poreza za fizičke osobe i organizacije.</p> <p>(iii) Analizira problematiku oporezivanja povezanu s ne-kompleksnim međunarodnim transakcijama.</p> <p>(iv) Objašnjava razliku između poreznog planiranja, ,</p>

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti¹)	Ishodi učenja
	izbjegavanja plaćanja poreza i porezne utaje.
(e) Revizija i izražavanje uvjerenja (Srednja razina)	(i) Opisuje ciljeve i faze u obavljanju revizije financijskih izvještaja. (ii) Primjenjuje relevantne standarde revizije (npr. Međunarodne standarde revizije), mjerodavne zakone i propise u reviziji financijskih izvještaja. (iii) Procjenjuje rizike materijalnih pogrešnih navoda u financijskim izvješćima i razmatra utjecaj na strategiju revizije. (iv) Primjenjuje kvantitativne metode korištene u revizijskim angažmanima. (v) Objašnjava ključne elemente angažmana za izražavanje uvjerenja i mjerodavnih standarda koji su relevantni za te angažmane.
(f) Upravljanje, upravljanje rizikom i interna kontrola (Srednja razina)	(i) Objašnjava načela dobrog upravljanja, uključujući prava i odgovornosti vlasnika, investitora i onih koji su zaduženi za upravljanje; i objašnjava ulogu zainteresiranih strana u upravljanju, objavi i zahtjevima za transparentnost. (ii) Analizira komponente okvira upravljanja organizacije. (iii) Analizira organizacijske rizike i mogućnosti koristeći okvir upravljanja rizikom. (iv) Analizira komponente interne kontrole povezane s financijskim izvještavanjem.
(g) Zakoni i propisi o poslovanju (Srednja razina)	(i) Objašnjava zakone i propise koji reguliraju različite oblike pravnih subjekata. (ii) Objašnjava zakone i propise koji su mjerodavni za okruženje u kojem djeluju profesionalne računovođe.
(h) Informacijske	(i) Analizira prikladnost kontrola općih informacijskih tehnologija i kontrola relevantnih aplikacija

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti¹)	Ishodi učenja
tehnologije (Srednja razina)	aplikacija.
	(ii) Objašnjava kako informacijske tehnologije doprinose analizi podataka i donošenju odluka.
	(iii) Koristi informacijske tehnologije za podržavanje donošenja odluka kroz poslovnu analitiku.
(i) Poslovno i organizacijsko okruženje (Srednja razina)	(i) Opisuje okruženje u kojem organizacija djeluje, uključujući glavne ekonomske, pravne, političke, društvene, tehničke, međunarodne i kulturne snage.
	(ii) Analizira aspekte globalnog okruženja koji utječu na međunarodnu trgovinu i financije.
	(iii) Identificira karakteristike globalizacije, uključujući ulogu multinacionalnih tržišta, e-trgovine, i tržišta u nastajanju.
(j) Ekonomija (Osnovna razina)	(i) Opisuje temeljna načela mikroekonomije i makroekonomije
	(ii) Opisuje utjecaje promjena makroekonomskih pokazatelja na poslovnu aktivnost.
	(iii) Objašnjava različite vrste tržišnih struktura, uključujući savršenu konkurenciju, monopolističku konkurenciju, monopol i oligopol.
(k) Poslovna strategija i upravljanje (Srednja razina)	(i) Objašnjava raznovrsne načine na koje organizacije mogu biti oblikovane i organizirane.
	(ii) Objašnjava svrhu i značaj različitih vrsta funkcionalnih i operativnih područja unutar organizacija.
	(iii) Analizira vanjske i unutrašnje čimbenike koji mogu utjecati na strategiju organizacije.
	(iv) Objašnjava procese koji se mogu koristiti za provedbu strategije organizacije.
	(v) Objašnjava kako teorije organizacijskog ponašanja mogu biti korištene za poboljšanje rezultata pojedinca, timova i organizacije.

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. A13.–A14.)

8. Članice IFAC-a trebaju redovito pregledavati i ažurirati programe profesionalne računovodstvene edukacije koji su osmišljeni s ciljem da se postignu ishodi učenja u ovom standardu.

Procjena tehničke kompetentnosti (ref. toč. A15.–A16.)

9. Članice IFAC-a trebaju uspostaviti odgovarajuće aktivnosti procjene kako bi se izmjerila postignuća budućih profesionalnih računovođa u pogledu tehničke kompetentnosti.

Materijal s objašnjenjem

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1.–4.)

- A1. Budući profesionalni računovođa je pojedinac koji je započeo s programom profesionalne računovodstvene edukacije kao dijela inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). IPR predstavlja učenje i razvoj kroz koji buduće profesionalne računovođe najprije razvijaju kompetentnost koja vodi izvođenju uloge profesionalnog računovođe. IPR obuhvaća opću edukaciju, profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenu. IPR traje sve dok buduće profesionalne računovođe ne budu u stanju pokazati profesionalnu kompetentnost potrebnu za uloge koje su odabrali u računovodstvenoj profesiji.
- A2. U međunarodnom kontekstu, postoje značajne pravne i regulatorne razlike koje određuju točku kvalificiranja (ili licenciranja) profesionalnih računovođa. Svaka članica IFAC-a može definirati odgovarajući odnos između završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a) i točke kvalifikacije (ili licenciranja) za svoje članove.
- A3. Uvođenje tehničke kompetentnosti u IPR postavlja temelj za izvršavanje uloge profesionalnog računovođe. Daljnji razvoj tehničke kompetentnosti je u središtu kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a), koje je obuhvaćeno u Međunarodnom standardu edukacije 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2014.).
- A4. Profesionalna kompetentnost se može opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru međunarodnih standarda edukacije, profesionalna kompetentnost je sposobnost da se uloga izvodi prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepata, činjenica i procedura; to je objedinjavanje i primjena (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
- A5. Područje kompetentnosti je kategorija za koju se može utvrditi skup povezanih ishoda učenja. Područja kompetentnosti u okviru tehničke kompetentnosti obuhvaćaju financijsko računovodstvo i izvještavanje, oporezivanje i ekonomiku; područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vještina obuhvaćaju intelektualne i organizacijske vještine; a područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vrijednosti, etike i stavova, obuhvaćaju etička načela kao i profesionalni skepticizam i profesionalnu prosudbu.
- A6. Ishodi učenja utvrđuju sadržaj i dubinu znanja, razumijevanja i primjene potrebne za svako konkretno područje kompetentnosti. Ishodi učenja mogu se demonstrirati unutar konteksta radnog okruženja ili programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Cilj (ref. toč. 6.)

- A7. Utvrđivanje tehničke kompetentnosti koju buduće profesionalne računovođe trebaju razviti i pokazati do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja ima višestruku namjenu. Ono štiti javni interes, poboljšava kvalitetu rada profesionalnih računovođa te promovira vjerodostojnost računovodstvene profesije.

Ishodi učenja za tehničku kompetentnost (ref. toč. 7)

- A8. U Tabeli A navedeni su ishodi učenja za tehničku kompetentnost koju buduće profesionalne računovođe trebaju postići do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja, bez obzira na to koja je njihova buduća željena specijalizacija ili uloga. Ovi ishodi učenja profesionalnim računovođama daju temelj koji im omogućava stjecanje specijalizacije u različitim računovodstvenim ulogama, primjerice angažirani partner u reviziji ili stručnjak za oporezivanje.
- A9. U oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije, moguće je da 11 područja kompetentnosti koja su navedena u Tabeli A ne budu identična nazivima propisanih programa, tečajeva ili predmeta. Isto tako, ishodi učenja povezani s jednim područjem kompetentnosti mogu se postići kroz više od jednog programa ili predmeta posvećenog tom području. Primjerice, ishodi učenja za financijsko računovodstvo i izvještavanje mogu se postići kroz dva ili više programa ili predmeta iz financijskog računovodstva i izvještavanja. Postignuće određenih ishoda učenja može se protezati kroz nekoliko različitih programa ili predmeta, od kojih nijedan ne mora biti posvećen isključivo tom području kompetentnosti. Recimo, ishodi učenja u o okviru informacijskih tehnologija mogu se postići kroz integriranje relevantnog materijala u programima koji su usmjereni na upravljačko računovodstvo i/ili reviziju i izražavanje uvjerenja. Osim toga, redoslijed po kojem su područja kompetentnosti uključena u program profesionalne računovodstvene edukacije može se razlikovati od redoslijeda prikazanog u Tabeli A. Primjerice, ekonomija je navedena pri kraju liste područja kompetentnost u Tabeli A, ali može biti obrađena prilično rano tijekom programa profesionalne računovodstvene edukacije.
- A10. Postoji mnogo načina za opisivanje i klasifikaciju razina stručnosti. Opis koji je sačinio Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IA-ESB) dan je u Dodatku 1, Opis razina stručnosti (*Description of Levels of Proficiency*).
- A11. U Tabeli A, svakom području kompetentnosti dodijeljena je razina stručnosti koja se očekuje od budućih profesionalnih računovođa do kraja IPR-a. Očekuje se da odgovarajući ishodi učenja budu pokazani u kontekstu na koji ukazuje ova razina stručnosti. Ishodi učenja i razina stručnosti područja kompetentnosti zajedno pružaju informacije koje članicama IFAC-a pomažu kako bi osmislile svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije.

- A12. Članica IFAC-a u programe profesionalne računovodstvene edukacije može: (a) uključiti dodatna područja kompetentnosti; (b) povisiti razinu stručnosti za neka područja kompetentnosti; ili (c) izraditi dodatne ishode učenja koji nisu utvrđeni u ovom standardu. Ovo može biti slučaj kada članica IFAC-a priprema buduće profesionalne računovođe za rad u specifičnom sektoru djelatnosti (primjerice, javnom sektoru) ili za konkretnu ulogu (recimo, menadžerski računovođa ili revizor).

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. 8)

- A13. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su s ciljem da budućim profesionalnim računovođama pomognu u stjecanju odgovarajuće profesionalne kompetentnost do kraja razdoblja inicijalnog profesionalnog razvoja. Takvi programi mogu se sastojati od formalne edukacije koja se stječe kroz zvanja i smjerove koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Oblikovanje programa edukacije iz profesionalnog računovodstva, može uključivati i nezavisan doprinos drugih zainteresiranih strana, a ne samo članica IFAC-a.
- A14. Zahtjev za redovito revidiranje i ažuriranje programa profesionalne računovodstvene edukacije odraz je složenog okruženja koje se brzo mijenja, a u kojem djeluju profesionalne računovođe. Tipični ciklus revidiranja može biti od tri do pet godina, ali možda bude prikladno obaviti i češće preglede, recimo da se u obzir uzmu promjene u zakonodavstvu, propisima i standardima relevantnim za profesionalne računovođe.

Procjena tehničke kompetentnosti (ref. toč. 9)

- A15. MSE 6, *Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti*, osigurava načela koja se primjenjuju u osmišljavanju aktivnosti procjene koja se koristi kako bi se izmjerilo postignuće tehničke kompetentnosti i ostalih elemenata profesionalne kompetentnosti.
- A16. Mogu se koristiti raznolike aktivnosti procjene za mjerenje postignuća tehničke kompetentnosti kod budućih profesionalnih računovođa. Odgovarajuće aktivnosti procjene mogu obuhvatiti (a) pismene ispite koji se sastoje od pitanja na koje je potrebno dati kratki odgovor, (b) studije slučaja, (c) pismene radove, (d) testiranje ciljeva, (e) procjene na radnom mjestu, i (f) ocjenu (evaluaciju) prethodnog učenja koja vodi izuzimanju od nekih aspekata inicijalnog profesionalnog razvoja.

Dodatak 1**Opis razina stručnosti**

Ovaj opis razina stručnosti je u skladu s korištenjem ishoda učenja u publikacijama Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije, kao što su Međunarodni standardi edukacije (MSE-ovi) 2, 3 i 4. On pruža opise tri razine stručnosti. Ovi opisi, zajedno s ishodima učenja, izvor su informacija za članice IFAC-a koje im pomažu da svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije oblikuju za raznolike uloge i specijalizacije u profesionalnom računovodstvu.

Razina stručnosti	Opis
Osnovna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiranje, objašnjavanje, sažimanje i tumačenje temeljnih načela i teorija iz odgovarajućih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja zadataka tijekom rada pod odgovarajućim nadzorom; • Izvršavanje dodijeljenih zadataka korištenjem odgovarajućih profesionalnih vještina; • Uviđanje značaja profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u izvršavanju dodijeljenih zadataka; • Rješavanje jednostavnih problema, te upućivanje složenih zadataka ili problema supervizorima ili pojedincima sa specijalističkom ekspertizom; i • Pružanje informacija i objašnjavanje ideja na jasan način, uz korištenje usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na osnovnoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje niska razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Srednja razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neovisnu primjenu, usporedbu i analizu temeljnih načela i teorija iz odgovarajućih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja radnih zadataka i donošenja

Razina stručnosti	Opis
	<p>odluka;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kombiniranje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina s ciljem izvršavanja radnih zadataka; • Primjenu profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radne zadatke; i • Predočavanje informacija i objašnjavanje ideja zainteresiranim stranama iz računovodstvenih i ne računovodstvenih oblasti, na jasan način, putem usmene i pisane komunikacije <p>Ishodi učenja na srednjoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje umjerena razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Napredna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odabir i integriranje načela i teorija iz različitih područja tehničke kompetentnosti s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima, te davanja preporuka koje odgovaraju potrebama zainteresiranih strana/dionika; • Udruživanje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina, s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima; • Donošenje prosudbi o odgovarajućim smjerovima djelovanja, na temelju profesionalnih vrijednosti, etike i stavova; • Procjenjivanje, istraživanje i rješavanje složenih problema uz ograničeni nadzor; • Predviđanje, davanje odgovarajućih savjeta i razvijanje rješenja za složene probleme i pitanja; i • Konzistentno prezentiranje i objašnjavanje relevantnih informacija na uvjerljiv način velikom broju zainteresiranih strana. <p>Ishodi učenja na naprednoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje visoka razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 3
INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ – PROFESIONALNE
VJEŠTINE (2015.)
SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–4.
Datum stupanja na snagu	5.
Cilj	6.
Zahtjevi	
Ishodi učenja za profesionalne vještine	7.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	8.
Procjena profesionalnih vještina	9.
Materijal s objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A8.
Cilj	A9.
Ishodi učenja za profesionalne vještine	A10.–A15.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	A16–A17.
Procjena profesionalnih vještina	A18.–A20.
Dodatak 1: Opis razina stručnosti	

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A1.–A8.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje ishode učenja za profesionalne vještine koje buduće profesionalne računovođe moraju pokazati do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-A). Profesionalne vještine su (a) intelektualne, (b) međuljudske i komunikacijske, (c) osobne, i (d) organizacijske vještine koje profesionalni računovođa objedinjuje s tehničkom kompetentnošću, profesionalnim vrijednostima, etikom i stavovima, kako bi pokazao profesionalnu kompetentnost.
2. Ovaj standard namijenjen je članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Članice IFAC-a su odgovorne osigurati da IPR ispunjava zahtjeve ovog standarda. Osim toga, ovaj MSE može biti od koristi obrazovnim organizacijama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koje pružaju podršku učenju i usavršavanju budućih profesionalnih računovođa.
3. Ovaj standard određuje područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju profesionalne vještine koje se zahtijevaju od budućih profesionalnih računovođa do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja. MSE 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost*, i MSE 4, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi* (2015.), navode područja kompetentnosti i ishode učenja koji su relevantni za njihovo područje usmjerenosti u okviru IPR-a. Zajedno, ovi standardi definiraju područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju profesionalnu kompetentnost koju buduće profesionalne računovođe moraju steći do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja.
4. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u međunarodnim standardima edukacije i u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe* i buduće *profesionalne računovođe* navedeni su u *Pojmovniku* (2015.) Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB-a).

Datum stupanja na snagu

5. Ovaj standard je stupio na snagu 1. srpnja 2015. godine.

Cilj (ref. toč. A9.)

6. Cilj ovog standarda je odrediti profesionalne vještine koje buduće profesionalne računovođe trebaju razviti i pokazati do kraja IPR-a, kako bi izvodili ulogu profesionalnog računovođe.

Zahtjevi

Ishodi učenja za profesionalne vještine (ref. toč. A10.–A15.)

7. Članice IFAC-a trebaju propisati ishode učenja za profesionalne vještine koje buduće profesionalne računovođe moraju postići do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja. Ovi ishodi učenja trebaju obuhvatiti one navedene u Tabeli A.

Tabela A: Ishodi učenja za profesionalne vještine

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti) ¹	Ishodi učenja
(a) Intelektualne vještine (Srednja razina)	(i) Procijeniti informacije iz različitih izvora i gledišta kroz istraživanje, analizu i objedinjavanje.
	(ii) Primijeniti profesionalnu prosudbu, uključujući identifikaciju i procjenu alternativa, s ciljem da se dođe do dobro argumentiranih zaključaka koji se temelje na svim relevantnim činjenicama i okolnostima.
	(iii) Identificirati kada je prikladno posavjetovati se sa stručnjakom zbog rješavanja problema i donošenja zaključaka.
	(iv) Primijeniti promišljanje, kritičku analizu, i inovativno razmišljanje za rješavanje problema.
	(v) Predložiti rješenja za nestrukturirane, višedimenzionalne probleme.
(b) Međuljudske i komunikacijske vještine (Srednja razina)	(i) Pokazati suradnju i timski rad u radu usmjerenom k ostvarenju ciljeva organizacije.
	(ii) Komunicirati jasno i jezgrovito prilikom prezentiranja, rasprave i izvještavanja u formalnim i neformalnim situacijama, kako pisanim tako i usmenim putem.
	(iii) Pokazati svjesnost o kulturološkim i jezičnim razlikama u svim vrstama komunikacije.
	(iv) Primijeniti tehnike aktivnog slušanja i učinkovite tehnike intervjuiranja.

¹ Razina stručnosti za područje kompetentnosti koju treba ostvariti do kraja IPR-a (kako je navedeno u Dodatku 1).

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti) ¹	Ishodi učenja
	(v) Primijeniti vještine pregovaranja kako bi se došlo do rješenja i sklapanja sporazuma. (vi) Primijeniti konzultativne vještine za minimiziranje ili rješavanje sukoba, rješavanje problema i maksimiziranje prilika. (vii) Predstaviti ideje i utjecati na druge da iskažu podršku i opredijeljenost.
(c) Osobne vještine (Srednja razina)	(i) Pokazati opredijeljenost za cjeloživotno učenje. (ii) Primijeniti profesionalni skepticizam kroz preispitivanje i kritičko procjenjivanje svih informacija. (iii) Postaviti visoke osobne standarde izvršenja posla i pratiti osobni učinak i rezultate, kroz povratne informacije od drugih i kroz razmišljanje. (iv) Upravljeti vremenom i resursima u cilju ispunjavanja profesionalnih obveza. (v) Predvidjeti izazove i planirati moguća rješenja. (vi) Imati otvoren um za nove prilike.
(d) Organizacijske vještine (Srednja razina)	(i) Preuzeti zadatke u skladu s utvrđenom praksom ispunjavanja propisanih rokova. (ii) Analizirati osobni rad i rad drugih kako bi se utvrdilo ispunjava li standarde kvalitete organizacije. (iii) Primijeniti vještine upravljanja ljudskim resursima s ciljem motiviranja i usavršavanja drugih. (iv) Primijeniti vještine delegiranja u cilju ispunjavanja zadataka. (v) Primijeniti vještine vođenja kako bi se na druge utjecalo da rade na ispunjavanju ciljeva organizacije.

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti) ¹	Ishodi učenja
	(vi) Primijeniti odgovarajuće alate i tehnologiju radi povećanja učinkovitosti i djelotvornosti te poboljšanja u donošenju odluka.

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. A16.–A17.)

8. Članice IFAC-a trebaju redovito pregledati i ažurirati programe profesionalne računovodstvene edukacije koji su osmišljeni s ciljem da se postignu ishodi učenja u ovom standardu.

Procjena profesionalnih vještina (ref. toč. A18.–A20.)

9. Članice IFAC-a trebaju uspostaviti odgovarajuće aktivnosti procjene kako bi se izmjerila postignuća budućih profesionalnih računovođa u pogledu profesionalnih vještina.

Materijal s objašnjenjem

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1.–4.)

- A1. Budući profesionalni računovođa je osoba koja je započela program profesionalne računovodstvene edukacije kao dijela inicijalnog profesionalnog razvoja. IPR je učenje i razvoj kojim buduće profesionalne računovođe prvo razvijaju kompetentnost koja vodi izvršenju uloge profesionalnog računovođe. IPR obuhvaća opću edukaciju, profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenu.
- A2. Opća edukacija može budućim profesionalnim računovođama pomoći pri razvijanju profesionalne vještine, dajući im širu perspektivu i pomažući im da učinkovito komuniciraju, istražuju, analiziraju i primjenjuju logičko rasuđivanje i kritičko razmišljanje na probleme.
- A3. IPR traje sve dok buduće profesionalne računovođe pokažu profesionalnu kompetentnost koja se zahtjeva za uloge koje su odabrali u računovodstvenoj profesiji. U međunarodnom kontekstu, postoje značajne pravne i regulatorne razlike koje određuju točku stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja) profesionalnih računovođa. Svaka članica IFAC-a može definirati odgovarajući odnos između završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a) i točke kvalifikacije (ili licenciranja) za svoje članove.
- A4. Profesionalna kompetentnost može se opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru MSE, profesionalna kompetentnost je sposobnost izvršavanja uloge prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepata, činjenica i procedura; to je objedinjavanje i primjena (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.

- A5. Uključivanjem profesionalnih vještina u IPR postavlja se temelj za izvršavanje uloge profesionalnog računovođe. Daljnje razvijanje profesionalnih vještina je u središtu kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a), koje je obuhvaćeno u Međunarodnom standardu edukacije 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2014.)
- A6. U okviru ovog standarda, profesionalne vještine su svrstane u četiri područja kompetentnosti:
- (a) *Intelektualne* se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe da rješava probleme, donosi odluke i upotrebljava profesionalnu prosudbu;
 - (b) *Međuljudske i komunikacijske* se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe da učinkovito radi i uzajamno djeluje s drugima.
 - (c) *Osobne* se odnose na osobne stavove i ponašanje profesionalnog računovođe; i
 - (d) *Organizacijske* se odnose na sposobnost profesionalnog računovođe da učinkovito radi s ili unutar organizacije kako bi postigao optimalne rezultate ili ishode od raspoloživog osoblja i resursa.
- A7. Područje kompetentnosti je kategorija za koju se može utvrditi skup povezanih ishoda učenja. Područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vještina obuhvaćaju intelektualne i organizacijske vještine; područja kompetentnosti u okviru tehničke kompetentnosti obuhvaćaju financijsko računovodstvo i izvještavanje, oporezivanje i ekonomiju; a područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vrijednosti, etike i stavova obuhvaćaju etička načela kao i profesionalni skepticizam i profesionalnu prosudbu.
- A8. Ishodima učenja utvrđuje se sadržaj i dubina znanja, razumijevanja i primjene potrebnih za svako određeno područje kompetentnosti. Ishodi učenja mogu se demonstrirati u kontekstu radnog okruženja ili programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Cilj (ref. toč. 6.)

- A9. Utvrđivanje profesionalnih vještina koje buduće profesionalne računovođe trebaju razviti i pokazati do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja ima višestruku namjenu. Ono štiti javni interes, poboljšava kvalitetu rada profesionalnih računovođa i promovira vjerodostojnost računovodstvene profesije.

Zahtjevi

Ishodi učenja za profesionalne vještine (ref. toč. 7.)

- A10. U Tabeli A navedeni su ishodi učenja za profesionalne vještine koje buduće profesionalne računovođe trebaju postići do kraja inicijalnog profesionalnog

razvoja, bez obzira na to koja je njihova buduća željena specijalizacija ili uloga. Ovi ishodi učenja daju temelj koji profesionalnim računovođama omogućava stjecanje specijalizacije u različitim računovodstvenim ulogama, recimo angažirani partner u reviziji ili stručnjak za oporezivanje.

- A11. U oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije, moguće je da četiri područja kompetentnosti koja su navedena u Tabeli A ne budu identična nazivima propisanih programa ili predmeta. Isto tako, ishodi učenja povezani s jednim područjem kompetentnosti (npr. organizacijskim) mogu se postići kroz više od jednog programa ili predmeta. Postignuće nekih ishoda učenja (recimo onih u okviru intelektualnog) može se protezati kroz nekoliko različitih programa ili predmeta, od kojih nijedan ne mora biti posvećen isključivo tom području kompetentnosti.
- A12. Postoji mnogo načina za opisivanje i klasifikaciju razina stručnosti. Opis koji je sačinio Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IA-ESB) dan je u Dodatku 1, Opis razina stručnosti.
- A13. U Tabeli A, svakom području kompetentnosti dodijeljena je razina stručnosti koja se očekuje od budućih profesionalnih računovođa do kraja IPR-a. Očekuje se da relevantni ishodi učenja budu pokazani u kontekstu na koji ukazuje ova razina stručnosti. Ishodi učenja zajedno s razinom stručnosti područja kompetentnosti daju informacije koje članicama IFAC-a pomažu da osmisle svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije.
- A14. Članica IFAC-a u programe profesionalne računovodstvene edukacije može: (a) uključiti dodatna područja kompetentnosti; (b) povisiti razinu stručnosti za neka područja kompetentnosti; ili (c) izraditi dodatne ishode učenja koji nisu utvrđeni u ovom standardu. Ovo može biti slučaj onda kada članica IFAC-a priprema buduće profesionalne računovođe za rad u konkretnom sektoru (primjerice, javnom sektoru) ili za konkretnu ulogu (recimo, menadžerski računovođa ili revizor).
- A15. Članice IFAC-a, edukatore i ostale zainteresirane strane se potiče da utvrde najprikladniji pristup učenju i usavršavanju za profesionalne vještine, imajući u vidu nacionalnu i kulturološku okolinu. Odgovarajući pristup vjerojatno će uključiti kombinaciju aktivnosti učenja i usavršavanja, koja kombinira programe strukturiranog učenja i praktično iskustvo. Na primjer, supervizori praktičnog iskustva igraju važnu ulogu jer pomažu budućim profesionalnim računovođama pri razvoju profesionalne vještine na radnom mjestu.

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. 8.)

- A16. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su s ciljem da budućim profesionalnim računovođama pomognu u stjecanju odgovarajuće profesionalne kompetentnost do kraja razdoblja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). Takvi programi mogu uključivati formalnu edukaciju koja

se stječe kroz kvalifikacije i programe koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Oblikovanje programa edukacije iz profesionalnog računovodstva može uključivati nezavisan doprinos drugih zainteresiranih strana, a ne samo članica IFAC-a.

- A17. Zahtjev za redovito revidiranje i ažuriranje programa profesionalne računovodstvene edukacije odraz je složenog okruženja koje se brzo mijenja, a u kojem rade profesionalne računovođe. Tipični ciklus revidiranja može biti od tri do pet godina, ali možda bude prikladno obaviti i češće preglede, recimo kako bi se u obzir uzete promjene u zakonodavstvu, propisima i standardima relevantnim za profesionalne računovođe.

Procjena profesionalnih vještina (ref. toč. 9.)

- A18. *MSE 6, Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti* (2015.), daje načela koja se primjenjuju u osmišljavanju aktivnosti procjene koje se koriste kako bi se izmjerilo postignuće profesionalnih vještina i ostalih elemenata profesionalne kompetentnosti.
- A19. Mogu se koristiti raznolike aktivnosti procjene kako bi se izmjerilo postignuće profesionalnih vještina kod budućih profesionalnih računovođa. Simulacija na radnom mjestu ili skupne vježbe primjer su aktivnosti koje budućim profesionalnim računovođama omogućavaju usavršavanje i pokazivanje postignuća ishoda učenja koji se odnose na profesionalne vještine, u okviru programa profesionalne računovodstvene edukacije. Praktično iskustvo isto tako omogućava budućim profesionalnim računovođama sudjelovanje u aktivnostima procjene kako bi pokazali svoje profesionalne vještine. Primjeri tih aktivnosti uključuju: (a) vođenje dnevnika (b) sudjelovanje u procjenama gdje svoje mišljenje daje širi krug zaposlenika – nadređeni, kolege i podređeni (*360 degree assessments*), (c) sastavljanje portfolija dokaza o postignuću ishoda učenja, ili (d) monitoring od strane supervizora praktičnog iskustva.
- A20. Za procjenu profesionalnih vještina na radnom mjestu možda će biti potreban drugačiji pristup od onoga za pisane ispite, kako bi se postigle visoke razine pouzdanosti, valjanosti, pravičnosti, transparentnosti i dostatnosti. Primjerice, model procjene može obuhvatiti:
- (a) Utvrđivanje ishoda učenja koji su jasni i detaljni, kako bi se minimalizirale nejasnoće i povećala pouzdanost i transparentnost procjene;
 - (b) Obuka procjenitelja na radnom mjestu kako bi se ostvarila dosljednost između procjenitelja i jednakost između kandidata; i
 - (c) Kreiranje simulacija na radnim mjestu kako bi se osigurale dovoljne, nepristrane i pouzdane procjene profesionalnih vještina.

Dodatak 1**Opis razina stručnosti**

Ovaj opis razina stručnosti je u skladu s korištenjem ishoda učenja u publikacijama Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije, kao što su Međunarodni standardu edukacije (MSE-ovi) 2, 3 i 4. On pruža opise tri razine stručnosti. Ovi opisi, zajedno s ishodima učenja, izvor su informacija za članice IFAC-a koji im pomaže da svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije oblikuju za raznolike uloge i specijalizacije u profesionalnom računovodstvu.

Razina stručnosti	Opis
Osnovna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiranje, objašnjavanje, sažimanje i tumačenje temeljnih načela i teorija iz odgovarajućih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja zadataka tijekom rada pod odgovarajućim nadzorom; • Izvršavanje dodijeljenih zadataka koristeći odgovarajuće profesionalne vještine; • Uviđanje značaja profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u izvršavanju dodijeljenih zadataka; • Rješavanje jednostavnih problema, te upućivanje složenih zadataka ili problema supervizorima ili pojedincima sa specijalističkom ekspertizom; i • Pružanje informacija i objašnjavanje ideja na jasan način, uz korištenje usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na osnovnoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje niska razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Srednja razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezavisnu primjenu, usporedbu i analizu temeljnih načela i teorija iz odgovarajućih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja radnih zadataka i donošenja odluka.

Razina stručnosti	Opis
	<ul style="list-style-type: none"> • Kombiniranje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina s ciljem izvršavanja radnih zadataka; • Primjenu profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radne zadatke; i • Predočavanje informacija i objašnjavanje ideja zainteresiranim stranama iz računovodstvenih i ne računovodstvenih oblasti, na jasan način, putem usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na srednjoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje umjerena razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Napredna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odabir i integriranje načela i teorija iz različitih područja tehničke kompetentnosti s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima, te davanja preporuka koje odgovaraju potrebama zainteresiranih strana; • Udruživanje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina, s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima; • Donošenje prosudbi o odgovarajućim smjerovima djelovanja, na temelju profesionalnih vrijednosti, etike i stavova; • Procjenjivanje, istraživanje i rješavanje složenih problema uz ograničeni nadzor; • Predviđanje, davanje odgovarajućih savjeta i razvijanje rješenja za složene probleme i pitanja; i • Konzistentno prezentiranje i objašnjavanje odgovarajućih informacija na uvjerljiv način širokom auditoriju zainteresiranih strana.

Razina stručnosti	Opis
	Ishodi učenja na naprednoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje visoka razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 4
INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ – PROFESIONALNE
VRIJEDNOSTI, ETIKA I STAVOVI (2015.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–6.
Datum stupanja na snagu	7.
Cilj	8.
Zahtjevi	
Okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova	9.
Relevantni etički zahtjevi	10.
Ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove	11.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	12.
Aktivnost promišljanja	13.
Procjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova	14.
Materijal s objašnjenjem	
Napomene uz definicije sadržane u IFAC-ovim objavama.....	A1.–A2.
Djelokrug ovog standarda	A3.–A11.
Cilj	A12.
Okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova	A13.–A15.
Relevantni etički zahtjevi	A16.
Ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove	A17.–A31.
Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije	A32.–A33.
Aktivnost promišljanja	A34.–A38.
Procjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova	A39.–A42.
Dodatak 1: Opis razina stručnosti	

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A3.–A11.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje ishode učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koje buduće profesionalne računovođe moraju pokazati do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).
2. Ovaj standard namijenjen je članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC-a). Članice IFAC-a imaju odgovornost osigurati da IPR ispunjava zahtjeve ovog standarda. Osim toga, ovaj MSE može biti od koristi obrazovnim ustanovama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koji pružaju podršku učenju i usavršavanju budućih profesionalnih računovođa.
3. Učenje i usavršavanje (razvoj) se nastavlja kroz karijeru profesionalnog računovođe; stoga su profesionalne vrijednosti, etika i stavovi stečeni tijekom IPR-a također relevantni i za kontinuirani profesionalni razvoj (KPR), budući da se karijere profesionalnih računovođa mijenjaju, a profesionalne računovođe bivaju izložene širem spektru etičkih pitanja.
4. Ovaj standard objedinjuje relevantne etičke zahtjeve u profesionalnu računovodstvenu edukaciju. Ovi relevantni etički zahtjevi obično navode pet temeljnih načela profesionalne etike: integritet; objektivnost; profesionalnu kompetentnost i dužnu pažnju; povjerljivost; i profesionalno ponašanje.
5. Ovaj standard određuje područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koji se zahtijevaju od budućih profesionalnih računovođa do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). MSE 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost* (2015.), i MSE 3, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine* (2015.), navode područja kompetentnosti i ishode učenja koji su relevantni za njihova područja središta u okviru IPR-a. Zajedno, ovi standardi definiraju područja kompetentnosti i ishode učenja koji opisuju profesionalnu kompetentnost koju buduće profesionalne računovođe moraju steći do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja.
6. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u ovom standardu i u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe* (2015.) navedeni su u *Pojmovniku* (2015.) Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB-a). Dodatni pojmovi iz objava Odbora za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB) također su uvršteni u Materijal s objašnjenjem.

Datum stupanja na snagu

7. Ovaj standard je stupio na snagu 1. srpnja 2015. godine.

Cilj (ref. toč. A12.)

8. Cilj ovog standarda je odrediti profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koje buduće profesionalne računovođe trebaju steći i pokazati do kraja IPR-a, kako bi izvodili ulogu profesionalnog računovođe.

Zahtjevi

Okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova (ref. toč. A13.–A15.)

9. Članice IFAC-a trebaju osigurati, kroz programe profesionalne računovodstvene edukacije, okvir za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove za buduće profesionalne računovođe s ciljem da profesionalne računovođe (a) koriste profesionalnu prosudbu i (b) djeluju na etičan način koji je u javnom interesu.

Relevantni etički zahtjevi (ref. toč. A16.)

10. Članice IFAC-a trebaju integrirati relevantne etičke zahtjeve u programe profesionalne računovodstvene edukacije za buduće profesionalne računovođe.

Ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove (ref. toč. A17.–A31.)

11. Članice IFAC-a trebaju propisati ishode učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koje buduće profesionalne računovođe moraju postići do kraja IPR-a. Ovi ishodi učenja trebaju obuhvatiti one navedene u Tabeli A.

Tabela A – Ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti) ¹	Ishodi učenja
(a) Profesionalni skepticizam i profesionalna prosudba (Srednja razina)	(i) Kritički primijeniti ispitivački duh s ciljem procjene financijskih informacija i ostalih relevantnih podataka.
	(ii) Identificirati i vrednovati razumne alternative s ciljem da se dođe do dobro argumentiranih zaključaka koji se temelje na svim relevantnim činjenicama i okolnostima.
(b) Etička načela	(i) Objasniti prirodu etike.
	(ii) Objasniti koje su, za etiku, prednosti i

¹ Razina stručnosti za područje kompetentnosti utvrđuje razinu koju treba ostvariti do kraja IPR-a (kako je navedeno u Dodatku 1)

Područje kompetentnosti (Razina stručnosti)¹	Ishodi učenja
	<p>nedostaci pristupa koji se temelji na pravilima i pristupa koji se temelji na načelima.</p> <p>(iii) Identificirati etička pitanja i uvidjeti kada se primjenjuju etička načela.</p> <p>(iv) Analizirati alternativne smjerove djelovanja i utvrditi njihove etičke posljedice.</p> <p>(v) Primijeniti temeljna etička načela integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje, povjerljivosti i profesionalnog ponašanja na etičke dvojbe i zauzeti odgovarajući pristup.</p> <p>(vi) Primijeniti relevantne etičke zahtjeve na profesionalno ponašanje u skladu sa standardima².</p>
(c) Opredijeljenost za javni interes (Srednja razina)	<p>(i) Objasniti ulogu etike u okviru profesije i u odnosu na koncept društvene odgovornosti.</p> <p>(ii) Objasniti ulogu etike u odnosu na poslovanje i dobro upravljanje.</p> <p>(iii) Analizirati međuodnos etike i zakona, uključujući odnos između zakona, propisa i javnog interesa.</p> <p>(iv) Analizirati posljedice neetičnog ponašanja na pojedinca, profesiju i javnost.</p>

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. A32.–A33.)

12. Članice IFAC-a trebaju redovito pregledavati i ažurirati programe profesionalne računovodstvene edukacije koji su osmišljeni s ciljem da se postignu ishodi učenja u ovom standardu.

² Standardi obuhvaćaju standarde revidiranja, računovodstvene standarde i ostale standarde koji se odnose na rad koji obavlja profesionalni računovoda.

Aktivnost promišljanja (ref. toč. A34.–A38.)

13. Članice IFAC-a trebaju osmisliti aktivnosti učenja i usavršavanja (razvoja) koje su utemeljene na profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima za buduće profesionalne računovođe s ciljem da uključe aktivnost promišljanja (reflektivnu aktivnost) koja je formalizirana i dokumentirana.

Procjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova (ref. toč. A39.–A42.)

14. Članice IFAC-a trebaju uspostaviti odgovarajuće aktivnosti procjene kako bi se izmjerila postignuća budućih profesionalnih računovođa u pogledu profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.

Materijal s objašnjenjem

Napomene uz definicije sadržane u IFAC-ovim objavama

- A1. Ovaj standard koristi sljedeće pojmove koji su definirani u *Pojmovniku*³ Odbora za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB) i koriste se u objavama ovog Odbora. U Tabeli B navedeni su ovi pojmovi i postojeće definicije u IAASB-ovom *Pojmovniku*.

Tabela B – IAASB definicije usvojene u Međunarodnom standardu edukacije 4

Definirani pojam	Definicija u IAASB-ovom <i>Pojmovniku</i>
Profesionalni skepticizam	Stav koji uključuje um koji promišlja i ispituje, koji je na oprezu zbog stanja koja mogu ukazivati na mogućnost iskrivljenog, pogrešnog prikazivanja zbog pogreške ili prijevare, i kritičku procjenu dokaza.
Profesionalna prosudba	Primjena relevantne obuke, znanja i iskustva, u kontekstu koji definiraju standardi revidiranja, računovodstveni, i etički standardi, pri donošenju informiranih odluka o smjerovima djelovanja koji su prikladni u okolnostima revizijskog angažmana.

- A2. IAASB-ove objave reguliraju revizijske angažmane, pregled, izražavanje uvjerenja i angažmane za pružanje povezanih usluga, koji se provode u skladu s međunarodnim standardima. Navodi u IAASB-ovim objavama koji se odnose na “profesionalni skepticizam” i “profesionalnu prosudbu” stoga su ograničeni na kontekst revizije, izražavanja uvjerenja i angažmane za pružanje povezanih usluga. Međutim, u okviru ovog standarda, ovi pojmovi trebaju se tumačiti kao da se odnose na širi kontekst uloge profesionalnog računovođe.

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1.–6.)

- A3. Budući profesionalni računovođa je pojedinac koji je započeo s programom profesionalne računovodstvene edukacije kao dijela inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). IPR predstavlja učenje i razvoj kroz koje buduće profesionalne računovođe prvo razvijaju kompetentnost koja vodi izvođenju uloge profesionalnog računovođe. IPR obuhvaća opću edukaciju, edukaciju iz profesionalnog računovodstva, praktično iskustvo i procjenu. IPR se nastavlja sve dok buduće profesionalne računovođe ne budu u stanju pokazati profesionalnu kompetentnost potrebnu za uloge koje su odabrali u računovodstvenoj profesiji.
- A4. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi se definiraju kao profesionalno ponašanje i karakteristike koje identificiraju profesionalne računovođe kao članove

3 *Pojmovnik, IAASB Priručnik o objavama o međunarodnoj kontroli kvalitete, revidiranju, uvidu, ostalim izražavanjima uvjerenja i povezanim uslugama (IAASB Handbook Of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, And Related Services Pronouncements) – izdanje iz 2014. godine, vol. 1.*

računovodstvene profesije. Obuhvaćaju etička načela koja se općenito povezuju s profesionalnim ponašanjem, i smatraju se ključnim kod definiranja razlikovnih karakteristika profesionalnog ponašanja.

- A5. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi obuhvaćaju opredijeljenost za (a) tehničku kompetentnost i profesionalne vještine, (b) etično ponašanje (npr., neovisnost, objektivnost, povjerljivost i integritet), (c) profesionalno ophođenje (npr. dužna pažnja, pravovremenost, uljudnost, poštovanje, odgovornost i pouzdanost), (d) nastojanje da se ostvari odličnost (npr. predanost kontinuiranom razvoju i cjeloživotnom učenju), i (e) društvena odgovornost (npr. svijest o javnom interesu i uzimanje u obzir javnog interesa).
- A6. Relevantni etički zahtjevi se definiraju kao oni etički zahtjevi koje moraju poštivati profesionalne računovođe, u što obično spada Kodeks etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA-ov Kodeks)⁴ zajedno sa svim nacionalnim zahtjevima koji su još restriktivniji.
- A7. Profesionalna kompetentnost može se opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru međunarodnih standarda edukacije, profesionalna kompetentnost je sposobnost da se uloga izvršava prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepata, činjenica i procedura; to je objedinjavanje i primjena (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
- A8. U međunarodnom kontekstu, postoje značajne pravne i regulatorne razlike koje određuju točku stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja) profesionalnih računovođa. Svaka članica IFAC-a može definirati odgovarajući odnos između završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-A) i točke kvalifikacije (ili licenciranja) za svoje članove.
- A9. Uključivanje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u IPR postavlja temelj za izvršavanje uloge profesionalnog računovođe. Daljnji razvoj profesionalnih vrijednosti, etike i stavova je u središtu kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a), koje je obuhvaćeno u Međunarodnom standardu edukacije 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2014.).
- A10. Područje kompetentnosti je kategorija za koju se može utvrditi skup povezanih ishoda učenja. Područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vrijednosti, etike i stavova obuhvaćaju etička načela kao i profesionalni skepticizam i profesionalnu prosudbu; područja kompetentnosti u okviru tehničke kompetentnosti obuhvaćaju financijsko računovodstvo i izvještavanje, opozivanje i ekonomiju; a područja kompetentnosti u okviru profesionalnih vještina obuhvaćaju intelektualne i organizacijske vještine.

4 Pojmovnik, *IAASB Priručnik o objavama o međunarodnoj kontroli kvalitete, revidiranju, uvidu, ostalim izražavanjima uvjerenja i povezanim uslugama – izdanje iz 2014. godine, vol. 1.*

- A11. Ishodi učenja utvrđuju sadržaj i dubinu znanja, razumijevanja i primjene potrebnih za svako konkretno područje kompetentnosti. Ishodi učenja mogu se demonstrirati unutar konteksta radnog okruženja ili programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Cilj (ref. toč. 8.)

- A12. Utvrđivanje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova koje buduće profesionalne računovođe trebaju razviti i pokazati ima višestruku namjenu. Ono štiti javni interes, poboljšava kvalitetu rada profesionalnih računovođa i promovira vjerodostojnost računovodstvene profesije.

Okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova (ref. toč. 9.)

- A13. Okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova može se odrediti putem relevantnih etičkih zahtjeva, npr. pristup konceptualnog okvira koji se navodi u IESBA-ovom Kodeksu⁵.
- A14. U skladu s relevantnim etičkim zahtjevima, profesionalne računovođe prihvaćaju odgovornost djelovanja u javnom interesu. Sukladno tome, postupci profesionalnog računovođe nisu isključivo namijenjeni zadovoljavanju potreba pojedinog klijenta ili poslodavca.
- A15. Uspostavljanjem aktivnosti učenja i usavršavanja (razvoja) koje obuhvaćaju profesionalne vrijednosti, etiku i stavove, članice IFAC-a promoviraju opredijeljenost budućih profesionalnih računovođa za djelovanje u javnom interesu. Djelovanje u javnom interesu uključuje (a) razvijanje svijesti i brige za utjecaj na javnost; (b) razvijanje osjetljivosti za društvenu odgovornost, (c) cjeloživotno učenje; (d) sklonost kvaliteti; pouzdanost, odgovornost, pravovremenost, i uljudnost; te (e) poštivanje zakona i propisa. Ovo ide u prilog stajalištu da profesionalne računovođe doprinose izgradnji povjerenja i pouzdanosti u funkcioniranju tržišta i ekonomije općenito.

Relevantni etički zahtjevi (ref. toč. 10.)

- A16. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi mogu se, u početku, tretirati kao zaseban predmet u programu profesionalne računovodstvene edukacije. Međutim, kako buduće profesionalne računovođe napreduju u edukaciji, objedinjavanje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova s ostalim predmetima potiče prepoznavanje i razmatranje šire etičke uključenosti.

5 Uvod i temeljna načela, (Introduction and Fundamental Principles), *IESBA-ov Priručnik s kodeksom etike za profesionalne računovođe – izdanje iz 2015. godine (IESBA Handbook of the Code of Ethics for Professional Accountants)*.

Ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove (ref. toč. 11.)

Razvijanje ishoda učenja

- A17. U Tabeli A navedeni su ishodi učenja za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koje buduće profesionalne računovođe trebaju postići do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja, bez obzira na to koja je njihova buduća željena specijalizacija ili uloga. Ovi ishodi učenja profesionalnim računovodama daju temelj koji im omogućava da steknu specijalizaciju u različitim računovodstvenim ulogama, primjerice angažirani partner u reviziji ili stručnjak za oporezivanje.
- A18. U oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije, moguće je da tri područja kompetentnosti koja su navedena u Tabeli A ne budu identična nazivima propisanih programa ili predmeta. Isto tako, ishodi učenja povezani s jednim područjem kompetentnosti (npr. etička načela) mogu se postići kroz više programa ili predmeta. Postignuće nekih ishoda učenja (recimo onih u okviru profesionalnog skepticizma i profesionalne prosudbe) može se protezati kroz nekoliko različitih programa ili predmeta, od kojih nijedan ne mora biti posvećen isključivo tom području kompetentnosti. Osim toga, redoslijed po kojem su područja kompetentnosti uključena u program profesionalne računovodstvene edukacije može se razlikovati od redoslijeda prikazanog u Tabeli A (recimo, opredijeljenost za javni interes je naveden pri kraju liste područja kompetentnosti u Tabeli A, ali može biti obrađen prilično ranije tijekom programa profesionalne računovodstvene edukacije).
- A19. Postoji mnogo načina za opisivanje i klasifikaciju razina stručnosti. Opis, koji je sačinio Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB), dan je u Dodatku 1, Opis razina stručnosti.
- A20. U Tabeli A, svakom području kompetentnosti dodijeljena je razina stručnosti koja se očekuje od budućih profesionalnih računovođa do kraja IPR-a. Očekuje se da relevantni ishodi učenja budu pokazani u kontekstu na koji ukazuje ova razina stručnosti. Ishodi učenja i razina stručnosti područja kompetentnosti zajedno pružaju informacije koje članicama IFAC-a pomažu pri osmišljavanju svojih programa profesionalne računovodstvene edukacije.
- A21. Članica IFAC-a u programe profesionalne računovodstvene edukacije može: (a) uključiti dodatna područja kompetentnosti; (b) povećati razinu stručnosti za neka područja kompetentnosti; ili (c) razviti dodatne ishode učenja koji nisu utvrđeni u ovom standardu. Ovo može biti slučaj onda kada članica IFAC-a priprema buduće profesionalne računovođe za rad u specifičnom sektoru djelatnosti (npr., javnom sektoru) ili za neku konkretnu ulogu (recimo, menadžerski računovođa ili revizor).

Odabir aktivnosti učenja i usavršavanja (razvoja)

- A22. Članice IFAC-a, edukatore i ostale zainteresirane strane se potiče da identificiraju koji je to najprikladniji pristup učenju i usavršavanju za profesionalne vrijednosti, etiku i stavove, imajući u vidu nacionalno i kulturološko okruženje.
- A23. Pri određivanju pristupa za postizanje ishoda učenja, mješavina aktivnosti učenja i usavršavanja može uključiti kombinaciju programa strukturiranog učenja i praktičnog iskustva. Ova kombinacija može se organizirati kako bi se budućim profesionalnim računovođama dala prilika stjecanja iskustva u primjeni profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radnom mjestu.
- A24. Pri određivanju aktivnosti učenja i usavršavanja, članice IFAC-a, edukatori i ostale zainteresirane strane mogu napraviti razliku između (a) edukacije budućih profesionalnih računovođa o profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima, i (b) stvaranja i održavanja odgovarajućeg okruženja za etičko ponašanje. Razvoj profesionalnih vrijednosti, etike i stavova može se ostvariti kroz inicijalni profesionalni razvoj i nastavlja se i dalje, kroz karijeru, čime predstavlja dio aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a) i cjeloživotnog učenja.
- A25. Članice IFAC-a, edukatori i ostale zainteresirane strane mogu uzeti u obzir korištenje participativnih pristupa koji mogu poboljšati razvoj profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. Oni mogu obuhvatiti, ali nisu ograničeni na sljedeće:
- (a) Izvođenje uloga;
 - (b) Razgovor o odabranom štvu i internetskim materijalima;
 - (c) Analizu studija slučaja koje sadrže poslovne situacije a etičkim dvojicama;
 - (d) Razgovor o disciplinskim objavama i nalazima/zaključcima;
 - (e) Seminare na kojima sudjeluju predavači s iskustvom u korporacijskom ili profesionalnom donošenju odluka; i
 - (f) Korištenje internetskih foruma i sekcija za raspravu.
- A26. Kroz participativni pristup buduće računovođe mogu steći bolju svijest o etičkim implikacijama i mogućim sukobima za pojedince i poduzeća, a koje se mogu javiti onda kada se moraju donijeti složene menadžerske odluke.

Profesionalni skepticizam i profesionalna prosudba

- A27. Profesionalno usavršavanje u područjima profesionalnog skepticizma i profesionalne prosudbe ne odvija se uvijek na izravan i jednostavan način. Planiranje učinkovitog učenja i usavršavanja u ovim oblastima podrazumijeva

dužnu pažnju i može obuhvatiti metode učenja u kojima mentorstvo, aktivnost promišljanja, vrijeme i iskustvo imaju ključnu ulogu.

Etička načela i pitanja

- A28. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi primjenjuju se na sve što profesionalne računovođe poduzimaju u svom profesionalnom svojstvu. Posjedovanje (a) znanja i razumijevanja etičkih koncepata, etičkih teorija i temeljnih načela profesionalne etike, i (b) prilike da vježbaju njihovu primjenu u okruženju izvan radnog mjesta, može pomoći budućim profesionalnim računovođama da prepoznaju i riješe etičke probleme.
- A29. Učenje i usavršavanje za buduće profesionalne računovođe na temu etičkih načela i pitanja može se odnositi na (a) konkretna etička pitanja s kojima će se vjerojatno suočiti sve profesionalne računovođe, (b) ona etička pitanja s kojima će se profesionalne računovođe vjerojatno suočiti u svojim odgovarajućim ulogama (c) ključna razmatranja pri osmišljavanju odgovarajućih odgovora na te etičke probleme.
- A30. Naglasak na etička načela može se postići tako što se će buduće profesionalne računovođe potaći da (a) prepoznaju sve očigledne etičke implikacije i sukobe u svom radu ili radnom okruženju, (b) formiraju preliminarna stajališta o takvim pojavama, i (c) o tome razgovaraju sa svojim supervizorima za praktično iskustvo.
- A31. Etički problemi i moguće dvojbe za buduće profesionalne računovođe vjerojatno će se javiti tijekom razdoblja praktičnog iskustva. Oni koji su odgovorni za izradu i nadzor programa stjecanja praktičnog iskustva mogu budućim profesionalnim računovođama dati upute da je potrebno da se posavjetuju s poslodavcima, mentorima, ili supervizorima u svom radnom okruženju ili s članicom IFAC-a, u slučaju kada se sumnja u etičke aspekte određenog smjera djelovanja ili situacije.

Revidiranje programa profesionalne računovodstvene edukacije (ref. toč. 12.)

- A32. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su kako bi budućim profesionalnim računovođama pomogli pri stjecanju odgovarajuće profesionalnu kompetentnost do završetka inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). Takvi programi se mogu sastojati od formalne edukacije koja se stječe kroz zvanja i smjerove koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Stoga oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije tijekom IPR-a, značajan doprinos mogu dati i druge zainteresirane strane, a ne samo članice IFAC-a.
- A33. Zahtjev za redovito revidiranje i ažuriranje programa profesionalne računovodstvene edukacije odraz je složenog okruženja koje se brzo mijenja, a u kojem djeluju profesionalne računovođe. Tipični ciklus revidiranja može biti od

tri do pet godina, ali možda bude prikladno obaviti i češće preglede, recimo kako bi se u obzir uzele promjene u zakonodavstvu, propisima i standardima relevantnim za profesionalne računovođe.

Aktivnost promišljanja (ref. toč. 13.)

- A34. Aktivnost promišljanja je proces koji se ponavlja, a kroz koji profesionalne računovođe, u svim fazama svoje karijere, nastavljaju razvijati svoju profesionalnu kompetentnost, tako što analiziraju svoja iskustva (stvarna ili simulirana) kako bi poboljšali svoje buduće postupke.
- A35. Najrealističnije iskustvo o kojem se može promišljati može se pojaviti na radnom mjestu. U slučaju kada to nije moguće ili prikladno, zadovoljavajući alternativu mogu ponuditi i simulacije situacija iz stvarnog života, ili analiza relevantnih slučajeva iz javnog domena.
- A36. Dokumentacija o aktivnosti promišljanja može sadržavati:
- (a) Evidencije o učenju;
 - (b) Evidencije o promišljanju;
 - (c) Portfolio osobnog usavršavanja (razvoja); ili
 - (d) Dnevnike o kritičnom/incidentnom događaju.
- A37. Pri davanju uputa za buduće profesionalne računovođe i profesionalne računovođe o prirodi, obliku, i sadržaju dokumentacije koju treba voditi za aktivnosti promišljanja i vrste etičkih situacija koje treba zabilježiti, članice IFAC-a mogu u obzir uzeti čimbenike kao što su, recimo, povjerljivost, te pravni i regulatorni zahtjevi. Primjerice, određene etičke situacije mogu biti osjetljive i podlijegati zakonskim ili disciplinskim mjerama, te stoga nije prikladno da ih buduće profesionalne računovođe dokumentiraju i o njima raspravljaju.
- A38. Članice IFAC-a mogu razmotriti i osiguravanje uputa za supervizore za praktično iskustvo o tome kako pružiti podršku aktivnostima promišljanja u praksi.

Procjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova (ref. toč. 14.)

- A39. MSE 6, *Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti*, daje načela koja se primjenjuju u osmišljavanju aktivnosti procjene koje se koriste da se izmjeri postignuće profesionalnih vrijednosti, etike i stavova i ostalih elemenata profesionalne kompetentnosti.
- A40. Za mjerenje postignuća profesionalnih vrijednosti, etike i stavova kod budućih profesionalnih računovođa mogu se koristiti raznolike aktivnosti procjene. Odgovarajuće aktivnosti procjene mogu obuhvatiti (a) pismene ispite koji se sastoje od pitanja na koje je potrebno dati kratki odgovor, (b) studije slučaja, (c) pisane eseje, (d) testiranje ciljeva, (e) procjene na radnom mjestu, i (f) priznavanje prethodnog učenja.

- A41. Osim pismenih ispita, postoje i drugi načini na koje se može obaviti procjena u kontekstu formalne edukacije, u što spada:
- (a) Kreiranje banki podataka o studijama slučaja, gdje se od budućih profesionalnih računovođa zahtijeva da urade testove koji se temelje na ovim studijama slučaja;
 - (b) Korištenje sustava analize slučaja, gdje se od budućih profesionalnih računovođa zahtijeva da vode dnevnike i bilješke o konkretnim slučajevima u javnom domenu;
 - (c) Korištenje objektivnog testiranja etičkih aspekata programa profesionalne računovodstvene edukacije; i
 - (d) Korištenje obrade studija slučaja u skupnim zadacima i radionica u cilju procjene etičke analize i donošenja odluka.
- A42. Procjena na radnom mjestu se razlikuje, a u mnogim aspektima je i teža, od procjene u okruženju formalne edukacije. Načini za procjenu stjecanja profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radnom mjestu mogu uključivati:
- (a) Raspravu i potpomognuto rješavanje etičkih dvojbi kada se pojave na radnom mjestu; i
 - (b) Analize i preglede etičkog donošenja odluka u kombinaciji s analizama i ocjenama učinka i rezultata.

Dodatak 1

Opis razina stručnosti

Ovaj opis razina stručnosti je u skladu s korištenjem ishoda učenja u publikacijama Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije, kao što su Međunarodni standardi edukacije (MSE-ovi) 2, 3 i 4. On pruža opise tri razine stručnosti. Ovi opisi, zajedno s ishodima učenja, izvor su informacija za članice IFAC-a koje im pomažu da svoje programe profesionalne računovodstvene edukacije oblikuju za razne uloge i specijalizacije u profesionalnom računovodstvu.

Razina stručnosti	Opis
Osnovna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiranje, objašnjavanje, sažimanje i tumačenje temeljnih načela i teorija iz relevantnih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja zadataka tijekom rada pod odgovarajućim nadzorom; • Izvršavanje dodijeljenih zadataka koristeći odgovarajuće profesionalne vještine; • Uviđanje značaja profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u izvršavanju dodijeljenih zadataka; • Rješavanje jednostavnih problema, te upućivanje složenih zadataka ili problema supervizorima ili pojedincima sa specijalističkom ekspertizom; i • Pružanje informacija i objašnjavanje ideja na jasan način, uz korištenje usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na osnovnoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje niska razina nejasnoće, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Srednja razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezavisnu primjenu, usporedbu i analizu temeljnih načela i teorija iz relevantnih područja tehničke kompetentnosti s ciljem izvršavanja radnih zadataka i donošenja odluka; • Kombiniranje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina s ciljem izvršavanja radnih zadataka; • Primjenu profesionalnih vrijednosti, etike i stavova

Razina stručnosti	Opis
	<p>na radne zadatke; i</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predočavanje informacija i objašnjavanje ideja zainteresiranim stranama iz računovodstvenih i ne-računovodstvenih oblasti, na jasan način, putem usmene i pisane komunikacije. <p>Ishodi učenja na srednjoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje umjerena razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>
Napredna razina	<p>Ishodi učenja u području kompetentnosti obično su usmjereni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odabir i integriranje načela i teorija iz različitih područja tehničke kompetentnosti s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima, te davanja preporuka koje odgovaraju potrebama zainteresiranih strana; • Udruživanje tehničke kompetentnosti i profesionalnih vještina, s ciljem upravljanja i vođenja projektima i radnim zadacima; • Donošenje prosudbi o odgovarajućim smjerovima djelovanja, oslanjajući se profesionalne vrijednosti, etiku i stavove; • Procjenjivanje, istraživanje i rješavanje složenih problema uz ograničeni nadzor; • Predviđanje, davanje odgovarajućih savjeta i razvijanje rješenja za složene probleme i pitanja; i • Dosljedno prezentiranje i objašnjavanje relevantnih informacija na uvjerljiv način širokom spektru zainteresiranih strana. <p>Ishodi učenja na naprednoj razini odnose se na radne situacije koje odlikuje visoka razina nejasnoća, složenosti i neizvjesnosti.</p>

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 5
INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ – PRAKTIČNO
ISKUSTVO (2015.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–8.
Datum stupanja na snagu	9.
Cilj	10.
Zahtjevi	
Praktično iskustvo	11.-16.
Nadzor i praćenje (monitoring) praktičnog iskustva	17.-20.
Materijal sa objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A4.
Cilj	A5.–A6.
Praktično iskustvo	A7.–A9.
Pristup temeljen na outputu	A10.
Pristup temeljen na inputu	A11.–A13.
Kombinirani pristup	A14.
Nadzor i praćenje (monitoring) praktičnog iskustva	A15.–A21.

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A1.–A4.)

1. Ovaj Međunarodni standardu edukacije (MSE) propisuje praktično iskustvo koje buduće profesionalne računovođe moraju steći do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).
2. Ovaj standard namijenjen je članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC-a). Članice IFAC-a imaju odgovornost osigurati da IPR ispunjava zahtjeve ovog standarda. Osim toga, ovaj standard će biti od koristi obrazovnim ustanovama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koji pružaju podršku stjecanju praktičnog iskustva budućih profesionalnih računovođa.
3. Praktično iskustvo se odnosi na radno mjesto i ostale aktivnosti koje su relevantne za razvijanje profesionalne kompetentnosti. Praktično iskustvo predstavlja komponentu inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). IPR je učenje i usavršavanje kroz koje pojedinci prvo razvijaju kompetentnost za izvršavanje uloge profesionalnog računovođe.
4. Praktično iskustvo tijekom IPR-a oslanja se na opću edukaciju i programe profesionalne računovodstvene edukacije. Javnost od profesionalnih računovođa očekuje da u izvršavanju svojih uloga koriste svoje iskustvo i znanje. Međutim, raznovrsnost uloga koje izvršavaju profesionalne računovođe znači da će potrebno praktično iskustvo varirati od jedne do druge članice IFAC-a, pa čak i unutar pojedine članice IFAC-a koja nudi različite vrste članstva. Članice IFAC-a u stanju su svoje zahtjeve za praktično iskustvo prilagoditi kako bi isti ispunili (a) njihove vlastite potrebe, (b) zahtjeve relevantnih regulatornih tijela, kao i (c) očekivanja javnosti da su profesionalne računovođe kompetentne.
5. Ovaj standard utvrđuje zahtjeve za praktično iskustvo tijekom IPR-a.
6. Nakon završetka inicijalnog profesionalnog razvoja IPR-a, možda će biti potrebno praktično iskustvo kako bi profesionalne računovođe dosegle razinu kompetentnosti potrebnu za druge uloge, kao što je (a) ovlaštenu revizora, (b) drugi oblici specijalizacije, ili (b) one uloge koje su zakonski regulirane. Uz to, sve profesionalne računovođe su uključene u cjeloživotno učenje kako bi nastavile razvijati i održavati profesionalnu kompetentnost (vidi MSE 7: *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2015.)).
7. Supervizori za praktično iskustvo i poslodavci igraju važnu ulogu u planiranju i monitoringu praktičnog iskustva koje stječu buduće profesionalne računovođe.
8. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u MSE-u i u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i buduće profesionalne računovođe* (2015.) navedeni su u *Pojmovniku Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije* (IAESB) (2015.).

Datum stupanja na snagu

9. Ovaj standard je stupio na snagu 1. srpnja 2015. godine.

Cilj (ref. toč. A5.–A6.)

10. Cilj članice IFAC-a je da buduće profesionalne računovođe steknu dovoljno praktičnog iskustva potrebnog za izvođenje uloge profesionalnog računovođe.

Zahtjevi (ref. toč. A7.–A21.)

Praktično iskustvo (ref. toč. A7.–A9.)

11. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati od budućih profesionalnih računovođa stjecanje praktičnog iskustva do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja.
12. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati dovoljno praktičnog iskustva kako bi budućim profesionalnim računovođama omogućile da pokažu da su stekli
- (a) tehničku kompetentnost, (b) profesionalne vještine, i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove nužne za ispunjavanje uloge profesionalnog računovođe.
13. Članice IFAC-a trebaju uspostaviti željeni pristup za mjerenje praktičnog iskustva, korištenjem jednog od sljedeća tri pristupa:
- pristup temeljen na outputu;
 - pristup temeljen na inputu; ili
 - kombinaciju pristupa temeljenog na outputu i inputu.

Pristup temeljen na outputu (ref. toč. A10.)

14. Članice IFAC-a koje koriste pristup temeljen na outputu trebaju zahtijevati da buduće profesionalne računovođe dokažu, koristeći mjerenje outputa, da su stekle praktično iskustvo.

Pristup temeljen na inputu (ref. toč. A11.–13.)

15. Članice IFAC-a koje koriste pristup temeljen na inputu trebaju zahtijevati da buduće profesionalne računovođe dokažu, koristeći mjerenje inputa, da su stekle praktično iskustvo.

Kombinirani pristup (ref. toč. A14.)

16. Članice IFAC-a koje primjenjuju kombinirani pristup temeljen na inputu i outputu dužne su poštivati zahtjeve pristupa temeljenih na inputu i outputu, u zavisnosti od slučaja, kao što je to navedeno u točkama 14. i 15.

Nadzor i praćenje (monitoring) praktičnog iskustva (ref. toč. A15.–A21.)

17. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati da buduće profesionalne računovođe praktično iskustvo stječu pod usmjeravanjem supervizora za praktično iskustvo.
18. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati da se praktično iskustvo budućih profesionalnih računovođa evidentira u dosljednom obliku koji je propisala članica IFAC-a ili regulatorno tijelo, u zavisnosti od konkretnog slučaja, te da se evidencija popratí provjerljivim dokazom.
19. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati da supervizor za praktično iskustvo izvrši periodični pregled evidencije praktičnog iskustva budućih profesionalnih računovođa.
20. Članice IFAC-a trebaju uspostaviti odgovarajuće aktivnosti procjene kako bi se procijenilo jesu li buduće profesionalne računovođe stekle dovoljno praktičnog iskustva.

Materijal s objašnjenjem**Djelokrug ovog standard** (ref. toč. 1.-8.)

- A1. Budući profesionalni računovođa je pojedinac koji je započeo s programom profesionalne računovodstvene edukacije kao dijela inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). Uključivanje praktičnog iskustva u IPR postavlja temelj za stalni razvoj profesionalne kompetentnosti tijekom karijere profesionalnog računovođe.
- A2. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su s ciljem da budućim profesionalnim računovođama pomognu pri stjecanju odgovarajuće profesionalne kompetentnost do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja. Ti programi mogu se sastojati od formalne edukacije koja se stječe kroz zvanja, smjerove i programe koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Stoga oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije tijekom IPR-a, neovisan doprinos mogu dati i druge zainteresirane strane, a ne samo članice IFAC-a.
- A3. Profesionalna kompetentnost može se opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru međunarodnih standarda edukacije, profesionalna kompetentnost je sposobnost da se uloga izvodi prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost se sastoji od tehničke kompetentnosti, profesionalnih vještina i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
- A4. Praktično iskustvo pruža profesionalno okruženje u kojem buduće profesionalne računovođe stječu kompetentnost tako što:
 - (a) se upoznaju s okruženjem u kojem se pružaju usluge;
 - (b) unaprjeđuju svoje razumijevanje organizacija, načina poslovnog funkcioniranja i profesionalnih radnih odnosa;

- (c) mogu povezati računovodstveni rad s ostalim funkcijama i aktivnostima poslovanja;
- (d) razvijaju odgovarajuće profesionalne vrijednosti, etiku i stavove u praktičnim situacijama iz stvarnog života (vidi i MSE 4: Inicijalni profesionalni razvoj – profesionalne vrijednosti, etika i stavovi); i
- (e) imaju priliku usavršavati se na postupnim razinama odgovornosti, pod odgovarajućim stupnjem nadzora.

Cilj (ref. toč. 10.)

- A5. Zadovoljavajuće praktično iskustvo odlikuje spoj dubine i širine, znanja i primjene te, gdje je potrebno, sinteze materije iz različitih područja, primijenjene na čitav niz situacija i konteksta. Na širinu praktičnog iskustva utječu čimbenici kao što su: priroda uloge, razina stručnosti, državni ili lokalni zakoni; zahtjevi regulatornih tijela; očekivanja javnosti u pogledu profesionalne kompetentnosti. Na dubinu praktičnog iskustva utječu čimbenici kao što su: raznovrsnost i složenost zadataka; te razina podrške od supervizora i mentora.
- A6. Stjecanje zadovoljavajućeg praktičnog iskustva od strane budućih profesionalnih računovođa kako bi izvodili ulogu profesionalnog računovođe ima višestruku namjenu. Kao prvo, javni interes je zaštićen, a vjerodostojnost računovodstvene profesije poboljšana onda kada je samo onima koji ispunjavaju zahtjeve za profesionalnu kompetentnost dozvoljeno da budu profesionalne računovođe. Kao drugo, članice i regulatorna tijela imaju odgovornost osigurati da profesionalne računovođe posjeduju kompetentnost koju od njih očekuju javnost, poslodavci i klijenti. Kao treće, profesionalne računovođe imaju trajnu dužnost održavati svoju profesionalnu kompetentnost kako bi osigurali da klijenti, poslodavci i relevantne zainteresirane strane dobivaju kompetentnu profesionalnu uslugu.¹

Praktično iskustvo (ref. toč. 12.-13.)

- A7. Inicijalni profesionalni razvoj (IPR) se oslanja na opću edukaciju i obuhvaća profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenu. Koja je to prava kombinacija ovih komponenti – ovisi o čitavom nizu čimbenika uključujući, primjerice, složenost i raznovrsnost zadataka, potrebno specijalističko znanje, stupanj autonomije, i razinu prosuđivanja koju zahtijeva uloga budućeg profesionalnog računovođe koju će preuzeti na kraju IPR-a. Kombinacija praktičnog iskustva i edukacije može se razlikovati i prema (a) pravilima koje su postavile pojedine članice IFAC-a,

¹ Uvod i temeljna načela, *IESBA-ov Priručnik s kodeksom etike za profesionalne računovođe – izdanje 2015.*

- (b) državnim i lokalnim zakonima, (c) zahtjevima regulatornih tijela, i (d) očekivanjima javnosti.
- A8. Pri određivanju toga što predstavlja odgovarajuću ravnotežu između profesionalne računovodstvene edukacije i praktičnog iskustva, članice IFAC-a mogu u obzir uzeti sljedeće:
- (a) Određeni programi profesionalne računovodstvene edukacije u kojima je snažan naglasak stavljen na praktičnu primjenu, kao što su praksa, vježbenički (pripravnički) staž, razdoblja kooperativne edukacije i privremeni premještaji i razmjene, mogu doprinijeti ispunjavanju zahtjeva za praktično iskustvo.
 - (b) Studij za stjecanje stručnog zvanja ili stručne spremne je koristan za usvajanje i demonstriranje profesionalnog znanja iz računovodstva. Međutim, studij, sam po sebi, ne pokazuje nužno da je postignuta profesionalna kompetentnost za izvođenje uloge profesionalnog računovođe. Kroz iskustvo stečeno na poslu, buduće profesionalne računovođe usvajaju brojne vještine koje su im potrebne kako bi postali kompetentne profesionalne računovođe.
 - (c) Praktično iskustvo može se steći nakon završetka programa profesionalne računovodstvene edukacije ili istodobno s tim programom.
- A9. Pri utvrđivanju pristupa i zahtjeva za praktično iskustvo, članice IFAC-a mogu u obzir uzeti brojne čimbenike, u što spadaju:
- (a) javni interes, uključujući poznavanje lokalnog okruženja, očekivanja javnosti i sve relevantne regulatorne zahtjeve;
 - (b) potrebe budućih profesionalnih računovođa, uključujući razumijevanje uloga za koje se očekuje da ih preuzmu nakon završetka inicijalnog profesionalnog razvoja;
 - (c) potrebe poslodavca, uključujući djelotvornost i troškovnu učinkovitost, te dolazi li poslodavac iz gospodarskog sektora, vlade ili javne prakse; i
 - (d) potrebe članica IFAC-a, uključujući regulatorne zahtjeve, djelotvornost i troškovnu učinkovitost.

Pristup temeljen na outputu (ref. toč. 14.)

- A10. Dokaz koji bi se mogao koristiti u svrhu procjene u pristupu temeljenom na outputu može uključivati
- (a) mjerenje ishoda učenja postignutih u skladu s mapom kompetencija;
 - (b) preglede istraživačkog projekta ili reflektivni esej ; i

- (c) dnevnik rada koji se uspoređuju s odgovarajućom mapom kompetencija (dnevnik rada je evidencija koju vodi pojedinac o prirodi dodijeljenih i obavljenih zadataka, i vremenu koje je bilo potrebno za obavljanje tih zadataka).

Pristup temeljen na inputu (ref. toč. 15.)

- A11. Pristupi temeljeni na inputu često se koriste kao zamjena za mjerenje razvoja kompetentnosti, zbog njihove lakoće mjerenja i verifikacije. Pristupi temeljeni na inputu imaju i svoja ograničenja; recimo, oni ne mjere uvijek izravno ishode učenja ili stečenu kompetentnost. Ovi pristupi se, tradicionalno, temelje na vremenu, recimo broju sati uloženi u relevantne aktivnosti, ili ukupno trajanje (dani, mjeseci, ili godine) stjecanja praktičnog iskustva.
- A12. Dokaz koji bi se mogao koristiti za mjerenje u pristupu temeljenom na inputu su evidencije prisutnosti (tablični *attendance records*), kartice radnog vremena (*time sheets*), dnevnik na radnom mjestu, i dnevnik ili žurnal. Članice IFAC-a koje utvrđuju zahtjeve koristeći pristup temeljen na inputu mogu u obzir uzeti strukturu i relevantnost programa edukacije koje su završile buduće profesionalne računovođe. Programi profesionalne računovodstvene edukacije, koji rezultiraju ishodima koji su slični ishodima koji proizlaze iz izmjerene iskustva temeljenog na radu (kao što je vježbenički staž), mogu doprinijeti ukupnom zahtjevu za praktično iskustvo. Isto tako, u slučaju kada je završen značajan program profesionalne računovodstvene edukacije, kao što je magistarski studij iz računovodstva, članica IFAC-a može umanjiti komponentu praktičnog iskustva. Primjerice, članica IFAC-a koja je odabrala pristup temeljen na inputu može u obzir uzeti tri godine praktičnog iskustva (kao što nekoliko članica IFAC-a preferira i primjenjuje), ili dvije godine s diplomom magistra računovodstva ili magisterija iz nekog drugog relevantnog predmeta, ili minimalno ukupno pet godina kombinirane računovodstvene edukacije i odgovarajućeg praktičnog iskustva.
- A13. Bez obzira na uravnoteženost između dijelova komponenti, javnost obično očekuje da su profesionalne računovođe završile program profesionalne računovodstvene edukacije i da su stekle zadovoljavajuće praktično iskustvo.

Kombinirani pristup (ref. toč. 16.)

- A14. Članica IFAC-a može osmisliti pristupe koji kombiniraju elemente pristupa temeljenih na inputu i outputu. Za jedinice inputa može se smatrati da doprinose profesionalnim kompetencijama koje se mjere. Postignuće određenih kompetencija može biti korišteno za verificiranje inputa ili, u nekim slučajevima, da se zamijeni dio zahtjeva za inputom.

Nadzor i praćenje (monitoring) praktičnog iskustva (ref. toč. 17.-20.)

- A15. Supervizor za praktično iskustvo je profesionalni računovođa koji je odgovoran za usmjeravanje, savjetovanje i pomaganje budućim profesionalnim računovođama u stjecanju zadovoljavajućeg praktičnog iskustva. Supervizor za praktično iskustvo može predstavljati važnu poveznicu između budućih profesionalnih računovođa i članica IFAC-a. Supervizori mogu biti odgovorni za planiranje razdoblja praktičnog iskustva i davati upute budućim profesionalnim računovođama. U nekim okruženjima, supervizori za praktično iskustvo mogu pružati i mentorsku podršku budućim profesionalnim računovođama. Članice IFAC-a mogu osigurati obuku za supervizore praktičnog iskustva i uvesti i programe pomoći i programe kontrole kvalitete.
- A16. Supervizorima za praktično iskustvo, u izvršavanju mentorske funkcije, mogu pomoći i druge osobe od kojih neke nisu profesionalne računovođe.
- A17. Provjerljivi dokaz je dokaz koji je objektivan, koji se može dokazati i pohraniti u pisanom ili elektronskom obliku.
- A18. Svrha periodičnog pregleda evidencije praktičnog iskustva, popraćena provjerljivim dokazom, koju obavlja supervizor za praktično iskustvo, jeste da se provjeri jesu li ispunjeni zahtjevi koje je postavila članica IFAC-a ili regulatorno tijelo. Osim toga, ovaj periodični pregled može poslužiti i tome da se prati napredak pojedinca. Ako napredak budućeg profesionalnog računovođe ne ide prema očekivanjima, supervizor za praktično iskustvo ima priliku analizirati situaciju kako bi otkrio razloge za to i kako bi se sagledalo što se može učiniti da se napredak poboljša. Ovaj periodični monitoring će (a) dati mogućnost supervizoru za praktično iskustvo, poslodavcu i budućem profesionalnom računovođi da analizira praktično iskustvo stečeno do tog trenutka, i (b) pomoći daljnjem usavršavanju budućeg profesionalnog računovođe.
- A19. Pri procjeni dostatnosti praktičnog iskustva kojeg su stekle buduće profesionalne računovođe, članice IFAC-a mogu uzeti u obzir sljedeće aktivnosti:
- (a) uspostavljanje sustava u kojem bi se koristio pristup uzorkovanja, u cilju praćenja i izvještavanja o postignutom praktičnom iskustvu;
 - (b) detaljne pisane upute za poslodavce, supervizore praktičnog iskustva, i buduće profesionalne računovođe u vezi s programom za stjecanje praktičnog iskustva, njihovim ulogama i odgovornostima;
 - (c) uspostavljanje mehanizma kojim se odobrava je li poslodavac prikladan osigurati odgovarajuće praktično iskustvo za buduće profesionalne računovođe;
 - (d) procjenjivanje i odobravanje okruženja za praktično iskustvo, prije početka stjecanja iskustva. Recimo, priroda i opseg praktičnog iskustva

te modaliteti obuke koje ima poslodavac, mogu se analizirati kako bi se osiguralo da će buduće profesionalne računovođe primiti odgovarajuće usmjeravanje, nadzor, mentorstvo, savjetovanje i procjenu;

- (e) uspostavljanje sustava periodičnog izvještavanja od strane poslodavaca, kako bi se obuhvatile eventualne promjene, ako ih ima, u planiranoj naravi, opsegu i sadržaju praktičnog iskustva koje stječu buduće profesionalne računovođe;
- (f) procjena, prije završetka IPR-a, stečenog praktičnog iskustva, na temelju pisanih izvjava (po mogućnosti popraćena usmenim izjavama) koje su dale buduće profesionalne računovođe i supervizori praktičnog iskustva (vidi i MSE 6, *Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti*);
- (g) poticanje poslodavaca na davanje povratnih informacija budućim profesionalnim računovođama i supervizorima praktičnog iskustva, i da saopće kada su kompetencije postignute;
- (h) praćenje (monitoring) prethodno odobrenih poslodavaca i supervizora za praktično iskustvo. Članice IFAC-a mogu dati savjet u kojim područjima je potrebno poboljšanje ili preporučiti opoziv odobrenja, ukoliko su se okolnosti toliko promijenile da više nisu ispunjeni uvjeti za relevantno praktično iskustvo; i
- (i) provođenje periodične i pravovremene studije kompetencija koje su potrebne za profesionalne računovođe, kako bi se osiguralo da je stečeno zadovoljavajuće praktično iskustvo i da je to potkrijepljeno provjerljivim dokazom, npr., dnevnikom rada.

A20. MSE 6: *Inicijalni profesionalni razvoj – Procjena profesionalne kompetentnosti* (2015.) navodi načela koja se odnose na izradu aktivnosti procjene koje se koriste za procjenu dostatnosti praktičnog iskustva.

A21. Razne aktivnosti procjene mogu se koristiti za procjenu dostatnost praktičnog iskustva budućih profesionalnih računovođa. Odgovarajuće aktivnosti procjene mogu obuhvatiti procjene na radnom mjestu, kako je predočeno u Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ovima) 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost* (2015.), MSE 3, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine* (2015.) i MSE 4, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika, i stavovi* (2015.) u okviru njihovih odgovarajućih područja središta unutar inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 6
INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ – PROCJENA
PROFESIONALNE KOMPETENTNOSTI (2015.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–5.
Datum stupanja na snagu	6.
Cilj	7.
Zahtjevi	
Formalna procjena profesionalne kompetentnosti	8.
Načela procjene	9.
Provjerljivi dokazi	10.
Materijal s objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A3.
Cilj	A4.
Formalna procjena profesionalne kompetentnosti	A5.–A8.
Načela procjene	A9.–A20.
Provjerljivi dokazi	A21.–A22.

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A1. – A3.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje zahtjeve za procjenu profesionalne kompetentnosti budućih profesionalnih računovođa koja se mora steći do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).
2. Ovaj standard namijenjen je članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC-a). Članice IFAC-a imaju odgovornost procijeniti jesu li buduće profesionalne računovođe, do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja, postigle odgovarajuću razinu profesionalne kompetentnosti. Osim toga, ovaj standard može biti od koristi obrazovnim ustanovama, poslodavcima, regulatorima, vladinim tijelima i svim ostalim zainteresiranim stranama koje potpomažu učenje i usavršavanje budućih profesionalnih računovođa.
3. U međunarodnim standardima edukacije, procjena je mjerenje profesionalne kompetentnosti stečene kroz učenje i usavršavanje (razvoj). IPR je učenje i usavršavanje kroz koje buduće profesionalne računovođe prvo razvijaju kompetentnost koja vodi izvođenju uloge profesionalnog računovođe. Međutim, učenje i usavršavanje (razvoj) su stalni proces razvijanja i održavanja profesionalne kompetentnosti tijekom karijere profesionalnog računovođe, koji se nastavlja i kroz kontinuirani profesionalni razvoj (KPR). Tijekom IPR-a, naglasak se stavlja na postizanje profesionalne kompetentnosti. Tijekom KPR-a, naglasak je na razvoju i održavanju profesionalne kompetentnosti.
4. U ovom standardu navedeni su zahtjevi za procjenu profesionalne kompetentnosti, dok
 - MSE 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost* (2015.), MSE 3, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine* (2015.), i MSE 4, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi* (2015.), navode zahtjeve relevantne za procjenu za njihova područja središta u okviru IPR-a
 - MSE 5, *Inicijalni profesionalni razvoj – Praktično iskustvo* (2015.), navodi zahtjeve za procjenu praktičnog iskustva.
5. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ovima) i *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za buduće profesionalne računovođe* (2015.) navedeni su u *Pojmovniku* Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) (2015.).

Datum stupanja na snagu

6. Ovaj MSE je na snazi od 1. srpnja 2015. godine.

Cilj (ref. toč. A4.)

7. Cilj članice IFAC-a je procijeniti jesu li buduće profesionalne računovođe postigle odgovarajuću razinu profesionalne kompetentnosti potrebne za izvođenje uloge profesionalnog računovođe.

Zahtjevi

Formalna procjena profesionalne kompetentnosti (ref. toč. A5.–A8.)

8. Članice IFAC-a trebaju obaviti formalnu procjenu jesu li buduće profesionalne računovođe postigle odgovarajuću razinu profesionalne kompetentnosti do kraja IPR-a, oslanjajući se na ishode čitavog niza aktivnosti procjene koje se provode tijekom IPR-a.

Načela procjene (ref. toč. A9.–A20.)

9. Članice IFAC-a trebaju osmisлити aktivnosti procjene koje odlikuje visoka razina pouzdanosti, valjanosti, pravičnosti, transparentnosti, i dostatnosti u okviru programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Provjerljivi dokazi (ref. toč. A21.–A22.)

10. Članice IFAC-a trebaju procjenu profesionalne kompetentnosti budućih profesionalnih računovođa temeljiti na dokazu koji se može provjeriti.

Materijal s objašnjenjem

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1 – 5.)

- A1. Profesionalna kompetentnost može se opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru međunarodnih standarda edukacije, profesionalna kompetentnost je sposobnost da se uloga izvodi prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost se sastoji od tehničke kompetentnosti, profesionalnih vještina i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. Svako područje profesionalne kompetentnosti je dalje opisano kroz skup ishoda učenja u relevantnom standardu.
- A2. Tijekom IPR-a, procjenu može provoditi niz zainteresiranih strana, uključujući članicu IFAC-a, poslodavce, regulatore, tijela za licenciranje, sveučilišta, visoke škole i privatne pružatelje obrazovanja. Iako je procjena profesionalne kompetentnosti tijekom IPR-a odgovornost članica IFAC-a, i druge zainteresirane strane mogu dati nezavisan doprinos aktivnostima procjene.
- A3. Tijekom kontinuiranog profesionalnog razvoja, profesionalne računovođe se i dalje uključuju u cjeloživotno učenje, kako bi usavršile i održale profes-

onalnu kompetentnost. Promjene u radnom okruženju, napredak u karijeri, ili nove uloge, mogu zahtijevati da profesionalne računovođe povise razinu svoje profesionalne kompetentnosti te usvoje nove kompetencije. Ovo je obuhvaćeno u MSE-u 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj*.

Cilj (ref. toč. 7.)

- A4. Procjenjivanje postižu li buduće profesionalne računovođe zadovoljavajuću razinu profesionalne kompetentnosti ima višestruku namjenu. Kao prvo, javni interes je zaštićen, a vjerodostojnost računovodstvene profesije poboljšana onda kada je samo onima koji ispunjavaju zahtjeve za profesionalnu kompetentnost dozvoljeno da budu profesionalne računovođe. Kao drugo, članice i regulatorna tijela imaju odgovornost osigurati da profesionalne računovođe posjeduju kompetentnost koju od njih očekuju javnost, poslodavci i klijenti. Kao treće, profesionalne računovođe imaju trajnu dužnost održavati svoju profesionalnu kompetentnost kako bi osigurali da klijenti, poslodavci i relevantne zainteresirane strane dobivaju kompetentnu profesionalnu uslugu.¹

Formalna procjena profesionalne kompetentnosti (ref. toč. 8.)

- A5. Kako bi formalno procijenila je li postignuta profesionalne kompetentnost, članica IFAC-a može se osloniti na ishode jedne ili više aktivnosti procjene koje se provode tijekom IPR-a. Struktura aktivnosti procjene tijekom IPR-a može varirati i može uključiti, ne ograničavajući se samo na:
- (a) jedinstveni multi-disciplinarni ispit koji se provodi do kraja IPR-a;
 - (b) niz ispita koji su usredotočeni na konkretna područja profesionalne kompetentnosti, a koji se provode tijekom IPR-a; ili
 - (c) niz ispita i procjena na radnom mjestu koje se provode tijekom IPR-a.
- A6. Aktivnosti procjene su one aktivnosti koje su osmišljene s ciljem da se procijene konkretna područja profesionalne kompetentnosti. Tijekom IPR-a, aktivnosti procjene mogu se odabrati tako da odgovaraju konkretnom aspektu profesionalne kompetentnosti koji se procjenjuje. Aktivnosti procjene mogu obuhvaćati, ne ograničavajući se samo na:
- (a) pismene ispite;
 - (b) usmene ispite;
 - (c) objektivno testiranje;
 - (d) računalno potpomognuto testiranje;

¹ Uvod i temeljna načela, *IESBA-ov Priručnik s kodeksom etike za profesionalne računovođe – izdanje iz 2015. godine*.

- (e) Procjenu kompetentnosti na radnom mjestu od strane poslodavaca; i
 - (f) Analizu portfolija dokaza o završetku aktivnosti na radnom mjestu.
- A7. Vrste odabranih aktivnosti procjene mogu ovisiti o čimbenicima koji su svojstveni za svaku članicu IFAC-a, a koji mogu obuhvaćati, ne ograničavajući se samo na:
- (a) udaljenost i raštrkanost geografskih lokacija na kojima se nalaze buduće profesionalne računovođe;
 - (b) dostupne obrazovne i ostale resurse članice IFAC-a;
 - (c) broj i pozadinu budućih profesionalnih računovođa koji se procjenjuju; i
 - (d) dostupnost prilika za učenje i usavršavanje (razvoj) koje daju poslodavci.
- A8. Čimbenici relevantni za određivanje odgovarajuće razine profesionalne kompetentnosti koju trebaju postići buduće profesionalne računovođe obuhvaćaju, ali nisu ograničeni samo na:
- (a) složenost i raznolikost zadataka koje obavljaju profesionalne računovođe;
 - (b) očekivanja zainteresiranih strana (kao što su javnost, poslodavci, i regulatori) koja se odnose na prirodu i opseg profesionalne kompetentnosti;
 - (c) specijalističko znanje koje je profesionalnim računovođama potrebno u određenim sektorima djelatnosti;
 - (d) razinu profesionalne prosudbe koja je potrebna kako bi se preuzelo zaduženje ili završio zadatak;
 - (e) različite uloge profesionalnih računovođa, kao što su pripremanje financijskih izvještaja, porezno savjetovanje, upravljačko računovodstvo; i
 - (f) složenost radnog okruženja.

Načela procjene (ref. toč. 9.)

- A9. Programi profesionalne računovodstvene edukacije osmišljeni su s ciljem da budućim profesionalnim računovođama pomognu pri razvijanju odgovarajuće profesionalne kompetentnosti do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a). Ti programi mogu se sastojati od formalne edukacije koja se stječe kroz zvanja i smjerove koje nude sveučilišta, ostali pružatelji visokog obrazovanja, članice IFAC-a i poslodavci, kao i od obuke na radnom mjestu. Stoga oblikovanju programa profesionalne računovodstvene edukacije tijekom IPR-a, neovisan doprinos mogu dati i druge zainteresirane strane, a ne samo članice IFAC-a.

- A10. Načela procjene odnose se na pojedinačne aktivnosti procjene koje se provode tijekom IPR-a. Međutim, možda ne bude uvijek moguće postići visoku razinu pouzdanosti, valjanosti, jednakosti, transparentnosti i dostatnosti za svaku pojedinačnu aktivnost procjene.
- A11. Aktivnost procjene ima visoku razinu pouzdanosti ako uvijek daje isti rezultat pod istim nizom okolnosti. Pouzdanost nije apsolutna mjera, i različite aktivnosti procjene mogu imati i različite razine pouzdanosti. Aktivnost procjene ima visoku razinu pouzdanosti ako većina procjenitelja, radeći neovisno jedan o drugom, redovito dolaze do iste prosudbe, imajući u vidu isti niz okolnosti.
- A12. Aktivnosti procjene mogu se osmisliti na razne načine kako bi se poboljšala pouzdanost. Primjerice:
- (a) pouzdanost pisanog ispita može se poboljšati tako što će se izbjegavati korištenje dvosmislenih formulacija u ispitnim pitanjima ili uputama;
 - (b) pouzdanost objektivnog testiranja može se poboljšati tako što će se obaviti interna ili eksterna analiza sadržaja testiranja prije nego što se isto završi; i
 - (c) pouzdanost procjene na radnom mjestu može se poboljšati tako što će se odabrati procjenitelji koji imaju usporedivo visoke razine sposobnosti, i tako što će im se osigurati odgovarajuća obuka koja će im omogućiti da izvrše procjenu zadatka.
- A13. Aktivnost procjene ima visoku razinu valjanosti ako mjeri ono što treba izmjeriti. Valjanost nije apsolutna mjera i različite aktivnosti procjene mogu imati i različite razine valjanosti. Valjanost ima brojne oblike i obuhvaća sljedeće:
- (a) nominalnu (očiglednu) valjanost – aktivnost procjene ima visoku nominalnu valjanost ako je primjetno da aktivnost procjene mjeri ono što joj je svrha da izmjeri;
 - (b) predskazujuću (prediktivnu) valjanost – aktivnost procjene ima visoku predskazujuću (prediktivnu) valjanost ako se sadržaj aktivnosti procjene odnosi na određeni aspekt profesionalne kompetentnosti koju treba procijeniti; i
 - (c) valjanost sadržaja – aktivnost procjene ima visoku valjanost sadržaja ako aktivnost procjene osigurava dovoljnu obuhvaćenost konkretnog aspekta profesionalne kompetentnosti koji se procjenjuje.
- A14. Aktivnosti procjene mogu se osmisliti na razne načine kako bi se poboljšala valjanost. Primjerice:

- (a) Nominalna valjanost može se poboljšati pri procjeni kompetentnosti budućih profesionalnih računovođa u primjeni određenog računovodstvenog standarda ako ispitivanje uključuje sveobuhvatnu i relevantnu studiju slučaja, a ne jednostavnu studiju slučaja koja se temelji na nepotpunim informacijama;
 - (b) Predskazujuća (prediktivna) valjanost može se poboljšati za procjenu kompetentnosti u liderstvu (vodstvu), oslanjajući se radije na procjenu na radnom mjestu koliko dobro buduće profesionalne računovođe predvode tim, a ne na ishode pisanog ispita; a
 - (c) Valjanost sadržaja može se poboljšati ako ispitivanje obuhvaća više, a ne svega par, aspekata određenog područja profesionalne kompetentnosti koji se procjenjuje.
- A15. Aktivnost procjene ima visoku razinu pravičnosti ako je pravedna i bez pristranosti. Pravičnost nije apsolutna mjera i različite aktivnosti procjene mogu imati i različite razine pravičnosti. Pravičnost se može poboljšati kada su oni koji osmišljavaju aktivnosti procjene svjesni mogućnosti pojave pristranosti.
- A16. Aktivnosti procjene mogu se osmisлити na razne načine kako bi se poboljšala pravičnost. Primjerice:
- (a) Pravičnost se može poboljšati tako što će se osigurati da se aktivnosti procjene oslanjaju samo na računalne tehnologije koje su dostupne svim budućim profesionalnim računovođama; i
 - (b) Pravičnost se može poboljšati tako što će se revidirati ispitni radovi kako bi se uklonile pretpostavke koje se odnose na kulturološko znanje koje nije zajedničko svim budućim profesionalnim računovođama.
- A17. Aktivnost procjene ima visoku razinu transparentnosti ako su detalji aktivnosti procjene, kao što su područja kompetentnosti koja treba procijeniti i vrijeme aktivnosti, javno objavljeni. Visoka razina transparentnosti je relevantna i kada se razmatraju sve aktivnosti procjene poduzete tijekom IPR-a. Transparentnost nije apsolutna mjera i različite aktivnosti procjene mogu imati i različite razine transparentnosti. Jasna i pristupačna komunikacija sa zainteresiranim stranama može dovesti do toga da se ostvari visoka razina transparentnosti.
- A18. Postoje mnogi načini da se poboljša transparentnost aktivnosti procjene. Primjerice:
- (a) U pogledu svih aktivnosti procjene koje se provode tijekom IPR-a, transparentnost se može poboljšati tako što će se javnosti učiniti dostupnom izjava koja objašnjava područja profesionalne kompetentnosti koja se će procjenjivati, obuhvaćene vrste aktivnosti i vrijeme provođenja tih aktivnosti tijekom IPR-a;

- (b) Transparentnost se može poboljšati na radnom mjestu kada poslodavac zaposlenicima saopći jasno definiran okvir kompetencija u odnosu na koji će se procjenjivati kompetentnost zaposlenika; i
 - (c) Transparentnost u kontekstu i provođenju ispita može se poboljšati tako što će se javnosti učiniti dostupnim informacije o izradi ispita, bodovanju i upravljanju ispitima.
- A19. Aktivnost procjene ima visoku razinu dostatnosti ako (a) ima ravnotežu dubine i širine, znanja i primjene, i (b) ako kombinira materijal iz različitih područja koji se odnosi na čitav niz situacija i konteksta. Visoka razina dostatnosti relevantna je i kada se u obzir uzmu sve aktivnosti procjene koje se provode tijekom IPR-a. Dostatnost nije apsolutna mjera i različite aktivnosti procjene mogu imati i različite razine dostatnosti.
- A20. Aktivnosti procjene mogu se osmisлити na raznolike načine kako bi se poboljšala dostatnost. Primjerice:
- (a) Dostatnost se može poboljšati kroz IPR tako što će se uključiti aktivnosti procjene koje procjenjuju potrebnu tehničku kompetentnost, profesionalne vještine, i profesionalne vrijednosti, etiku, i stavove (širina) i odgovarajuću razinu detaljnosti (dubina); i
 - (b) Dostatnost u odnosu na procjenu na radnom mjestu može se poboljšati tako što će se od budućih profesionalnih računovođa zahtijevati da pokažu profesionalnu kompetentnost u širokom spektru profesionalnih vještina, i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova koji se odnose na mnoge različite situacije.

Provjerljivi dokaz (ref. toč.10.)

- A21. Provjerljivi dokaz je dokaz koji je objektivan, koji se može dokazati i pohraniti u pisanom ili elektronskom obliku. Ako se procjena profesionalne kompetentnosti temelji na provjerljivom dokazu, moguće je da će se time zadovoljiti potrebe trećih strana koje nadgledaju ili reguliraju članicu IFAC-a. To će povećati i povjerenje zainteresiranih strana da su buduće profesionalne računovođe, do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja, postigle odgovarajuću razinu profesionalne kompetentnosti.
- A22. Primjeri provjerljivog dokaza obuhvaćaju:
- (a) certifikate (potvrde) o uspješnom završetku tečaja;
 - (b) evidentirane ishode uspješnih postignuća na ispitima; i
 - (c) evidenciju postignuća, koju daju poslodavci, o kompetentnosti koju su postigle buduće profesionalne računovođe.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 7
KONTINUIRANI PROFESIONALNI RAZVOJ (2014.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–7.
Datum stupanja na snagu	8.
Cilj	9.
Zahtjevi	
Promoviranje kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a).....	10.
Pristup kontinuiranom profesionalnom razvoju (KPR-u)	11.
Obvezni KPR za sve profesionalne računovođe.....	12.–16.
Monitoring (praćenje) i provedba	17.
Materijal s objašnjenjem	
Djelokrug ovog standarda	A1.–A4.
Promoviranje kontinuiranog profesionalnog razvoja	A5.
Pristup kontinuiranom profesionalnom razvoju	A6.–A9.
Obvezni KPR za sve profesionalne računovođe	A10.–A13.
Pristup temeljen na outputu	A14.–A15.
Pristup temeljen na inputu	A16.–A20.
Kombinirani pristup	A21.
Monitoring (praćenje) i provedba	A22.–A31.

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. A1.–A4.)

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje obvezu kontinuiranog profesionalnog razvoja za sve profesionalne računovođe s ciljem razvijanja i održavanja profesionalne kompetentnosti nužne za pružanje usluga visoke kvalitete klijentima, poslodavcima i ostalim zainteresiranim stranama, i na taj način, jačanja povjerenja javnosti u ovu profesiju.
2. Ovaj MSE je namijenjen članicama IFAC-a. Članice IFAC-a imaju odgovornost za kontinuirani profesionalni razvoj profesionalnih računovođa kako je to i navedeno u zahtjevima ovog MSE-a. Pored toga, ovaj MSE će koristiti obrazovnim organizacijama, poslodavcima, zakonodavcima, vladinim tijelima i svim drugim zainteresiranim stranama koje podupiru KPR profesionalnih računovođa.
3. Premda je odgovornost profesionalnog računovođe da usavršava (razvija) i održava profesionalnu kompetentnost kroz aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja, ovaj MSE je namijenjen članicama IFAC-a zbog toga što je njihova uloga da:
 - a. potiču kod profesionalnih računovođa privrženost cjeloživotnom učenju;
 - b. olakšavaju profesionalnim računovođama pristup izvorima i prilikama za kontinuirani profesionalni razvoj;
 - c. usvajaju propisane zahtjeve koji se odnose na razvijanje i implementiranje odgovarajućih procesa mjerenja, monitoringa i usuglašavanja, kako bi pomogli profesionalnim računovođama razvijati i održavati profesionalnu kompetentnost nužnu za zaštitu javnog interesa.
4. Kontinuirani profesionalni razvoj je nastavak inicijalnog profesionalnog razvoja, učenja i usavršavanja kroz koje pojedinci prvo razvijaju kompetentnost što vodi do izvođenja uloge profesionalnog računovođe. Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) je učenje i usavršavanje koje dolazi nakon inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a) i kojim se razvija i održava profesionalna kompetentnost kako bi se profesionalne računovođe osposobile da nastave kompetentno izvoditi svoje uloge. KPR osigurava kontinuirani razvoj (a) profesionalnog znanja, (b) profesionalnih vještina, (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova i (d) kompetentnosti postignute tijekom IPR-a, adekvatno pročišćenih za profesionalne aktivnosti i odgovornosti profesionalnog računovođe. Pored toga, profesionalne računovođe mogu preuzeti nove uloge tijekom svoje karijere, za koje su potrebne nove kompetencije. U takvim slučajevima, kontinuirani profesionalni razvoj koji obuhvaća mnogo istih elemenata kao i inicijalni profesionalni razvoj može biti neophodan za uloge koje zahtijevaju dodatnu širinu i dubinu znanja, vještina i vrijednosti.

5. Pored edukacije, praktičnog iskustva i obuke (uvježbavanja), KPR uključuje učenje i aktivnosti usavršavanja, kao što su (a) treniranje i mentorstvo, (b) umrežavanje, (c) promatranje, povratnu informaciju i osvrt, i (d) samo-usmjerenje i nestrukturirano stjecanje znanja.
6. Mjerenje postignuća KPR-a može se obaviti pomoću tri različita pristupa:
 - a. pristup temeljen na outputu – zahtijevanjem da profesionalne računovođe pokažu, kroz ishode, da su razvili i da održavaju profesionalnu kompetentnost;
 - b. Pristup temeljen na inputu – utvrđivanjem određenog obujma aktivnosti učenja za profesionalne računovođe za razvoj i održavanje profesionalne kompetentnosti; i
 - c. Kombinirani pristup – kombinacijom elemenata pristupa temeljenog na inputu i pristupa temeljenog na outputu, sastavljanjem određenog obujma aktivnosti učenja i demonstriranjem postignutih ishoda, pri čemu profesionalne računovođe razvijaju i održavaju profesionalne kompetentnosti.
7. Definicije i obrazloženja ključnih termina korištenih u Međunarodnim standardima edukacije i *Okviru Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe* (2015.) su navedene u *IAESB-om Pojmovniku* (2015.).

Datum stupanja na snagu

8. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2014. godine.

Cilj

9. Cilj članice IFAC-a je imati profesionalne računovođe koje razvijaju i održavaju svoju kompetentnost koja se nadovezuje na inicijalni profesionalni razvoj kroz kontinuirani profesionalni razvoj koji je nužan, u javnom interesu, kako bi se pružile usluge visoke kvalitete u ispunjavanju potreba klijenata, poslodavaca i drugih zainteresiranih strana.

Zahtjevi

Promoviranje kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a) (ref. toč. A5.)

10. Članice IFAC-a trebaju promovirati važnost i predanost kontinuiranom profesionalnom razvoju i održavanju profesionalne kompetentnosti.

Pristup kontinuiranom profesionalnom razvoju (ref. toč. A6.-A9.)

11. Članice IFAC-e trebaju olakšati pristup mogućnostima za KPR i resursima koji će pomoći profesionalnim računovođama u ispunjavanju njihove profesionalne odgovornosti za kontinuirani profesionalni razvoj i održavanje profesionalne kompetentnosti.

Obvezni KPR za sve profesionalne računovođe (ref. toč. A10.–A13.)

12. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati od svih profesionalnih računovođa pristup KPR-u kako bi pridonijeli razvoju i održavanju profesionalne kompetentnosti primjerene za njihov posao i profesionalne odgovornosti.
13. Članice IFAC-a trebaju utvrditi svoj preferirani pristup za mjerenje aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja profesionalnih računovođa, odabirom jednog od tri modela: pristupa temeljenog na outputu, pristupa temeljenog na inputu ili kombiniranog pristupa.

Pristup temeljen na outputu (ref. toč. A14.–A15.)

14. Članice IFAC-a koje primjenjuju pristup utemeljen na outputu trebaju zahtijevati da profesionalne računovođe dokažu razvoj i održavanje adekvatnih profesionalnih kompetencija periodičnim predočavanjem dokaza koji su:
 - a. Ovjereni od strane mjerodavnog izvora i
 - b. Izmjereni korištenjem valjane metode procjene kompetentnosti.

Pristup temeljen na inputu (ref. toč. A16.–A20.)

15. Članice koje koriste pristup temeljen na inputu zahtijevati će od svakog profesionalnog računovođe:
 - a. da barem 120 sati (ili ekvivalentnih jedinica učenja) provede u relevantnim aktivnostima profesionalnog razvoja u svakom uzastopnom razdoblju od tri godine, od čega 60 sati (ili ekvivalentnih jedinica učenja) treba biti provjerljivo;
 - b. da barem 20 sati (ili ekvivalentnih jedinica učenja) u svakoj godini provede u relevantnim aktivnostima profesionalnog razvoja; i
 - c. mjerenje aktivnosti učenja kako bi se ispunili prethodno navedeni zahtjevi.

Kombinirani pristup (ref. toč. A21.)

16. Članice IFAC-a koje primjenjuju kombinaciju pristupa temeljenog na inputu i pristupa temeljenog na outputu trebaju se pridržavati zahtjeva pristupa temeljenog na inputu i pristupa temeljenog na outputu, kao što se primjenjuje, i kako je navedeno u ovom MSE-u.

Monitoring (praćenje) i provedba (ref. toč. A22.–A31.)

17. Članice IFAC-a trebaju utvrditi sustavni proces a) praćenja (monitoringa) ispunjavaju li profesionalne računovođe zahtjeve kontinuiranog profesionalnog razvoja članice IFAC-a, i b) osiguranja odgovarajućih sankcija za neispunjavanje ovih zahtjeva.

Materijal s objašnjenjem

Djelokrug ovog standarda (ref. toč. 1.–7.)

- A1. Znanje koje je potrebno kako bi se učinkovito djelovalo kao profesionalni računovođa i dalje raste. Profesionalne računovođe se suočavaju s povećanim očekivanjima vezanim za profesionalnu kompetentnost. Ovi pritisci se odnose na profesionalne računovođe u svim sektorima. Kontinuirani razvoj, održavanje profesionalne kompetentnosti i cjeloživotno učenje su ključni ako profesionalne računovođe žele ispuniti očekivanja javnosti. Budući da profesionalne računovođe djeluju u okruženju promjena, bilo bi uputno da članice IFAC-a periodično revidiraju svoje politike o KPR-u i primjenu ovog MSE-a.
- A2. KPR, sam po sebi, ne jamči da će sve profesionalne računovođe u svakom trenutku pružiti profesionalne usluge visoke kvalitete. To uključuje etičko ponašanje, profesionalnu prosudbu i objektivni pristup, kao i adekvatnu razinu nadzora. Pored toga, neće svaki profesionalni računovođa koji sudjeluje u programu kontinuiranog profesionalnog razvoja u potpunosti i iskoristiti dobrobiti tog programa. To će ovisiti o predanosti učenju profesionalnog računovođe i njegove sposobnosti da nauči. Unatoč tome, KPR ima važnu ulogu u omogućavanju profesionalnim računovođama da razvijaju i održavaju profesionalnu kompetentnost relevantnu za njihovu ulogu. Stoga, usprkos inherentnim ograničenjima, kontinuirani profesionalni razvoj jeste važan element za održavanje povjerenja javnosti.
- A3. Dobro uspostavljen program kontinuiranog profesionalnog razvoja koji se mjeri, nadzire i ocjenjuje može činiti dio procesa osiguranja kvalitete članice IFAC-a. Ostali procesi osiguranja kvalitete mogu uključivati preglede osiguranja kvalitete (a) rada profesionalnih računovođa (što može uključivati pregled kontinuiranog profesionalnog razvoja profesionalnog računovođe), (b) istraživanja i (c) disciplinskog postupka za nedolično ponašanje.
- A4. Cjeloživotno učenje predstavlja sve aktivnosti učenja i usavršavanja (razvoja), formalne i neformalne, koje se poduzimaju s ciljem povećanja znanja, vještina, vrijednosti, etike i stavova iz osobne, građanske, socijalne perspektive kao i perspektive vezane za zapošljavanje. Cjeloživotno učenje je značajno za sve profesionalne računovođe, bez obzira na to jesu li oni uključeni u područja računovodstva ili neka druga područja.

Promoviranje kontinuiranog profesionalnog razvoja (ref. toč. 10.)

- A5. Niže navedeno predstavlja primjere aktivnosti koje mogu doprinijeti promoviranju KPR-a i održavanja profesionalne kompetentnosti:
- a. Prenosnje vrijednosti kontinuiranog profesionalnog razvoja profesionalnim računovođama;
 - b. Promoviranje raznolikih mogućnosti za kontinuirani profesionalni razvoj koje su na raspolaganju profesionalnim računovođama; i

- c. Rad s poslodavcima na naglašavanju važnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja unutar procesa upravljanja poslovnim rezultatom.

Pristup kontinuiranom profesionalnom razvoju (ref. toč. 11.)

- A6. Članice IFAC-a mogu izravno pružati relevantne programe kontinuiranog profesionalnog razvoja za profesionalne računovođe i olakšati pristup programima koji nude drugi, uključujući poslodavce.
- A7. Niže navedeno su primjeri aktivnosti učenja koje se mogu poduzimati kao dio planiranog programa aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja:
 - a. Sudjelovanje na tečajevima, konferencijama, seminarima;
 - b. Samousmjereno učenje;
 - c. Obuka na radnom mjestu;
 - d. Sudjelovanje u radu i rad u stručnim povjerenstvima;
 - e. Priprema ili vođenje tečaja ili predavanja u okviru kontinuiranog profesionalnog razvoja iz područja povezanog s profesionalnim odgovornostima;
 - f. Formalni studij povezan s profesionalnim odgovornostima;
 - g. Sudjelovanje u ulozi govornika na konferencijama, informativnim sjednicama ili skupinama za raspravu;
 - h. Pisanje stručnih, profesionalnih i akademskih članaka, radova ili knjiga;
 - i. Istraživanje, uključujući čitanje stručne literature ili časopisa, radi primjene u ulozi profesionalnog računovođe;
 - j. Ponovno polaganje stručnog ispita ili formalno testiranje;
 - k. Pružanje podrške profesionalnom razvoju kao mentor ili trener; i
 - l. Primanje podrške profesionalnom razvoju od strane mentora ili trenera.

Članice IFAC-a mogu dati smjernice profesionalnim računovođama o KPR-u koje se postiže kroz jednu, ponavljajuću aktivnost (na primjer, isti uvodni tečaj računovodstva za različite polaznike).

- A8. Članice IFAC-a mogu osigurati alate kako bi pomogli profesionalnim računovođama planiranje relevantnog KPR-a, kao što su:
 - a. Mape kompetencija koje daju listu ključnih kompetencija za određene uloge ili sektore profesije; i
 - b. Modele planova učenja koji pomažu profesionalnim računovođama identificirati potrebe učenja i razvoja te načine da iste ispune.

- A9. Članice IFAC-a mogu razmotriti davanje smjernica koje potiču profesionalne računovođe na razgovor o svom KPR-u s poslodavcima, kolegama te članicama IFAC-a da im pomognu identificirati nedostatke u kompetencijama i učenju s ciljem određivanja relevantnih mogućnosti učenja kako bi se ispunile ove potrebe.

Obvezni KPR za sve profesionalne računovođe (ref. toč. 12.-13.)

- A10. KPR se odnosi na sve profesionalne računovođe, neovisno od sektora ili veličine organizacije u kojoj posluju, jer:
- Sve profesionalne računovođe imaju obvezu postupati s dužnom pažnjom prema svojim klijentima, zaposlenicima i relevantnim zainteresiranim stranama i pokazati svoju sposobnost ispunjavanja te odgovornosti na kompetentan način.
 - Profesionalne računovođe u svim sektorima imaju položaj koji uključuje javnu odgovornost i očuvanje povjerenja javnosti.
 - Javnost će se vjerojatno pouzdati u imenovanje i profesionalni položaj profesionalnog računovođe. Profesionalne računovođe imaju profesionalno imenovanje. Svaki manjak kompetencija profesionalnog računovođe narušava reputaciju i položaj profesionalnog računovođe, poslodavca i profesije u cijelosti;
 - Okruženja koja se brzo mijenjaju mogu utjecati na relevantnost kompetencije profesionalnog računovođe; i
 - Poslodavci koji zapošljavaju profesionalne računovođe oslanjaju se, barem u nekoj mjeri, na profesionalno imenovanje kao dokaz za profesionalnu kompetentnost.
- A11. U postavljanju zahtjeva za kontinuirani profesionalni razvoj, članice IFAC-a se potiču da razmotre što je relevantno i primjereno za profesionalne računovođe u određenim okolnostima, na primjer:
- Za osobe koje su napravile stanku u karijeri; i
 - Za osobe, koje su umirovljene iz stalne službe ali su nastavile koristiti svoje imenovanje profesionalnog računovođe ili nastavile raditi, u nekom svojstvu, taj posao.
- A12. Članice IFAC-a mogu odabrati razvijati zahtjeve ili upute u vezi s pitanjem koje se aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja smatraju relevantnim za profesiju(e) ili funkciju(e) koje su tipične za profesionalne računovođe. Druge članice mogu odabrati da se oslanjaju na profesionalnu prosudbu profesionalnih računovođa pri donošenju odluke o relevantnosti aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja. Također mogu odabrati utvrditi zahtjeve u određenim područjima i dopustiti profesionalnim računovođama fleksibilnost u izboru relevantnih aktivnosti KPR-a u drugim područjima.

- A13. Kako bi se zaštitio javni interes, članice IFAC-a mogu propisati posebni ili dodatni kontinuirani profesionalni razvoj za profesionalne računovođe koje rade u određenim područjima, stručnim ulogama ili u područjima visokog rizika

Pristup temeljen na outputu (ref. toč. 14.)

- A14. Pouzdanost verifikacije sustava temeljenih na outputu je važna. Članice IFAC-a trebaju razmotriti kako ugraditi sljedeće ključne aspekte u svoj pristup:
- a. Jasno identificiranje ishoda ili postignute kompetencije; i
 - b. Korištenje kompetentnoga izvora koji može potvrditi da je ishod ili kompetencija razvijena ili održana.
- A15. Sljedeći navedeni primjeri predstavljaju dokaz koji se može koristiti u svrhu verifikacije kod pristupa temeljenog na outputu:
- a. Evaluacija ili procjenjivanje pisanih ili objavljenih materijala kojeg obavlja ocjenjivač;
 - b. Procjena postignutih ishoda učenja;
 - c. Objavljivanje stručnih članaka ili rezultata istraživačkog projekta;
 - d. Periodično ponavljanje ispita;
 - e. Specijalistička/stručna ili druga kvalifikacija;
 - f. Bilješke o izvršenom radu (dnevnic) koje su verificirane prema mapi kompetencija;
 - g. Objektivno procjenjivanje prema mapi kompetencija koju je kreirao ili poslodavac ili profesionalno tijelo kako bi prikazao razinu kompetentnosti pojedinca;
 - h. Neovisni pregledi (kontrole) rada koje procjenjuju kontinuirani profesionalni razvoj; i
 - i. Procjene ili odobrenja specijaliziranih udruga kojima se dokumentira poboljšanje kompetentnosti, i procjene regulatora.

Pristup temeljen na inputu (ref. toč. 15.)

- A16. Sustavi s pristupom temeljenim na inputu tradicionalno su se koristili za mjerenje razvoja kompetentnosti zbog jednostavnosti u njihovom mjerenju i verifikaciji. Pristupi temeljeni na inputu imaju i svoja ograničenja; primjerice, oni ne mjere uvijek ishode učenja ili razvijene kompetencije. Članice IFAC-a mogu djelomično nadici ova ograničenja prenošenjem temeljnih ciljeva kontinuiranog razvoja profesionalne kompetentnosti i opredijeljenosti za cjeloživotno učenje.

- A17. Ovaj MSE mjeri aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja temeljnih na inputu u satima ili ekvivalentnim jedinicama učenja. Članice IFAC-a mogu koristiti druga mjerenja koja će biti razumljiva profesionalnim računovođama. Primjeri mjerenja kontinuiranog profesionalnog razvoja temeljenog na inputu obuhvaćaju:
- Vrijeme utrošeno na aktivnosti učenja;
 - Jedinice dodijeljene aktivnosti učenja od strane pružatelja kontinuiranog profesionalnog razvoja, i
 - Jedinice popisane za aktivnost učenja od strane članice IFAC-a.
- A18. Ovaj MSE se temelji na konceptu da članice IFAC-a očekuju da se razmjerni udjel aktivnosti učenja koje poduzimaju profesionalne računovođe može provjeriti. Neke aktivnosti učenja, recimo, učenje na radnom mjestu, mogu se izmjeriti, ali se možda neće moći provjeriti. Te aktivnosti doprinose razvijanju i održavanju kompetentnosti, ali se neće smatrati da predstavljaju dio od 60 sati provjerljivog kontinuiranog profesionalnog razvoja kojeg treba ostvariti u godišnjim intervalima.
- A19. Članice IFAC-a mogu razmotriti davanje uputa profesionalnim računovođama o tome koji dio od minimalno 20 sati godišnje treba biti provjerljiv. Kod davanja takvih uputa, članice IFAC-a mogu konzultirati lokalne zakonske i regulatorne propise, kao i očekivanja ostalih zainteresiranih strana.
- A20. Sljedeći navedeni primjeri predstavljaju dokaz koji se može koristiti za verifikaciju kod pristupa temeljenog na inputu:
- Program tečaja i materijali za učenje;
 - Potvrda o sudjelovanju od pružatelja usluge, instruktora, poslodavca, mentora ili tutora, i
 - Neovisna procjena da je nastala aktivnost učenja.

Kombinirani pristup (ref. toč. 16.)

- A21. Alternative za usvajanje kombiniranog pristupa za KPR obuhvaćaju:
- Primjenu oba pristupa, i sustava temeljenog na inputu i sustava temeljenog na outputu, gdje inputi doprinose outputu kompetencija koje se mjere za dio područja znanja u sustavu koji se predominantno temelji na outputu;
 - Omogućavanje profesionalnim računovođama koji ne ispunjavaju zahtjeve pristupa temeljenog na inputu da pruže dokaz da je kompetencija razvijena ili održana; ili
 - Određivanje određenog broja sati inputa kao pokazatelja napora koje će vjerojatno biti potrebno uložiti kako bi se postigla kompetencija,

i njihovo praćenje zajedno s verifikacijom kompetencija postignutih kao rezultat aktivnosti učenja.

Praćenje (monitoring) i provedba (ref. toč. 17.)

A22. Članice IFAC-a mogu dati i upute o dokazima koji se trebaju pribaviti ili sačiniti kako bi se pokazalo da je profesionalna kompetentnost razvijena ili održana. Upute mogu obuhvaćati odgovornosti profesionalnih računovođa za:

- a. Čuvanje odgovarajuće evidencije i dokumenata koji se odnose na njihov kontinuirani profesionalni razvoj; i
- b. Davanje, na zahtjev, provjerljivih dokaza s ciljem demonstriranja njihove usklađenosti sa zahtjevima članice IFAC-a koji se odnose na kontinuirani profesionalni razvoj.

Pri kreiranju njihovih pristupa praćenja (monitoringa), članice IFAC-a mogu utvrditi koje uloge nose visoki rizik, ili imaju najveću odgovornost spram javnosti, i sukladno tome primijeniti strože praćenje.

A23. Proces praćenja može zahtijevati od profesionalnih računovođa da periodično:

- a. Daju izjave o tome ispunjavaju li svoje profesionalne obveze u pogledu održavanja znanja i vještina potrebnih za kompetentno obavljanje posla;
- b. Daju izjavu o poštivanju bilo kojeg određenog zahtjeva kontinuiranog profesionalnog razvoja kojeg je nametnula članica IFAC-a; ili
- c. Pruže dokaz o aktivnostima učenja ili verifikaciji kompetencija, razvijenih i održanih kroz odabrane aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja.

A24. Dodatni procesi praćenja mogu uključivati:

- a. Kontroliranje uzorka profesionalnih računovođa radi provjere poštivanja zahtjeva kontinuiranog profesionalnog razvoja;
- b. Pregled i procjenu planova učenja ili dokumenata kontinuiranog profesionalnog razvoja kao dijela programa osiguranja kvalitete; ili
- c. Zahtjev za poslodavce iz javne prakse da uključe programe za KPR i učinkovite sustave praćenja u svoje programe osiguravanja kvalitete te da bilježe aktivnosti KPR-a kao dio njihovih sustava za bilježenje vremena provedenog u danoj aktivnosti.

- A25. Članice IFAC-a mogu provoditi skup procesa praćenja na periodičnoj osnovi. Kod određivanja trajanja razdoblja praćenja, članice IFAC-a mogu razmotriti ono što je razumno u njihovom okruženju, uzimajući u obzir (a) javni interes, i (b) očekivanje javnosti, regulatora i drugih zainteresiranih strana. Iskustvo nekih članica IFAC-a govori da ciklusi duži od pet godina ne mogu ispuniti njihova očekivanja, dok ciklusi kraći od jedne godine mogu biti preveliko opterećenje za članice IFAC-a i profesionalne računovođe.
- A26. Sustav obaveznog KPR-a će djelovati učinkovito i u javnom interesu samo ako se profesionalne računovođe, koje ne ispune svoje obveze u pogledu KPR-a, pravovremeno dovedu u stanje ispunjavanja obveza. Članice IFAC-a se potiču da odrede kazne koje će nametnuti zbog nepoštivanja, nakon sagledavanja zakonskih uvjeta i uvjeta okruženja u njihovim državama.
- A27. Početni koraci poduzeti u vezi s neusklađenošću/neispunjenju obveza će se vjerojatno usredotočiti na dovođenje profesionalnog računovođe, u razumnom vremenu, u stanje usklađenosti sa zahtjevima. Članice IFAC-a se potiču na postizanje uravnoteženosti između (a) kazne koja, u biti, dozvoljava stanja u kojem profesionalni računovođa odgađa ili izbjegava poštivanje zahtjeva kontinuiranog profesionalnog razvoja i (b) one koja je prestroga.
- A28. Neke članice mogu imati zakonsku ovlast za isključivanje profesionalnih računovođa koji ne poštuju zahtjeve, ili oduzimanje prava obavljanje djelatnosti. Isključenje ili oduzimanje prava obavljanja dužnosti se može primijeniti kod onih profesionalnih računovođa koji su dali do znanja, kroz način kršenja ili svoj odgovor na upite članice IFAC-a, da će vjerojatno nastaviti s nepoštivanjem zahtjeva u pogledu KPR-a. Objavljivanje imena i prezimena profesionalnih računovođa koji namjerno ne poštuju zahtjeve je jedna od opcija koju treba razmotriti u ovom procesu. Objavljivanje imena može (a) djelovati kao opće sredstvo odvratanja profesionalnih računovođa od neusklađivanja sa zahtjevima i (b) dati javnosti jasni signal o opredijeljenosti profesije za održavanje kompetencija.
- A29. Nametanje sankcija nije aktivnost koja se olako poduzima. Međutim, namjerni propust profesionalnog računovođe da razvije ili unaprijedi profesionalnu kompetentnost jeste kršenje profesionalne dužnosti koja opravdava disciplinsku mjeru, jer taj propust umanjuje sposobnost djelovanja u javnom interesu.
- A30. Učinkoviti proces praćenja i provedbe zahtjeva odgovarajuće resurse. Članice IFAC-a mogu također razmotriti i osnivanje odbora ili povjerenstva članova koji će nadzirati ispunjenje zahtjeva za kontinuirani profesionalni razvoj kao i procese praćenja i provedbe.
- A31. Kao dio njihove odgovornosti prema javnom interesu, članice se potiču da javno izvještavaju o omjeru u kojem njihovi članovi ispunjavaju zahtjeve kontinuiranog profesionalnog razvoja navedene u ovom MSE-u.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 8
ZAHTJEVI KOMPETENTNOSTI ZA REVIZIJSKE
PROFESIONALCE (2008.)

SADRŽAJ

	Točka
ODJELJAK 1: OPĆE	
Uvod	1.–4.
Svrha ovog Standarda	5.–7.
Definicije	8.–9.
Datum stupanja na snagu	10.
Djelokrug ovog Standarda	11.–17.
Profesionalne računovođe i revizijski profesionalci	18.–21.
Razvijanje i održavanje sposobnosti i kompetencija	22.–28.
ODJELJAK 2: ZAHTJEVI KOMPETENTNOSTI ZA REVIZIJSKE PROFESIONALCE	
Opće	29.–31.
Sadržaj znanja	32.–41.
Profesionalne vještine	42.–44.
Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi	45.–53.
Praktično iskustvo	54.–60.
Kontinuirani profesionalni razvoj	61.–62.
Procjena	63.–65.
ODJELJAK 3: ANGAŽIRANI PARTNER	
Opće	66.–70.
Zahtjevi kompetentnosti za angažiranog partnera	71.–72.
ODJELJAK 4: ZAHTJEVI KOMPETENTNOSTI ZA REVIZIJSKE PROFESIONALCE U ODREĐENIM OKRUŽENJIMA I GOSPODARSKIM GRANAMA	
Opće	73.–74.
Transnacionalne revizije	75.–78.
Određene gospodarske grane	79.–80.
Praktično iskustvo	81.

ODJELJAK 1: OPĆE

Uvod

1. Revidiranje je strukturirani proces koji:
 - (a) uključuje primjenu analitičkih vještina, profesionalne prosudbe i profesionalnog skepticizma;
 - (b) obično je obavlja tim profesionalaca, usmjeravanih menadžerskim vještinama;
 - (c) koristi primjerene oblike tehnologija i pridržava se metodologije;
 - (d) je u skladu sa svim relevantnim tehničkim standardima, kao što su Međunarodni revizijski standardi (MReVS-ovi) (International Standards on Auditing–ISAs), Međunarodni standardi kontrole kvalitete (MSKK-ovi) (International Standards on Quality Control – ISQCs), Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (International Financial Reporting Standards – IFRSs), Međunarodni računovodstveni standardi javnog sektora (International Public Sector Accounting Standards – IPSASs) i svi primjenjivi, međunarodni, nacionalni ili lokalni ekvivalenti; i
 - (e) je sukladan sa zahtijevanim standardima profesionalne etike
2. Revidiranje je i integralni dio razvijajućeg sustava odgovornosti i dužnosti u organizacija i društava diljem svijeta. Iako revizije povijesnih financijskih informacija mogu biti propisane zakonima i propisima kao obvezne, one se mogu tražiti i kao uvjet za zajam ili proizlaze iz ugovornih ili drugih razloga. Uz to, organizacije mogu dobrovoljno koristiti revizije kako bi ocijenile istinitost financijskih izjava i tvrdnji ili kako bi se za njihove dionike osiguralo vjerodostojno izvješće o financijskom upravljanju njihovim resursima.
3. Subjekti koji podliježu reviziji posluju s različitim organizacijskim struktura-
ma u javnim, privatnim i neprofitnim sektorima. Revidiranje treba prilagoditi složenim i promjenljivim okruženjima. Unutar revizijskog angažmana, treba adekvatno razumjeti i ocijeniti mnoge čimbenike, uključujući:
 - (a) subjekt i njegovo okruženje;
 - (b) djelatnost, regulatorne i ostale vanjske čimbenike; i
 - (c) primjenjivi okvir financijskog izvještavanja.
4. Globalizacija poslovanja je dramatično povećala potrebu za dosljednim i visokokvalitetnim financijskim izvještavanjem unutar država i prekogranično. Ovo izravno utječe i na računovodstvo i na reviziju. Mnoge zainteresirane strane u današnjem globaliziranom poslovanju očekuju poštivanje priznatih međunarodnih standarda u računovodstvu i revidiranju. Utvrđivanje međunarodno prihvaćenih mjerila za kompetencije revizijskih profesionalaca¹ pomoći će promoviranju međunarodno prihvaćenih standarda u računovodstvu i revidiranju.

1 Pojam “revizijski profesionalac” je definiran dalje u točki 9.

Svrha ovog standarda

5. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje zahtjeve kompetentnosti za revizijske profesionalce, uključujući i one koji rade u posebnim okruženjima i gospodarskim granama. Članice IFAC-a trebaju utvrditi politike i postupke koji će omogućiti članovima da udovolje zahtjevima ovog MSE-a prije nego što preuzmu ulogu revizijskog profesionalca. Odgovornost za razvoj i procjenjivanje zahtijevanih kompetencija je podijeljena između članica IFAC-a, revizijskih organizacija, regulatornih tijela i ostalih trećih stranaka.
6. Poseban MSE za revizijske profesionalce je nužan ne samo zbog specijalističkih znanja i vještina potrebnih kako bi se kompetentno djelovalo u tom području, nego i povjerenja koje javnost i ostale treće stranke pridaju reviziji povijesnih financijskih informacija.² Ovaj MSE se temelji na platformi koja vrijedi za sve profesionalne računovođe, utvrđenoj u MSE od 1 do 7.
7. Cilj ovog MSE-a je osigurati da profesionalne računovođe steknu i održe određene sposobnosti potrebne kako bi radili kao kompetentni revizijski profesionalci.

Definicije

8. U nastavku su navedeni pojmovi korišteni u ovom MSE-u koje su već ranije definirali ili Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) ili druga IFAC-ova tijela (grupe) kako je navedeno ispod. Definicije i objašnjenja ostalih ključnih pojmova korištenih u ovom MSE su navedeni u *Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe*, (2009.).

Sposobnosti: Profesionalna znanja; profesionalne vještine; i profesionalne vrijednosti, etika i stavovi potrebni kako bi se pokazala kompetentnost.

Objašnjenje: *Sposobnosti su osobine/atributi koje posjeduju osobe i koje im omogućavaju da izvode svoje uloge, dok se kompetentnost odnosi na stvarno pokazivanje učinkovitosti. Posjedovanje sposobnosti nagovještava da osoba ima mogućnost kompetentno djelovati na radnom mjestu. Sposobnosti uključuju znanje iz predmetne oblasti; tehničke i funkcionalne vještine; vještine ponašanja; intelektualne mogućnosti (uključujući i profesionalnu prosudbu); i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove. One se ponekad u ostaloj literaturi navode i kao kompetencije, sposobnosti, mogućnosti, ključne vještine, temeljne vještine, osnovne vještine i vrijednosti, stavovi, razlikovne karakteristike, prožimajuće kvalitete i individualni atributi.*

2 Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB) razlikuje angažmane u svrhu izvještavanja o povijesnim financijskim informacijama od angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se bave informacijama različitim od povijesnih financijskih informacija. (*IAASB-ov Opis zadatka/ToR*). MSE 8 propisuje zahtjeve za revizijske profesionalce pretpostavljajući ulogu revizijskih profesionalaca i postojanje odgovornosti za važne prosudbe u reviziji povijesnih financijskih informacija.

Kompetentnost: Biti u stanju izvesti radnu ulogu prema utvrđenom standardu, u odnosu na radno okruženje.

***Objašnjenje:** Kompetentnost se odnosi na pokazivanje mogućnosti izvođenja relevantnih uloga ili zadataka prema zahtijevanom standardu. Dok se sposobnosti odnose na osobine/atribute koje posjeduju osobe, a koje im daju potencijal za djelovanje, kompetentnost se odnosi na stvarno demonstriranje učinkovitosti. Kompetentnost se može procijeniti na različite načine, uključujući i obavljanje posla na radnom mjestu, simulacije uvjeta radnog mjesta, pisane ili usmene testove različitih vrsta i samo-procjenom.*

Angažirani partner je partner ili druga osoba u revizijskoj organizaciji odgovorna za angažman i njegovo obavljanje i za revizijsko izvješće koje će se izdati u ime tvrtke te koja, u slučaju kada je potrebno, ima odgovarajuće ovlaštenje od profesionalnog, zakonodavnog ili regulatornog tijela.

***Objašnjenje:** Ovaj pojam je u skladu s onim kojeg je ustanovio Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB).*

Profesionalni računovođa je osoba koja je član IFAC-ove članice.

9. Sljedeća definicija je utvrđena za potrebe ovog MSE-a:

Revizijski profesionalac je profesionalni računovođa koji ima odgovornost, ili mu je ista delegirana, za značajne prosudbe u reviziji povijesnih finansijskih informacija.

***Objašnjenje:** Angažirani partner snosi sveukupnu odgovornost za reviziju. Definicija revizijskog profesionalca ne odnosi se na eksperte koji preuzimaju određene zadatke u reviziji (primjerice, eksperti za poreze, informacijske tehnologije ili procjene vrijednosti).*

Datum stupanja na snagu

10. Ovaj MSE je na snazi od 1. srpnja 2008. godine za sve revizijske profesionalce. Potiče se ranija primjena.

Djelokrug ovog standarda

11. Međunarodni standardi edukacije propisuju standarde opće prihvaćene “dobre prakse” u edukaciji i razvoju profesionalnih računovođa. Oni utvrđuju ključne elemente sadržaja i procesa edukacije i razvoja (usavršavanja) profesionalnih računovođa (na primjer, teme, vještine, etiku i praktičnu primjenu) na razini koja ima za cilj stjecanje međunarodne priznatosti, prihvatljivosti i primjene. Iako oni nemaju veću snagu od lokalnih mjerodavnih objava, oni su po prirodi obvezatni.
12. Ovaj MSE propisuje minimum zahtjeva kompetentnosti koji se od članica IFAC-a očekuje da zahtijevaju da ih svaki njihov član stekne prije nego što preuzme ulogu revizijskog profesionalca.

13. Ovaj MSE propisuje i minimalni razinu profesionalnih znanja; profesionalnih vještina; i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova potrebnih revizijskim profesionalcima. On se ne bavi cjelokupnim rasponom sposobnosti i kompetencija potrebnih čitavom angažiranom revizijskom timu. Revizijski profesionalci mogu raditi kao članovi tima ili kao pojedinci s punom odgovornošću u manjim revizijskim angažmanima. Različite razine odgovornosti u revizijskom angažmanu traže i različite razine kompetentnosti.
14. Tijekom revizijskog angažmana često je potrebno konsultirati eksperte u ili izvan revizijske organizacije. Zahtjevi u vezi sa sposobnostima i kompetencijama tih eksperata su obuhvaćeni standardima i uputama Odbora za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB) i nisu obuhvaćeni u ovom MSE-u.
15. Odjeljak 2. ovog MSE-a se odnosi na sve revizijske profesionalce. U odjeljku 3. se razmatraju zahtjevi kompetentnosti za angažirane partnere. Odjeljak 4. odnosi se na revizijske profesionalce koji rade u određenim okruženjima i gospodarskim granama, uključujući i transnacionalne revizije.
16. Ovaj MSE je u skladu sa zahtjevima i uputama sadržanim u različitim standardima i smjernicama iz Međunarodnog okvira za angažmane s izražavanjem uvjerenja koje je objavio Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB), kao i objavama kao što je Međunarodni standard kontrole kvalitete 1. Oni određuju zahtjeve i odgovornosti organizacija i profesionalnih računovođa u pogledu kompetencija angažiranih timova za obavljanje funkcija u revizijskim angažmanima i angažmanima s izražavanjem uvjerenja.
17. Članice IFAC-a mogu nametnuti posebne zahtjeve za profesionalne računovođe koji rade kao revizijski profesionalci, osim onih koje zahtijeva ovaj standard. Konkretno, članice IFAC-a mogu razmotriti propisivanje posebnih aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja za revizijske profesionalce.

Profesionalne računovođe i revizijski profesionalci

18. Iako neke profesionalne računovođe pružaju široki raspon računovodstvenih i poslovnih usluga, drugi će odabrati specijalizaciju u jednom ili više područja. Nijedan profesionalni računovođa ne može vladati svim oblastima računovodstva. Specijalizacija je nužna kako bi se osiguralo da usluge pružaju profesionalne računovođe koje imaju dovoljnu dubinu znanja i stručnosti.
19. Jedna oblast specijalizacije je revizija povijesnih financijskih informacija. Kompetentnost u toj oblasti zahtijeva višu razinu edukacije i obuke u reviziji i srodnim oblastima, od onog koji se traži od ostalih profesionalnih računovođa.
20. Revizijski profesionalci za revizije povijesnih financijskih informacija u određenim gospodarskim granama mogu biti još više specijalizirani. Priroda djelatnosti, primjenjivi zakoni i računovodstveni tretmani mogu za-

htijevati znanja i vještine iznad onih koji se zahtijevaju od ostalih revizijskih profesionalaca.

21. Revizijski angažirani se razlikuju po složenosti i veličini te zahtijevaju različite razine iskustva i kompetencija. Revizijski tim može uključivati angažiranog partnera, druge revizijske profesionalce, druge profesionalne računovođe, osobe koje se pripremaju za stjecanje kvalifikacije za profesionalne računovođe i ostalo osoblje za podršku koje nema namjeru stjecati kvalifikaciju za ovlaštene računovođe. Angažirani partner je odgovoran za osiguravanje da su posao svih osoba kojima je dodijeljen revizijski angažman primjereno pregledali drugi članovi angažiranog tima, kako bi se osiguralo razumno uvjerenje da poslovi ispunjavaju odgovarajuće standarde kvalitete.

Usavršavanje (Razvoj) i održavanje sposobnosti i kompetencija

22. IFAC-ov *Kodeks etike za profesionalne računovođe (IESBA Code)* zahtijeva od svih profesionalnih računovođa poduzimanje koraka kako bi osigurali da oni, i oni koji rade u profesionalnom svojstvu pod njihovom nadležnošću, imaju odgovarajuću obuku i nadzor, te da su kompetentni za preuzimanje posla kojeg obavljaju.
23. Kako bi stekle sposobnosti i kompetencije koje se zahtijevaju od revizijskih profesionalaca, osobe će možda trebati daljnju edukaciju i usavršavanje, osim onog koje je potrebno za stjecanje kvalifikacije za profesionalne računovođe. Ti dodatni zahtjevi u pogledu edukacije i usavršavanja mogu se ispuniti tijekom programa edukacije i usavršavanja za stjecanje kvalifikacije za profesionalne računovođe ili kasnije.
24. Edukacija i usavršavanje za stjecanje i održavanje sposobnosti revizijskih profesionalaca mogu uključivati:
 - (a) naprednu profesionalnu edukaciju koju pružaju akademske institucije ili kroz programe profesionalnih tijela;
 - (b) programe obuke i stjecanja iskustva na radnom mjestu;
 - (c) obuku izvan radnog mjesta; i
 - (d) tečajeve i aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a).
25. IFAC uvažava da svaka članica treba utvrditi ne samo kako na najbolji način postići usklađenost s ovim MSE-om, nego i koji se naglasak treba staviti na različite dijelove procesa edukacije i usavršavanja.
26. Uz stjecanje potrebnih znanja i vještina, profesionalne računovođe će trebati proći procjenu (kako je navedeno u točkama 63. i 64.), kako bi pokazali sposobnosti i kompetencije potrebne za preuzimanje odgovornosti za značajne prosudbe u reviziji povijesnih financijskih informacija. Odbor za Međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) smatra da će kod pro-

cjene sposobnosti, output tj. izlazni rezultati mjerenja vjerojatno biti bolji od inputa (ulaznih podataka). Pristupi temeljeni na outputu su više usredotočeni na mjerenje razvoja i održavanja kompetencija stvarno postignutih učenjem, nego na mjerenje različitih aktivnosti učenja.

27. Revizijski profesionalci će se trebati dalje usavršavati kako bi napredovali, kroz nadzorne i menadžerske uloge, da djeluju kao angažirani partneri.
28. Sve profesionalne računovođe su obvezne uključiti se u cjeloživotno učenje kako bi održali korak s dostignućima koja utječu na profesiju i kvalitetu usluga koje oni pružaju, kao što je navedeno u MSE 7: *Kontinuirani profesionalni razvoj (2014.)*.

ODJELJAK 2: ZAHTJEVI KOMPETENTNOSTI ZA REVIZIJSKE PROFESIONALCE

Opće

29. Članice trebaju zahtijevati od pojedinaca da:
- (a) se kvalificiraju za profesionalnog računovođu;
 - (b) imaju diplomu dodiplomskog (prediplomskog) studija ili njezin ekvivalent;
 - (c) ispunjavaju sve ostale zahtjeve propisane u ovom odjeljku prije nego što te osobe preuzmu ulogu revizijskog profesionalca.
30. Odgovarajuća razina obrazovanja i učenja intelektualnih i osobnih vještina nužnih kako bi se postao revizijski profesionalac, uobičajeno se ostvaruje kroz kombinaciju dodiplomskog (prediplomskog) studija i programa profesionalne edukacije. U slučaju kada članica ne zahtijeva diplomu dodiplomskog studija, članica treba biti u stanju pokazati da su intelektualne i osobne vještine razvijene na drugi način do zahtjevana razine.³
31. Zahtjevi iz točke 29. (c) mogu se ispuniti istovremeno kada i zahtjevi iz točke 29. (a) i (b) ili kasnije.

Sadržaj znanja

32. Sadržaj znanja unutar programa edukacije i usavršavanja (razvoja) za revizijske profesionalce treba uključiti sljedeća predmetna područja:
- (a) reviziju povijesnih financijskih informacija na naprednoj razini (vidjeti točku 36.);
 - (b) financijsko računovodstvo i izvještavanje na naprednoj razini (vidjeti točku 38.); i
 - (c) informacijske tehnologije (vidjeti točku 40.).
33. MSE 2, *Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije* utvrđuje zahtjeve znanja za profesionalne računovođe. "Napredna razina" odnosi se na razinu znanja koja je dublja i šira od one propisane u MSE 2 za osobe koje stječu kvalifikaciju za profesionalne računovođe.
34. Članice IFAC-a mogu odrediti razine dubine i širine znanja i načine stjecanja tog znanja, prema onome što je primjereno u njihovim okruženjima.
35. Od revizijskih profesionalaca se očekuje da imaju dostatna znanja o tekućim

3 Navođenje dodiplomskih studija u ovom standardu je u skladu s načelima Bolonjske deklaracije, dogovorene 1999. god. između 29 europskih država. Više detalja može se naći na: http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna_en.html. Referentni izvori koji uspoređuju standarde kvalifikacija u svijetu su navedeni u napomeni koja čini dio MSE 1.

dostignućima na području revizije povijesnih financijskih informacija kako bi odgovorili na pitanja koja nameće poslovno okruženje. Stoga, je važno da programi edukacije i kontinuiranog razvoja za revizijske profesionalce uključuju obuhvaćanje relevantnih tekućih pitanja i dostignuća.

36. **Sadržaj znanja iz predmetnog područja revizije povijesnih financijskih informacija treba, na naprednoj razini, obuhvatiti sljedeće:**
- (a) **najbolju praksu u revizijama povijesnih financijskih informacija, uključujući i relevantna tekuća pitanja i dostignuća; i**
 - (b) **Međunarodne revizijske standarde i Međunarodne smjernice revizijske prakse; i/ili**
 - (c) **sve ostale primjenjive standarde ili zakone.**
37. Uz područja znanja navedena u točki 36., od revizijskih profesionalaca može se tražiti i poznavanje Međunarodnih standarda kontrole kvalitete (MSKK-ova) (*International Standards on Quality Control – ISQCs*), Međunarodnih standarda za angažmane uvida (MSU-ova) (*International Standards on Review Engagements – ISREs*), Međunarodnih standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU-ova) (*International Standards on Assurance Engagements – ISAEs*) i Međunarodnih standarda za povezane usluge (MS-PU-ova) (*International Standards on Related Services – ISRSs*) ili lokalnih ekvivalenata.
38. **Sadržaj znanja iz predmetnog područja financijskog računovodstva i izvještavanja treba, na naprednoj razini, obuhvatiti sljedeće:**
- (a) **proces i praksu financijskog računovodstva i izvještavanja, uključujući i relevantna tekuća pitanja i dostignuća; i**
 - (b) **Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (IFRSs);⁴ i/ili**
 - (c) **sve ostale primjenjive standarde ili zakone.**
39. Ako se od revizijskog klijenta zahtjeva priprema financijskih izvještaja u skladu sa standardima specifičnim za javni sektor, smjernice ekvivalentne onima navedenim u točki 38. uključit će i Međunarodne računovodstvene standarde javnog sektora (IPSAS) i svaki važeći međunarodni, nacionalni i/ili lokalni ekvivalent tih standarda.
40. **Sadržaj znanja iz predmetnog područja informacijskih tehnologija treba uključiti, na naprednoj razini, sljedeće:**
- (a) **Sustave informacijskih tehnologija za financijsko računovodstvo i izvještavanje, uključujući i relevantna tekuća pitanja i dostignuća; i**

4 Pojam “Međunarodni standardi financijskog izvještavanja” odnosi se na MSFI-eve (IFRSs), Tumačenja MSFI-eva (IFRIC Interpretations), Međunarodne računovodstvene standarde MRS-ove (IAS) i Tumačenja MRS-ova (SIC Interpretations).

- (b) **okvire za ocjenu kontrola i procjenu rizika u računovodstvenim i sustavima izvještavanja, prikladne za reviziju povijesnih financijskih informacija**
41. Dodatne informacije o znanjima i kompetencijama iz područja informacijskih tehnologija za profesionalne računovođe mogu se pronaći u MSE 2 *Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije*.

Profesionalne vještine

42. **Zahtjevi u programima edukacije i usavršavanja (razvoja) u vezi s vještinama, za revizijske profesionalce, trebaju uključiti:**
- (a) **primjenu sljedećih profesionalnih vještina u revizijskom okruženju:**
 - (i) **prepoznavanje i rješavanje problema;**
 - (ii) **poduzimanje odgovarajućeg stručnog istraživanja;**
 - (iii) **učinkovit rad u timovima;**
 - (iv) **pribavljanje i ocjenjivanje dokaza;**
 - (v) **učinkovito prezentiranje, raspravljanje i branjenje stavova kroz formalno, neformalno, pisano i usmeno komuniciranje; i**
 - (b) **razvoj sljedećih profesionalnih vještina, na naprednoj razini, u revizijskom okruženju:**
 - (i) **primjenu relevantnih revizijskih standarda i uputa;**
 - (ii) **ocjenjivanje primjene relevantnih standarda financijskog izvještavanja;**
 - (iii) **demonstriranje sposobnosti postavljanja upita, apstraktnog logičkog razmišljanja i kritičkih analiza;**
 - (iv) **demonstriranje profesionalnog skepticizma;**
 - (v) **primjenjivanje profesionalne prosudbe; i**
 - (vi) **odolijevanje konfliktima i razrješavanje konflikata.**
43. MSE 3, *Profesionalne vještine i opća edukacija*, utvrđuje zahtjeve u vezi s profesionalnim vještinama za profesionalne računovođe. U kontekstu MSE-a 8, "napredna razina" odnosi se na razinu vještina koja je veća od one propisane u MSE 3 za osobe koje stječu kvalifikaciju za profesionalne računovođe.
44. Članice IFAC-a mogu odrediti odgovarajuće razine razvoja vještina i načine njihovog stjecanja.

Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi

45. **Osobe trebaju biti sposobne primjenjivati potrebne profesionalne vrijednosti, etiku i stavove u revizijskom okruženju prije preuzimanja uloge revizijskog profesionalca.**
46. MSE 4, *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*, navodi profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koju moraju imati profesionalne računovođe. Članice IFAC-a trebaju utvrditi program edukacije koji osigurava okvir za vježbanje profesionalnog prosuđivanja i za djelovanje na etičan način, te u najboljim interesima i društva i profesije.
47. Sve profesionalne računovođe trebaju u cijelosti razumjeti moguće etičke implikacije profesionalnih i menadžerskih odluka. Moraju biti svjesni da donositelji odluka mogu biti pod ogromnim pritiskom kada je riječ o poštivanju etičkih načela.
48. Od revizijskih profesionalaca, kao i od svih profesionalnih računovođa, se očekuje da tijekom cjelokupnog trajanja svojih karijera primjenjuju profesionalne vrijednosti, etiku i stavove navedene u MSE-u 4. Tijekom razdoblja stjecanja praktičnog iskustva oni trebaju dobiti upute o:
- profesionalnom pristupu etici;
 - praktičnoj primjeni temeljnih načela;
 - posljedicama neetičkog ponašanja; i
 - razrješavanju etičkih dvojbi.
49. Učenje o profesionalnoj etici treba se nastaviti nakon stjecanja kvalifikacije. Za revizijske profesionalce to treba biti proces koji traje cijelu karijeru.
50. Temeljna etička načela koja se odnose na sve profesionalne računovođe imaju dodatnu dimenziju u domeni revizije, zato što se javnost u velikoj mjeri oslanja na njih te zbog javnog interesa diljem svijeta za taj aspekt profesije.
51. Ta temeljna etička načela su ključna za razvoj društva i profesije u cjelini. U IESBA-ovom Kodeksu etike za profesionalne računovođe utvrđena su ova temeljna načela:
- Poštenje;*
 - Objektivnost;*
 - Profesionalna kompetentnost i dužna pažnja;*
 - Povjerljivost; i*
 - Profesionalno ponašanje.*

52. Uz to, IESBA-ov Kodeks etike za profesionalne računovođe nalaže da svi članovi timova i organizacija za izražavanje uvjerenja budu neovisni od klijenata o kojima se izražava uvjerenje.

Od svih članova timova i organizacija za izražavanje uvjerenja se zahtijeva da primjenjuju konceptualni okvir neovisnosti utvrđen u Kodeksu.

53. Važno je da su revizijski profesionalci:
- (a) svjesni potencijalnih novih etičkih područja i konflikata u njihovom radu; i
 - (b) u tijeku s očekivanjima njihovih profesionalnih računovodstvenih tijela i javnosti u pogledu profesionalne etike.

Praktično iskustvo

54. **Profesionalne računovođe trebaju završiti razdoblje stjecanja relevantnog praktičnog iskustva prije preuzimanja uloge revizijskih profesionalaca. To razdoblje treba biti dovoljno dugo i intenzivno kako bi im omogućilo da pokažu da su stekli potrebna profesionalna znanja; profesionalne vještine; i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove. Značajan dio razdoblja stjecanja praktičnog iskustva treba biti u području revizije povijesnih financijskih informacija.**
55. MSE 5, *Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom*, navodi zahtjeve u pogledu profesionalnog iskustva za profesionalne računovođe. Od profesionalnih računovođa koji preuzimaju ulogu revizijskih profesionalaca se zahtijeva i da pokažu primjenu znanja i vještina izričito traženih u ovom dijelu MSE-a 8 te, u revizijskom okruženju, u skladu s profesionalnim vrijednostima, etikom i stavovima navedenim u MSE-u 4.
56. Praktično iskustvo koje doprinosi kompetentnosti revizijskih profesionalaca treba biti relevantno za vrstu i veličinu revizijskih angažmana u koje su, ili će vjerojatno biti, uključeni. Razdoblje stjecanja iskustva treba im omogućiti da:
- (a) primijene, u primjereno nadziranom okruženju, neophodna znanja i vještine; i
 - (b) razviju i pokažu kompetencije zahtijevane ovim MSE-om.
57. Razdoblje stjecanja praktičnog iskustva relevantnog za revizijskog profesionalca može biti tijekom ili nakon stjecanja kvalifikacije profesionalnog računovođe. Praktično iskustvo stečeno u svrhu ispunjavanja zahtjeva MSE 5, *Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom*, može doprinijeti ispunjavanju zahtjeva propisanih u ovom MSE-u.
58. Razdoblje stjecanja praktičnog iskustva relevantnog za revizijskog profesionalca obično neće biti kraće od tri godine, od kojih najmanje dvije trebaju biti provedene u reviziji povijesnih financijskih informacija pod vodstvom anga-

žiranog partnera. U slučaju kada članica ne traži završetak ovog minimalnog razdoblja stjecanja iskustva, ona treba biti u stanju demonstrirati kako je primjena znanja i vještina, koje se izričito traže u ovom MSE-u, postignuta u revizijskom okruženju i da je rezultirala time da su kandidati stekli neophodne kompetencije i sposobnosti za primjenu profesionalnog prosuđivanja u revizijskom angažmanu.

59. **Zahtijevano revizijsko iskustvo treba biti stečeno u organizaciji koja može pružiti odgovarajuće revizijsko iskustvo pod vodstvom angažiranog partnera.**
60. Organizacije koje stavljaju na raspolaganje primjereno revizijsko iskustvo mogu biti revizijske organizacije iz privatnog i javnog sektora. Članice IFAC-a trebaju se uvjeriti da u organizacijama za pružanje iskustva postoje politike i postupci koji će osigurati postojanje odgovarajućeg okruženja. Odgovarajuće okruženje je ono koje osobama omogućava usavršavanje (razvoj) i pokazivanje profesionalnih znanja; profesionalne vještine; i profesionalne vrijednosti, etike i stavova, što će im omogućiti preuzimanje odgovornost za donošenje važnih prosudbi u reviziji povijesnih financijskih informacija.

Kontinuirani profesionalni razvoj

61. MSE 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* navodi zahtjeve kontinuiranog profesionalnog razvoja za sve profesionalne računovođe, uključujući i revizijske profesionalce.
62. Profesionalne računovođe koje teže postati revizijski profesionalci mogu se osloniti na aktivnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR-a) kako bi im pomogle da ispune određene zahtjeve kompetentnosti navedene u ovom MSE-u. KPR će biti nužan i kako bi osigurao da revizijski profesionalci razvijaju i održavaju daljnju kompetentnost. Članice IFAC-a mogu razmotriti propisivanje određenih aktivnosti u okviru KPR-a za revizijske profesionalce ili profesionalne računovođe koji teže postati revizijski profesionalci.

Procjena

63. **Profesionalne sposobnosti i kompetencije treba procijeniti prije nego što osobe preuzmu uloge revizijskih profesionalaca.**
64. **Procjena treba biti dovoljno sveobuhvatna da omogući demonstriranje profesionalnih znanja; profesionalnih vještina; i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova potrebnih za kompetentno obavljanje posla revizijskih profesionalaca.**
65. Procjenu sposobnosti i kompetencija revizijskih profesionalaca može obaviti:
 - (a) Članica IFAC-a u koju je osoba učlanjena (uključujući i procjenu kroz tzv. *peer review* tj. procjenu od strane kolega, koju provodi članica);
 - (b) druga članica IFAC-a;

- (c) treća stranka (na primjer, organizacija za edukaciju ili obuku, državno ili regulatorno tijelo ili procjenitelj radnog mjesta po ovlasti članice);
- (d) revizijska organizacija (uključujući i procjenu kroz sustave provjere kvalitete organizacije); ili
- (e) kombinacija gore navedenih.

U slučaju kada su vanjske agencije odgovorne za stjecanje kvalifikacija revizijskih profesionalaca, članice ih trebaju poticati na usvajanje IFAC-ovih standarda.

ODJELJAK 3: ANGAŽIRANI PARTNER

Opće

66. Postoje određeni profesionalni, zakonski ili regulatorni zahtjevi koji uređuju djelokrug, obavljanje i vođenje revizijskog angažmana. U nekim slučajevima, posebnim zahtjevima može se regulirati tko može djelovati kao angažirani partner u revizijskom angažmanu. Ti zahtjevi se ispod nazivaju – pravila licenciranja. Ovaj se naziv koristi da označi raspon slučajeva kada je ovlaštenje ili dopuštenje da se djeluje kao angažirani partner ograničeno na određene osobe koje ispunjavaju specifične zahtjeve. Te specifične zahtjeve može odrediti profesionalno, zakonodavno ili regulatorno tijelo.
67. Postoje razlike između pravila licenciranja za reviziju. Kada članice IFAC-a imaju zakonsku ovlast licenciranja revizora, za očekivati je da će profesionalne računovođe morati ispuniti zahtjeve propisane u Odjeljku 2 ovog MSE-a kako bi im se izdala revizijska licenca ili dopustilo da potpisuju izvješća o revizijama povijesnih financijskih informacija. Kada druga tijela licenciraju revizore, članica IFAC-a se obvezuje da o ovom MSE-u obavijesti zakonodavna tijela, regulatorna tijela ili tijela nadležna za licenciranje, potičući ih na njegovo usvajanje.
68. U nekim zakonodavstvima, profesionalne računovođe su, u vrijeme stjecanja kvalifikacije, licencirani za potpisivanje revizijskih izvješća, iako nisu stekli praktično iskustvo propisano u ovom MSE-u. U tim slučajevima, članice IFAC-a trebaju osigurati da osobe odgovorne za donošenje važnih prosudbi u reviziji povijesnih financijskih informacija imaju potrebno praktično iskustvo i kompetencije. Ta obveza može se ispuniti kroz program pregleda kvalitete izražavanja uvjerenja koji provodi članica (tj. provjera rada) ili pomoću postupaka kontrole kvalitete kojeg provodi revizijska organizacija.
69. Očekuje se da će revizijski profesionalci, kojima je dopušteno potpisati revizijsko izvješće u zakonskoj reviziji, steći praktično revizijsko iskustvo koje nadilazi ono što propisuje ovaj MSE. Svi revizijski profesionalci imaju profesionalnu i etičku obvezu razvijati i održavati kompetencije primjerene njihovim profesionalnim odgovornostima.
70. IFAC prepoznaje različite vrste, veličine i složenost revizija povijesnih financijskih informacija i različite razine profesionalnih kompetencija potrebnih za obavljanje takvih angažmana. Obveza je pojedinačnih profesionalnih računovođa da poštuju IESBA-ov Kodeks etike za profesionalne računovođe, tako što će odbiti angažmane koje nisu kompetentni obaviti.

Zahtjevi kompetentnosti za angažiranog partnera

71. Preuzimanje većih odgovornosti angažiranog partnera, zahtijevat će razvijanje dodatnih profesionalnih znanja; profesionalnih vještina; i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. Od angažiranog partnera se očekuje da pokaže

sveobuhvatno razumijevanje procesa revizije i sposobnost komuniciranja o širokom rasponu pitanja s velikim brojem stranaka.

72. Kako revizijski profesionalci budu napredovali do pozicija kao što je pozicija partnera u nekom angažmanu, trebat će demonstrirati kompetentnost u sljedećim područjima:
- (a) rukovodeću odgovornost za kvalitetu revizije;
 - (b) formiranje zaključaka o poštivanju primjenjivih zahtjeva za neovisnost;
 - (c) prihvaćanje i zadržavanje odnosa s klijentom i specifičnih revizijskih angažmana;
 - (d) dodjeljivanje revizijskih timova, osiguravanje kolektivnih sposobnosti i kompetencija za obavljanje angažmana i izdavanje revizijskog izvješća;
 - (e) usmjeravanje, nadziranje i obavljanje revizijskog angažmana u skladu s profesionalnim standardima i zakonskim zahtjevima;
 - (f) konsultiranje, pregledavanje i raspravljanje o obavljenom poslu; i
 - (g) izrada odgovarajućeg revizijskog izvješća koje je potkrijepljeno dostatnim i primjerenim revizijskim dokazima.

ODJELJAK 4: ZAHTJEVI KOMPETENTNOSTI ZA REVIZIJSKE PROFESIONALCE U POSEBNIM OKOLNOSTIMA I GOSPODARSKIM GRANAMA

Opće

73. Članice IFAC-a i revizijske organizacije trebaju osigurati da revizijski profesionalci odgovorni za važne prosudbe u reviziji povijesnih financijskih informacija u posebnim okolnostima ili gospodarskim granama, imaju potrebna profesionalna znanja i praktično iskustvo relevantno za te okolnosti ili gospodarsku granu.
74. Kada profesionalne računovođe steknu sposobnosti i pokazuju kompetentnost potrebnu za revizijske profesionalce, možda će im trebati daljnje usavršavanje prije nego što preuzmu odgovornosti za donošenje značajnih prosudbi u reviziji povijesnih financijskih informacija određenih gospodarskih grana (kao što su bankarstvo i financije, eksploatacijske industrije i osiguranje) ili okolnosti (kao što su transnacionalne revizije).

Transnacionalne revizije

75. Transnacionalne revizije su, ili mogu biti, one na koje se oslanja izvan subjektovog nacionalnog zakonodavstva za potrebe značajnog kreditiranja, investiranja ili regulatorne odluke; to uključuje kompanije s izlistanim glavničnim ili dužničkim vrijednosnim papirima i druge subjekte od javnog interesa koji privlače posebnu pozornost javnosti zbog svoje veličine, proizvoda ili usluga koje pružaju.⁵
76. **Prije nego što pojedinci preuzmu ulogu revizijskog profesionalca u transnacionalnim revizijama povijesnih financijskih informacija trebaju:**
 - (a) zadovoljiti zahtjeve za preuzimanje uloge revizijskog profesionalca (Odjeljak 2 ovog MSE-a); i
 - (b) zadovoljiti zahtjeve iz točke 77.
77. **Sadržaj znanja u programu edukacije i usavršavanja (razvoja) revizijskih profesionalaca uključenih u transnacionalne revizije treba obuhvatiti sljedeća tematska područja, za zakonodavstva za koja se obavlja transnacionalna revizija:**
 - (a) primjenjive standarde financijskog izvještavanja i revidiranja;
 - (b) kontroling multilokacijskih revizija i revizija grupe;
 - (c) primjenjive zahtjeve u vezi s izlistavanjem vrijednosnih papira;
 - (d) primjenjive zahtjeve korporativnog upravljanja;

⁵ Smjernica 1 Odbora za transnacionalne revizije (TAC Guidance Statement 1) – revidirana u travnju 2006.

- (e) **primjenjive nacionalne regulatorne okvire; i**
 - (f) **globalne i lokalne ekonomije i poslovna okruženja.**
78. Revizijski profesionalci angažirani u transnacionalnim revizijama mogu ustanoviti da primjena profesionalnih vrijednosti, etike i stavova može biti komplicirana zbog kulturoloških razlika (npr. normi, običaja, ponašanja i očekivanja).

Odredene gospodarske grane

79. Neki subjekti posluju u strogo reguliranim gospodarskim granama (kao što su banke i kompanije iz kemijske industrije). Zakoni i regulative koji uređuju financijske izvještaje mogu se uvelike razlikovati u određenim gospodarskim granama i okruženjima. Nadalje, računovodstveni tretmani mogu se razlikovati, što za posljedicu može imati različitu praksu priznavanja i mjerenja.
80. Nije moguće propisati dodatna znanja potrebna onima koji posluju u određenim gospodarskim granama. Članice IFAC-a, pojedinačne profesionalne računovođe i revizijske organizacije imaju zajedničku odgovornost da osiguraju da revizijski profesionalci posjeduju potrebne kompetencije za svoje uloge.

Praktično iskustvo

81. Revizijski profesionalci trebaju imati praktično revizijsko iskustvo u određenom okruženju ili gospodarskoj grani, prije preuzimanja odgovornosti za donošenje prosudbi u reviziji povijesnih financijskih informacija u danom okruženju ili gospodarskoj grani. To iskustvo treba biti dovoljno dugotrajno i intenzivno kako bi omogućilo revizijskim profesionalcima da:
- (a) Pokažu neophodno znanje; i
 - (b) mogu primijeniti neophodne vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove potrebne za kompetentno obavljanje posla u određenom okruženju ili gospodarskoj grani.

Ovo praktično iskustvo može biti dodatak onom iskustvu koje je propisano drugdje u ovom standardu.

OKVIR ZA MEĐUNARODNE STANDARDE EDUKACIJE ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE (2009.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	1.-4.
Svrha okvira	5.-6.
Ovlasti i djelokrug Okvira	7.-9.
Struktura Okvira	10.
DIO I EDUKACIJSKI KONCEPTI	
Kompetentnost	11.-21.
Inicijalni profesionalni razvoj	22.-25.
Kontinuirani profesionalni razvoj	26.-29.
Procjena: Mjerenje učinkovitosti učenja i usavršavanja (razvoja)	30.-32.
DIO II IAESB-ove PUBLIKACIJE I OBVEZE ČLANICA IFAC-a	
Međunarodni standardi edukacije (MSE)	33.-36.
Povezane IAESB-ove publikacije	37.-40.
Obveze članica IFAC-a povezane s Međunarodnim standardima edukacije	41.-42.
DODATAK: IAESB-ove KONVENCIJE ZA IZRADU NACRTA	

Uvod

1. Ovaj *Okvir Međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe* (2009.) (Okvir) ustanovljuje koncepte koje Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (*International Accounting Education Standards Board (IAESB)*) koristi u svojim publikacijama. On također daje uvod u IAE-SB-ove publikacije i povezane obveze članica IFAC-a.
2. Računovodstvena profesija služi potrebama za financijskim i, u nekim okolnostima nefinancijskim informacijama širokog raspona donositelja odluka, uključujući (a) sadašnje i potencijalne investitore i kreditore, (b) menadžere i zaposlenike unutar organizacija, (c) dobavljače, (d) kupce, (e) vlade i njihove agencije i (f) javnost. Mogućnost računovodstvene profesije da zadovolji informacijske potrebe korisnika doprinosi učinkovitosti gospodarstva, stvarajući vrijednost društvu.
3. IAESB-ova misija je “služiti javnom interesu jačanjem računovodstvene profesije diljem svijeta kroz razvoj i unaprjeđivanje edukacije.” Unaprjeđivanje edukacije služi javnom interesu doprinošenjem mogućnosti da računovodstvena profesija ispunji potrebe donositelja odluka. Unaprjeđivanje edukacije kroz razvoj i primjenu Međunarodnih standarda edukacije (MSE-ova) treba povećati kompetenciju globalne računovodstvene profesije, doprinoseći jačanju povjerenja javnosti.
4. Razvijanje i primjenjivanje MSE-ova može također doprinijeti drugim poželjnijim ishodima, uključujući i:
 - Smanjivanju međunarodnih razlika u zahtjevima kako bi se osoba kvalificirala za profesionalnog računovođu i radila kao profesionalni računovođa;
 - Olakšavanje globalne mobilnosti profesionalnih računovođa; i
 - Osiguranje međunarodnih referentnih mjerila kojima se međusobno mogu mjeriti IFAC-ove članice.

Svrha Okvira

5. Okvir je sastavljen s ciljem da pomogne IFAC-ovim članicama, pošto one imaju izravnu ili neizravnu odgovornost za edukaciju i usavršavanje (razvoj) svojih članova i studenata. On također treba poboljšati razumijevanje rada Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije širokom spektru zainteresiranih strana, uključujući i:
 - Sveučilišta, poslodavce i druge zainteresirane strane koje sudjeluju u oblikovanju, provođenju ili procjenjivanju edukacijskih programa za računovođe;
 - Regulatorna tijela koja su odgovorna za nadzor rada računovodstvene profesije;

- Vladina tijela s odgovornošću za zakonske i regulatorne zahtjeve povezane s računovodstvenom edukacijom;
 - Računovođe i buduće računovođe koji organiziraju vlastito učenje i unaprjeđivanje; i
 - Sve ostale stranke zainteresirane za rad Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB-a) i njegov pristup razvijanju publikacija o računovodstvenoj edukaciji.
6. Predviđene koristi od Okvira uključuju:
- Razvoj MSE –ova koji su dosljedni, jer se temelje na zajedničkom skupu koncepata relevantnih za edukaciju;
 - Učinkovitiji i djelotvorniji postupak donošenja standarda, jer Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) razmatra problematiku polazeći od iste konceptualne osnove; i;
 - Povećanu transparentnost i odgovornost Odbora za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB-a) za svoje odluke, jer su poznati koncepti na kojima su zasnovane odluke Odbora.

Ovlasti i djelokrug Okvira

7. Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) koristi definiciju profesionalnog računovođe Međunarodne federacije računovođa (IFAC-a) prema kojoj je to osoba koja je član IFAC-ove članice.¹ IAESB svoju misiju ostvaruje prvenstveno kroz razvijanje i publiciranje Međunarodnih standarda edukacije i promoviranje korištenja tih standarda u IFAC-ovim članicama.
8. Članovi IFAC-ovih članica rade u svakom sektoru gospodarstva i u mnogim različitim područjima računovodstva, uključujući i revidiranje, financijsko računovodstvo, menadžersko računovodstvo i porezno računovodstvo. IAESB utvrđuje načela učenja i usavršavanja (razvoja) za edukaciju profesionalnih računovođa. IAESB može također ustanoviti zahtjeve za uloge koje se rasprostranjeno prakticiraju ili su, u međunarodnom kontekstu, od posebnog javnog interesa.² Revizijski profesionalac³ je primjer jedne takve uloge.
9. Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) će primijeniti koncepte navedene u Okviru kada razvija Međunarodne standarde edukacije (MSE-ove). U slučaju nepostojanja određenog MSE-a, IFAC-ove članice i druge zainteresirane stranke trebaju također primijeniti te koncepte kada osmišljavaju, izvode i procjenjuju edukaciju za profesionalne računovođe.

1 Terminologija u računovodstvenoj edukaciji nije univerzalna; različite države koriste iste nazive na različite načine. Čitatelji IAESB-ovih publikacija trebaju pogledati IAESB-ov Pojmovnik kako bi utvrdili kako IAESB koristi pojedine pojmove.

2 Uloga je funkcija kojoj je pridodan određeni skup očekivanja – vidjeti IAESB-ov Pojmovnik

3 Profesionalni računovođa koji ima odgovornost, ili mu je delegirana odgovornost, za značajnu prosudbu u reviziji povijesnih financijskih informacija – vidjeti IAESB-ov Pojmovnik.

Struktura Okvira

10. Preostala sekcije ovog Okvira koncipirane su u dva dijela. Dio jedan se bavi edukacijskim konceptima (a) kompetentnost (b) inicijalni profesionalni razvoj, (c) kontinuirani profesionalni razvoj i (d) procjena koju koristi IAESB kada razvija MSE-ove. Dio dva opisuje prirodu MSE-ova i povezanih publikacija, kao i povezane obveze IFAC-ove članice.

DIO I – EDUKACIJSKI KONCEPTI

Kompetentnost

11. Opći cilj računovodstvene edukacije je stvoriti kompetentne profesionalne računovođe.
12. Kompetentnost se definira kao mogućnost da se izvede radna uloga prema utvrđenim standardima, uzevši u obzir radna okruženja. Kako bi se pokazala kompetencija za ulogu, profesionalni računovođa mora imati potrebno (a) profesionalno znanje, (b) profesionalne vještine i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove.
13. Na primjer, poželjna kompetencija za profesionalnog računovođu koji izvodi ulogu u financijskom računovodstvu može biti sposobnost da izradi skup izvještaja kompanije u potpunom skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-ima) i nacionalnim zakonskim i regulatornim zahtjevima. Za ispunjavanje ovog zadatka potrebno je poznavanje MSFI-eva, kao i vještine i prosudba za procjenjivanje njihove relevantnosti u danoj situaciji.
14. Definicija kompetentnosti (a) naglašava sposobnost osoba da posao obave prema standardima koji se očekuju od profesionalnih računovođa i (b) zahtijeva odgovarajuću razinu znanja, vještina, vrijednosti, etike i stavova kako bi se postigla ta kompetentnost. Odgovarajući razina kompetentnosti će se razlikovati, ovisno o čimbenicima kao što su složenost okruženja, složenost zadataka, potrebna specijalistička znanja, utjecaj rada drugih, relevantnost za rad drugih, razina autonomnosti i zahtijevana razina prosudbe.
15. Na primjer, od menadžera u reviziji koji planira neki angažman, zahtijevat će se različite kompetencije nego od nekog manje iskusnog člana angažiranog revizijskog tima. Od poreznog računovođe odgovornog za porezne transakcije multinacionalnih skupina će se zahtijevati različite kompetencije nego od poreznog računovođe koji radi s kompanijama koje posluju samo unutar jednog zakonodavstva.

Učenje i usavršavanje (razvoj)

16. Osoba postaje kompetentna kroz učenje i usavršavanje. IAESB koristi pojmove “učenje i usavršavanje” kako bi uključio sve različite procese, aktivnosti i ishode koji doprinose postizanju kompetentnosti.
17. Kompetencija se može steći kroz brojne različite oblike učenja i usavršavanja. IAESB definira osnovne vrste učenja i usavršavanja, kako slijedi:

Edukacija/Obrazovanje⁴

Edukacija je sustavni proces čiji je cilj stjecanje i usavršavanje znanja, vještina i drugih sposobnosti pojedinaca; proces koji se obično, ali ne i isključivo, odvija u akademskim okruženjima.

Praktično iskustvo

Praktično iskustvo odnosi se na aktivnosti na radnom mjestu koje su relevantne za razvoj kompetencija.

Obuka/uvježbavanje

Obuka se koristi za opisivanje aktivnosti učenja i usavršavanja koje su dopuna edukaciji i praktičnom iskustvu. Usmjereno je na praksu i obično se izvodi na radnom mjestu ili u simuliranim uvjetima radnog okruženja.

18. Osim edukacije, praktičnog iskustva i obuke, pojam učenja i usavršavanja uključuje aktivnosti kao što su (a) usmjeravanje/treniranje (*coaching*), (b) umrežavanje (c) promatranje (d) oponašanje i (e) samo-usmjeravanje i nestrukturirano stjecanje znanja.
19. Učenje i usavršavanje je neprestani proces stjecanja, održavanja i obnavljanja kompetencija na odgovarajućoj razini tijekom karijere profesionalnog računovođe. Može se razlikovati omjer u kojem se koristi svaki od različitih oblika učenja i usavršavanja.
20. Na primjer, u ranim fazama razvoja profesionalnog računovođe, veći naglasak možda će biti stavljen na edukaciju nego u kasnijim etapama razvoja. S vremenom se učenje i usavršavanje ostvaruje više kroz praktično iskustvo i obuku.
21. U radnom okruženju koje se stalno mijenja, i učenje kako bi se naučilo kao i privrženost cjeloživotnom učenju predstavljaju integralne aspekte za imanje statusa profesionalnog računovođe. Stoga se MSE-ovi bave kako početnim profesionalnim razvojem (IPR-om) tako i kontinuiranim profesionalnim razvojem (KPR-om).

Inicijalni profesionalni razvoj (IPR)

22. Inicijalni profesionalni razvoj je učenje i usavršavanje kroz koje se kod osoba prvo razvijaju kompetencije koje vode k obavljanju uloge u računovodstvenoj profesiji.
23. IPR uključuje opću edukaciju, profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo (kako je definirano u točki 17.) i procjenjivanje, kako slijedi:

4 IAESB koristi pojam "edukacija" u svom vlastitom nazivu i u publikacijama; međutim, njegov smisao uključuje cjelokupni proces učenja i usavršavanja (razvoja).

Opća edukacija

Edukacija širokog spektra kako bi se razvile vještine koje su neophodne kao osnova za suočavanje sa zahtjevima profesionalne računovodstvene edukacije i praktičnog iskustva.

Profesionalna računovodstvena edukacija

Edukacija i obuka koja se nadograđuje na opću edukaciju i daje (a) profesionalna znanja, (b) profesionalne vještine i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove.

Procjena

Mjerenje profesionalne kompetencije razvijene kroz učenje i usavršavanje (razvoj).

24. U međunarodnim razmjerima postoje značajne zakonske i regulatorne razlike u pogledu točke stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja); kvalifikacija se može steći vrlo rano ili vrlo kasno u karijeri. Svaka članica IFAC-a može odrediti odgovarajuću vezu između završetka inicijalnog profesionalnog razvoja i točke kvalificiranja (ili licenciranja) za svoje članove.
25. IPR traje sve dok osobe nisu u stanju pokazati kompetencije koje su potrebne za njihove odabrane uloge u računovodstvenoj profesiji.⁵ Jedna posljedica pokazivanja te kompetencije može biti pristupanje u članstvo IFAC-ove članice. Inicijalni profesionalni razvoj nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepta, činjenica i postupaka u danoj vremenskoj točki. Ono uključuje mogućnost integriranja (a) profesionalnog znanja (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. Takve kompetencije omogućavaju osobama da prepoznaju probleme, znaju koje je znanje relevantno i kako primijeniti to znanje i profesionalnu prosudbu kako bi se problemi riješili na etički način.

Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR)

26. Promjena je značajna karakteristika okruženja u kojem rade profesionalne računovođe. Pritisak za promjene dolazi iz mnogih izvora, uključujući i (a) globalizaciju, (b) napretke u tehnologiji, (c) složenost poslovanja, (d) sociološke promjene i (e) širenje zainteresiranih skupina, uključujući i regulatorna i nadzorna tijela. Promjene od profesionalnih računovođa zahtijevaju da održavaju i razvijaju nova i/ili više specijalizirana znanja i vještine tijekom svojih karijera.
27. Tijekom svojih karijera, profesionalne računovođe (a) mijenjaju i proširuju djelokrug svojih kompetencija, (b) razvijaju svoju stručnost i (c) općenito

5 U međunarodnim okvirima postoje značajne zakonske i regulatorne razlike u točki tj. trenutku stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja); kvalifikacija se može steći vrlo rano ili vrlo kasno u karijeri. Svaka članica IFAC-a može odrediti odgovarajuću vezu između kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a) i točke kvalificiranja (ili licenciranja) za svoje članove.

- unaprjeđuju svoje kompetencije. Kompetencija stečena tijekom IPR-a se trajno obnavlja, modificira i/ili proširuje kroz kontinuirani profesionalni razvoj.
28. Kontinuirani profesionalni razvoj je učenje i usavršavanje koje održava i razvija sposobnosti koje omogućavaju profesionalnim računovođama da obavljaju kompetentno svoje uloge. KPR osigurava trajno razvijanje (a) profesionalnih znanja, (b) profesionalnih vještina, (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova i (d) kompetencija postignutih tijekom IPR-a.
 29. Osim toga, profesionalne računovođe mogu preuzeti nove uloge tijekom svojih karijera, za koje su potrebne nove kompetencije. Na primjer, profesionalni računovođa u poslovnom sektoru želi postati nastavnik računovodstva; ili računovodstveni tehničar želi postati revizijski profesionalac. U takvim slučajevima, KPR koji uključuje mnoge iste elemente kao i IPR, može biti nužan za uloge koje zahtijevaju dodatnu širinu i/ili dubinu znanja, vještine i vrijednosti.

Procjena: Mjerenje učinkovitosti učenja i usavršavanja (razvoja)

30. Različiti pristupi mjerenja mogu se koristiti za procjenu učinkovitosti učenja i usavršavanja. Oni uključuju:

Mjerenje inputa: Mjerenje temeljeno na inputu usmjereno je na nastojanja uložena u učenje i usavršavanje, primjerice, broj sati koji se očekuje od osobe koja polazi neki tečaj ili obuhvaćena predmetna područja. Mjerenja temeljena na inputu tradicionalno služe kao zamjena za mjerenje razvoja kompetencije, prvenstveno zbog toga što su lagana za mjerenje i verificiranje. Međutim, ona ne mjere usavršenu kompetenciju.

Mjerenje procesa: Pristup temeljen na procesu je usmjeren na osmišljavanje i izvođenje učenja i usavršavanja. Na primjer, program tečaja koji se redovito revidira i ažurira. Kao i kod mjerenja temeljenog na inputu, mjerenje procesa je zamjena za mjerenje usavršene kompetencije.

Mjerenje outputa: Pristup temeljen na outputu je usmjeren na to je li profesionalni računovođa razvio određenu kompetenciju. Kompetencija se može procijeniti na različite načine, uključujući i kroz izvedbu na radnom mjestu, simulacije radnog mjesta, pisane ispite i samo-procjenjivanje. Procjena temeljena na kompetenciji započinje s kreiranjem kompetencijskih iskaza⁶ kao referentnih mjerila.

31. Pri izboru pristupa mjerenju, potrebno je uzeti u obzir sljedeće karakteristike:
 - (a) Validnost – mjeri li dani pristup ono što treba mjeriti;

⁶ Također poznatim i kao kompetencijski okviri, kompetencijski profili, kompetencijski modeli, kompetencijske mape ili funkcionalne mape

- (b) Pouzdanost – stvara li dani pristup dosljedno iste rezultate pod uvjetom da su ostale okolnosti iste; i
 - (c) Troškovnu učinkovitost – nadmašuju li koristi troškove mjerenja.
32. Budući da su izravno usmjerena na kompetenciju, mjerenja outputa se rangiraju kao visoko valjana. Ona mogu biti izazovna za implementaciju bez značajnijeg ulaganja u sustave mjerenja, što stvara dvojbe o njihovoj troškovnoj učinkovitosti. Zbog svojstvenog kompromisa u vezi s valjanošću, pouzdanošću i troškovnom učinkovitošću, često se primjenjuje kombinacija mjerenja temeljenog na inputu, procesu i outputu. Ipak, mjerenja outputa su mjerenja koja su najuže povezana s ciljem računovodstvene edukacije – usavršavanjem (razvojem) kompetencija.

DIO II – IAESB-ove PUBLIKACIJE I OBVEZE IFAC-ovih ČLANICA

Međunarodni standardi edukacije

33. Međunarodni standardi edukacije (MSE-ovi) utvrđuju standarde za IFAC-ove članice, kako za inicijalni profesionalni razvoj (IPR), tako i za kontinuirani profesionalni razvoj (KPR).
34. MSE-ovi se bave načelima učenja i usavršavanja (razvoja) za profesionalne računovođe. MSE-ovi propisuju dobru praksu u učenju i usavršavanju za profesionalne računovođe; oni trebaju biti ugrađeni u edukacijske zahtjeve IFAC-ovih članica.
35. Odbor za međunarodne standarde računovodstvene edukacije (IAESB) je svjestan (a) globalne različitosti kultura i jezika, edukacijskih, pravnih i društvenih sustava i (b) raznolikosti uloga koje obavljaju profesionalne računovođe. Stoga je moguće postupati u skladu s MSE-ovima na različite načine. IAESB prihvaća da u primjeni MSE-ova, IFAC-ove članice mogu odabrati da veći naglasak stave na jednu vrstu učenja i usavršavanja nego na druge. Svaka članica IFAC-a treba odrediti kako će na najbolji način primijeniti zahtjeve MSE-ova. IAESB također prihvaća da pojedine IFAC-ove članice mogu usvojiti zahtjeve učenja i usavršavanja koji premašuju zahtjeve MSE-ova.
36. MSE-ovi su napisani u skladu sa skupom konvencija za izradu nacрта koji je naveden u Dodatku ovog dokumenta.

Povezane IAESB-ove publikacije

37. Kao potporu Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ima), IAESB izdaje dvije vrste publikacija: Međunarodne smjernice za edukacijsku praksu (MSEP) (*International Education Practice Statements – IEPS*) i Međunarodne informativne dokumente za edukaciju (MIDE) (*International Education Information Papers – IEIP*). IAESB može također, s vremena na vrijeme, izdati i dodatni popratni materijal.

Međunarodne smjernice za edukacijsku praksu (MSEP/IEPS)

38. Međunarodne smjernice za edukacijsku praksu (MSEP-ovi) pomažu u provedbi opće prihvaćene dobre prakse u učenju i usavršavanju (razvoju) za profesionalne računovođe. MSEP-ovi mogu tumačiti, ilustrirati ili proširiti problematiku vezanu za MSE-ove. U toj funkciji, MSEP-ovi pomažu IFAC-ovim članicama da uvedu i postignu dobru praksu, kako je propisano u MSE-ima. MSEP-ovi mogu uključiti i hvale vrijedne metode ili praksu, uključujući i one koje su priznate kao trenutno najbolja praksa, a koje bi članice IFAC-a željele usvojiti.

Međunarodni informativni dokumenti za edukaciju (MIDE/IEIP)

39. Međunarodni informativni dokumenti za edukaciju (MIDE-ovi) mogu kritički procjenjivati novo nastajuću problematiku i praksu učenja i usavršavanja. Cilj takvih MIDE-ova je (a) promovirati razmatranje takvih pitanja i (b) ohrabriti davanje komentara i povratnih informacija. Na taj način mogu biti korisne preteče za MSE-ove i MSEP-ove. U alternativnom slučaju, MIDE-ovi mogu biti opisne prirode. U toj funkciji, oni promoviraju svjesnost o problematici ili praksi učenja i usavršavanja povezanih s računovodstvenom profesijom.

Dodatni popratni materijal

40. S vremena na vrijeme, IAESB može izdati dodatne materijale, kao što su upute s tumačenjima ili alati za podršku, kako bi pomogao IFAC-ovim članicama u postizanju dobre prakse u učenju i usavršavanju, kako je propisano u MSE-ima.

Obveze IFAC-ovih članica povezanih s MSE-ima

41. Pojedinačna IFAC-ova članica određuje kompetencije i kriterije za članstvo koji su odgovarajući za uloge profesionalnog računovodstva koje preuzimaju njezini članovi. U IFAC-ovoj Izjavi o obvezama članstva (*Statements of Membership Obligations – SMO*) 1-7 (revidirano), navode se obveze članica i pridruženih društava IFAC-a. Obveze koje se odnose na Međunarodne standarde edukacije mogu se pronaći u Izjavi o obvezama članstva broj 2 (SMO2), Međunarodnim standardima edukacije za profesionalne računovođe i ostalim IAESB-ovim uputama, na web stranici IFAC-a.
42. Neke IFAC-ove članice podliježu zahtjevima iz zakona ili regulative u okviru njihovog zakonodavstva. MSE-ovi ne mogu pravno zaobići edukacijske zahtjeve ili ograničenja koja su pojedinim članicama IFAC-a postavljena u takvim zakonima ili regulativama. U slučajevima gdje MSE-ovi postavljaju više zahtjeve nego zakon ili regulative, IFAC-ove članice trebaju uložiti najbolja nastojanja kako bi uvjerali one koji su odgovorni da ugrade ključne elemente MSE-ova u te zakone ili regulative.

IAESB-ove KONVENCIJE ZA IZRADU NACRTA

Jezik i struktura

Odobreni tekstovi Konačnih nacrti (*Exposure Drafts*), Međunarodnih standarda edukacije (MSE-ova), Međunarodnih smjernica za edukacijsku praksu (MSEP-ova) ili drugih oblika uputa su isključivo oni objavljeni na engleskom jeziku. Pri izradi MSE-ova, izbor odgovarajućih formulacija bit će usmjeravan, gdje je moguće, ovim IAE-SB-ovim *Konvencijama za izradu nacrti*. Definicije koje se mogu pronaći u MSE-ima i MSEP-ima bit će uključene u odvojeni dokument, naslovljen kao IAESB-ov Pojmovnik. Namjera je da se Pojmovnikom podrži prevođenje, tumačenje i primjena. Namjera definicija nije da se zaobiđu definicije iz drugih dokumenata koje mogu biti utvrđene za druge svrhe, neovisno jesu li u zakonima, regulativama ili drugdje. Struktura MSE-ova će se organizirati tako da uključi sljedeće odvojene sekcije: Uvod, Ciljevi, Zahtjevi i Materijal s objašnjenjem.

Uvod

Uvodni materijal uključuje informacije u vezi sa svrhom i djelokrugom koje osiguravaju kontekst relevantan za ispravno razumijevanje svakog MSE-a.

Ciljevi

MSE-ovi sadrže jasan navod ciljeva koje treba postići članica IFAC-a. Ciljevi pomažu članicama IFAC-a da razumiju što treba biti ispunjeno te da odluče je li potrebno uraditi više kako bi se postigli ciljevi.

Zahtjevi

Ciljevi su podržani jasno navedenim zahtjevima koji su nužni za postizanje ciljeva. Zahtjevi se primjenjuju u slučaju gdje su MSE-ovi relevantni. Zahtjevi se uvijek izražavaju korištenjem riječi “treba” / “će”

Materijal s objašnjenjem

Materijal s objašnjenjem pruža dodatna objašnjenja i upute za zahtjeve. Namjena materijala je da se detaljnije objasne značenja zahtjeva te mogu uključivati primjere kako se ispunjavaju zahtjevi. Materijal s objašnjenjem sam po sebi ne nameće bilo kakve dodatne zahtjeve; njegova je svrha pomoći u njihovoj primjeni.

IAESB-ov POJMOVNIK

1. Ovaj pojmovnik obuhvaća skup definiranih pojmova, od kojih su mnogi posebno definirani u postojećim IAESB-im objavama. Neki od postojećih pojmova mogu biti izmijenjeni i drugi pojmovi pridodani, kako se budu pregledavali tijekom tekuće revizije Međunarodnog standarda edukacije 8, *Okvira za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe* ili pri izdavanju budućih publikacija. Očekuje se da će se revidirana verzija IAESB-ovog Pojmovnika objaviti kada se završi revidiranje MSE-ova i dokumenta Okvira.
2. IAESB uvažava da se u različitim državama u kojima članice djeluju, ti pojmovi mogu shvaćati s različitim značenjima ili različitim nijansama značenja i primjenama. Pojmovnik ne propisuje članicama upotrebu pojmova. Umjesto toga, Pojmovnik je popis definiranih pojmova s posebnim značenjem za uporabu u Međunarodnim standardima edukacije (MSE-ima), Međunarodnim smjernicama za edukacijsku praksu (MSEP-ima) i Međunarodnim informativnim dokumentima za edukaciju (MIDE-ima) koje izdaje IAESB.
3. Riječi označene zvjezdicom (*) ukazuju na pojmove koji su definirani na drugim mjestima u pojmovniku.

Angažirani partner (Engagement Partner) Partner ili druga osoba u revizijskoj organizaciji koja je odgovorna za angažman i njegovo obavljanje, i za revizijsko izvješće koje će se izdati u ime tvrtke te koja, gdje se zahtijeva, ima odgovarajuće ovlaštenje od profesionalnog, zakonodavnog ili regulatornog.

Objašnjenje:

Ovaj pojam je u skladu s onim koji je utvrdio Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB).

Distribuirano učenje (Distributed learning) Proces edukacije gdje se ili većina instrukcija provodi u različito vrijeme u odnosu kada su instrukcije primljene ili kada se instruktor i student nalaze na različitim mjestima.

Objašnjenje:

Osnovna karakteristika distribuiranog učenja je da se od instruktora i studenata ne zahtijeva da budu na istom mjestu u isto vrijeme. Distribuirano učenje uključuje, ali nije ograničeno na "učenje na daljinu".

Distribuirano učenje može se odvijati na maloj ili velikoj udaljenosti dok učenje na daljinu podrazumijeva distribuciju samo preko značajnih udaljenosti.

Dobra praksa
(Good practice)

Oni elementi koji se smatraju ključnim za edukaciju* i usavršavanje/razvoj* profesionalnih računovođa* i koji su provedeni po standardu nužnom za postizanje kompetentnosti.*

Objašnjenje:

“Dobra praksa” odnosi se ne samo na raspon sadržaja i procesa, edukacijskih i razvojnih programa, nego i na razinu ili standard po kojima se oni obavljaju (tj. dubini i kvaliteti programa). IAESB je svjestan velike raznolikosti kultura; jezika; i edukacijskih, pravnih i socijalnih sustava u državama članica i raznolikosti funkcija koje obavljaju računovođe. Različiti čimbenici unutar tih okruženja mogu mijenjati mogućnost članica da usvoje neke aspekte “dobre prakse”. Ipak, članice trebaju trajno težiti “dobraj praksi” i ostvarivati je kada god je to moguće.

**Edukacija/
Obrazovanje**
(Education)

Sustavni proces s ciljem stjecanja i razvoja

znanja, vještina i drugih sposobnosti pojedinaca; proces koji se obično, ali ne i isključivo, odvija u akademskim okruženjima.

Objašnjenje:

Edukacija je sustavni proces učenja i usavršavanja (razvoja) kojim osobe razvijaju sposobnosti koje se smatraju poželjnim za društvo. Edukaciju obično karakterizira jačanje mentalnih i praktičnih mogućnosti osobe, kao i sazrijevanje u stavovima, što ima za posljedicu poboljšane sposobnosti osobe da funkcionira doprinosi društvu u specifičnom ili nespecifičnom kontekstu. Edukacija je, po svojoj prirodi, nešto što se odvija planski i strukturirano i stoga isključuje proces usputnog, nesustavnog učenja i usavršavanja.

Formalna edukacija
(Formal education)

Komponenta programa računovodstvene edukacije koja je izvan radnog mjesta.

**Informacijske
tehnologije**
(Information
technology)

Hardverski i softverski proizvodi, djelovanje

informacijskog sustava i procesi upravljanja te ljudski resursi i vještine potrebne kako bi se ti proizvodi i procesi koristili za zadatke informacijske proizvodnje i razvoj informacijskog sustava, rukovođenje i kontrolu.

Kandidat
(Candidate)

Svaki pojedinac koji je prijavljen za procjenu u okviru programa profesionalne računovodstvene edukacije.

Objašnjenje:

Kandidat je osoba koja prolazi ili se priprema za prolaženje formalne procjene kao dijela računovodstvene edukacije. Taj se pojam odnosi na osobu koja je još uvijek u postupku pokazivanja sposobnosti ili kompetencija potrebnih za određenu svrhu (na primjer, za profesionalni ispit). Procjena se može odnositi ili na program za kvalificiranje za profesionalnog računovođu ili na post-kvalifikacijski edukacijski program. Taj pojam ne odnosi se na osobu koja je u fazi koja slijedi nakon dovršavanja programa edukacije (tj. on isključuje one koji su ispunili zahtjeve za članstvo u profesionalnom tijelu i u procesu su prijavljivanja za članstvo).

Kompetentnost
(Competence)

Mogućnost da se izvede radna uloga prema utvrđenom standardu vodeći računa o radnim okruženjima.

Objašnjenje:

Kompetentnost ističe mogućnosti osoba da rade prema standardima koji se očekuju od profesionalnih računovođa i zahtijeva odgovarajuću razinu znanja, profesionalnih vještina i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova kako bi se postigla ta kompetentnost. Odgovarajući razina kompetentnosti će se razlikovati, ovisno o čimbenicima kao što su složenost okruženja, složenost zadatka, raznolikost zadataka, potrebna specijalistička znanja, utjecaj rada drugih, relevantnost za rad drugih, razina autonomnosti i zahtijevana razina prosudbe. Kompetentnost se može procijeniti na različite načine, uključujući i kroz obavljanje posla na radnom mjestu, simulacije uvjeta radnog mjesta, pisane ili usmene testove različitih vrsta i samo-procjenom.

Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR)

(Continuing professional development (CPD))

Učenje i usavršavanje (razvoj)* koje nastupa nakon inicijalnog profesionalnog razvoja* i koje održava i razvija profesionalne sposobnosti* kako bi omogućilo profesionalnim računovođama* da obavljaju kompetentno svoje uloge.*

Objašnjenje:

Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) ima za cilj razvoj i održavanja profesionalne kompetentnosti. Ono osigurava trajni razvoj profesionalnih znanja, profesionalnih vještina, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova te kompetencija postignutih tijekom inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a).

Kvalifikacija (Qualification)

Kvalifikacija za status profesionalnog računovođe* znači da se smatra da je određenoj vremenskoj točki pojedinac ispunio i nastavlja dalje ispunjavati, zahtjeve da ga se prizna kao profesionalnog računovođu.*

Objašnjenje:

Kvalifikacija je formalno priznavanje nekoj osobi da je dosegla profesionalni status ili pristupila vrsti profesionalnog članstva, koje označava da je ona profesionalni računovođa. Kvalifikacija podrazumijeva da je osoba bila procijenjena kao kompetentna u odnosu na ispunjavanje uvjeta za

dobivanje profesionalnog računovodstvenog statusa. Iako se pojam "kvalifikacija" može koristiti u raznim fazama profesionalnog razvoja i vrstama članstva, njegovo korištenje u IAESB-ovim dokumentima (osim ako nije drugačije navedeno) odnosi se na mjerilo za priznavanje statusa profesionalnog računovođe.

Mentor (Mentor)

Profesionalne računovođe* koje su odgovorne za usmjeravanje i savjetovanje vježbenika te za pomaganje vježbenicima u razvijanju njihove kompetencije.*

Mjerenje inputa (Input measure)

Mjerenje temeljeno na inputu usmjereno je na trud uložen u učenje i usavršavanje (razvoj), na primjer, broj sati koji se očekuje od osobe koja polazi neki tečaj ili obuhvaćena predmetna područja.

Objašnjenje:

Mjerenja temeljena na inputu tradicionalno služe kao zamjena za mjerenje razvoja kompetentnosti, prvenstveno zbog toga što se lako mjere i verificiraju. Ona, međutim, ne mjere razvijenu kompetenciju.

Mjerenje outputa
(Output measure)

Pristup temeljen na outputu je usmjeren na to je li profesionalni računovođa* razvio određenu kompetenciju*

Objašnjenje:

Kompetencija se može procijeniti na različite načine, uključujući i kroz izvođenje/rad na radnom mjestu, simulacije radnog mjesta, pisane ispite i samo-procjenjivanje. Procjena temeljena na kompetenciji započinje s kreiranjem kompetencijskih iskaza¹ kao mjerilima (benchmarks).

Mjerenje procesa
(Process measure)

Mjerenje temeljeno na procesu je usmjereno na oblik i izvedbu učenja i usavršavanja (razvoja)*, npr. nastavni plan/program tečaja koji se redovito pregledava i ažurira.

Objašnjenje:

Mjerenja procesa su zamjena za mjerenje usavršenih kompetencija.

Najbolja praksa
(Best practice)

Praksa za koju se smatra da može biti za primjer kao najuređenija, najnaprednija ili vodeća u određenom području edukacije profesionalnih računovođa

Objašnjenje:

“Najbolja praksa” se odnosi na najbolje primjere uspostavljene prakse za pripremu profesionalnih računovođa. “Najbolja praksa” će često biti iznad “dobre prakse” i kao takva je na višoj razini nego što podrazumijevaju minimalni zahtjevi. Navodi i primjeri “najbolje prakse” su ključni za unaprjeđivanje računovodstvene edukacije i pružaju korisne upute članicama za trajno unaprjeđivanje njihovih edukacijskih programa.

¹ Također poznatim i kao kompetencijski okviri, kompetencijski profili, kompetencijski modeli, kompetencijske mape ili funkcionalne mape

Obuka /Uvježbavanje (Training) Aktivnosti učenja i usavršavanja (razvoja)* koje dopunjuju edukaciju i praktično iskustvo. Usmjerenе su na praksi i obično se izvode na radnom mjestu ili u simuliranim uvjetima radnog okruženja

Objašnjenje

Obuka uključuje edukaciju u okviru radnog mjesta i aktivnosti stjecanja iskustva radi razvijanja kompetencije osobe za obavljanje zadataka relevantnih za ulogu profesionalnog računovođe. Obuka se može provoditi dok se obavljaju stvarni

zadaci (obuka na radnom mjestu) ili neizravno kroz instrukcije ili simulaciju radnih uvjeta (obuka izvan radnog mjesta). Obuka se provodi u kontekstu radnog mjesta, i pri tom se vodi računa o specifičnim ulogama ili zadacima koje obavljaju profesionalni računovođe. Obuka može uključiti svaku aktivnost osmišljenu sa svrhom da se unaprijede mogućnosti neke osobe da ispuni zahtjeve praktičnog iskustva za kvalificiranje za profesionalnog računovođu.

Opća edukacija – (General education)

Edukacija širokog spektra kako bi se razvile vještine neophodne kao osnova za suočavanje sa zahtjevima profesionalne računovodstvene edukacije i praktičnog iskustva.

Inicijalni profesionalni razvoj (IPR) (Initial professional development (IPD))

Učenje i usavršavanje (razvoj)* kroz koje osobe prvo razvijaju kompetentnosti* koje vode k obavljanju uloge* u računovodstvenoj profesiji.

Objašnjenje:

Inicijalni profesionalni razvoj (IPR) je prva etapa u kontinuitetu učenja koje se nastavlja tijekom karijere profesionalnog računovođe. IPR uključuje opću edukaciju, profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenu. IPR traje sve dok osobe ne mogu pokazati kompetencije koje se zahtijevaju za njihove odabrane uloge u računovodstvenoj profesiji. IPR nadilazi poznavanje načela, standarda, konceptata, činjenica i postupaka u danoj vremenskoj točki. Ono uključuje mogućnost integriranja (a) profesionalnog znanja (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.

U međunarodnim razmjerima postoje značajne zakonske i regulatorne razlike u točki stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja); kvalifikacija se može steći vrlo rano ili vrlo kasno u karijeri. Svaka članica IFAC-a može odrediti odgovarajuću vezu između kraja inicijalnog profesionalnog razvoja i točke stjecanja kvalifikacije (ili licenciranja) za svoje članove.

Post-kvalifikacija
(Post-qualification)

Razdoblje nakon kvalifikacije* kao pojedinačni član IFAC-ove članice.

Objašnjenje:

Pojam “post-kvalifikacija” je obično povezan s aktivnostima i zahtjevima u vezi s profesionalnim razvojem onih koji su već stekli profesionalnu kvalifikaciju. On je često povezan s aktivnostima u vezi s održavanjem ili daljnjim razvijanjem profesionalnih kompetencija. Iako se “post-kvalifikacija” odnosi na razdoblje nakon kvalificiranja za profesionalnog računovođu, pojam nije ograničen na formalne kvalifikacije stečene nakon kvalificiranja za profesionalnog računovođu.

Pouzdanost –
(Reliability)

Kvaliteta ili stanje koje opisuje stvara li pristup mjerenja trajno iste rezultate, ako su okolnosti ostale iste.

Praktično iskustvo
(Practical experience)

Aktivnosti na radnom mjestu koje su relevantne za usavršavanje (razvoj) kompetentnosti.*

Objašnjenje:

Praktično iskustvo kao dio procesa učenja i usavršavanja (razvoja), ima za cilj olakšati razvoj i izravnu primjenu profesionalnih znanja, profesionalnih vještina; i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.

Pred-kvalifikacija
(Pre-qualification)

Razdoblje prije kvalifikacije* kao pojedinačni član IFAC-ove članice.

Objašnjenje:

Pojam “pred-kvalifikacija” se obično veže za aktivnosti i zahtjeve u vezi s razvojem onih koji još nisu stekli profesionalnu kvalifikaciju.

Procjena (Assessment)	Mjerenje profesionalne kompetentnosti* razvijene kroz učenje i usavršavanje (razvoj)*.
	Objašnjenje: <i>Sljedeći pristupi mjerenja mogu se koristiti kako bi se procijenila učinkovitost procesa učenja i usavršavanja (razvoja): mjerenja inputa; mjerenja procesa i mjerenja outputa. Pri izboru pristupa mjerenja, trebaju se sagledati sljedeće karakteristike: valjanost, pouzdanost i troškovna učinkovitost.</i>
Profesionalna računovodstvena edukacija (Professional Accounting Education)	Edukacija i obuka koja se nadograđuje na opću edukaciju i daje (a) profesionalna znanja*, (b) profesionalne vještine* i (c) profesionalne vrijednosti, etiku i stavove.*
Profesionalna znanja (Professional Knowledge)	One teme koje čine predmet računovodstva kao i druge poslovne discipline koje zajedno predstavljaju ključni skup znanja za profesionalne računovođe.*
Profesionalne vještine (Professional skills)	Različite vrste mogućnosti potrebnih za primjerenu i učinkovitu primjenu profesionalnih znanja i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova* u profesionalnom kontekstu.
	Objašnjenje: <i>Od profesionalnih računovođa se zahtijeva da posjeduju spektar vještina, uključujući tehničke i funkcionalne vještine, organizacijske i vještine poslovnog menadžmenta, osobne vještine, međuljudske i komunikacijske vještine, raznolike intelektualne vještine i vještine u stvaranju profesionalnih presudbi.</i>
Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi (Professional values, ethics and attitudes)	Profesionalno ponašanje i karakteristike po kojima se profesionalne računovođe* prepoznaju kao članovi profesije. One uključuju načela djelovanja (tj. etička načela) općenito povezana s profesionalnim ponašanjem i smatraju se ključnim za definiranje razlikovnih karakteristika profesionalnog ponašanja.

Objašnjenje:

Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi uključuju opredijeljenost za tehničke kompetencije, etičko ponašanje (na primjer, neovisnost, objektivnost, povjerljivost i poštenje) profesionalne manire (na primjer, dužnu pažnju, pravodobnost, pristojnost, poštivanje, odgovornost i pouzdanost), ostvarivanje izvrsnosti (na primjer, prihvaćanjem obveze kontinuiranog razvoja i cjeloživotnog učenja) i društvenu odgovornost (na primjer, vođenjem računa o, i sagledavanjem, javnog interesa).

Profesionalni računovoda
(Professional Accountant)

Osoba koja je član IFAC-ove članice.

Razvoj /Usavršavanje
(Development)

1. Stjecanje sposobnosti,* koje doprinosi kompetentnosti.*
2. Stanje u kojem su stečene sposobnosti.

Objašnjenje:

Razvoj/usavršavanje, kao proces, odnosi se na poboljšavanje sposobnosti, koje pridonosi kompetentnosti, stečeno na bilo koji način. Osoba može razviti svoje sposobnosti kroz široki raspon procesa kao što su učenje, uključujući i edukaciju i obuku, iskustvo, oponašanje, promatranje ili primanje informacija ili kroz prirodno sazrijevanje tijekom vremena

Razvoj/usavršavanje se može odnositi i na konačnu etapu razvitka u kojoj se smatra da je osoba postala potpuno usavršena kao posljedica procesa razvoja. Međutim, uočeno je da, s potrebom kontinuiranog učenja, procesi razvijanja nečijih sposobnosti i naknadno postizanje ciljane etape razvoja nisu fiksna ili trajna stanja.

Relevantno iskustvo
(Relevant experience)

Sudjelovanje u radnim aktivnostima u nekom okruženju primjerenom za primjenu profesionalnih znanja, profesionalnih vještina,* vrijednosti, etike i stavova.*

Revizijski profesionalac (Audit professional)	Profesionalni računovođa koji ima odgovornost, ili mu je ista delegirana, za značajne prosudbe u reviziji povišenih financijskih informacija. Objašnjenje: <i>Angažirani partner snosi sveukupnu odgovornost za reviziju. Definicija revizijskog profesionalca ne odnosi se na eksperta koji preuzima određene zadatke u reviziji (npr. eksperti za poreze, IT ili procjene vrijednosti).</i>
Specijalizacija – (Specialization)	Formalno priznanje članice skupini svojih članova koji posjeduju razlikovnu kompetenciju* u nekom području ili područjima, aktivnosti povezanih s radom profesionalnog računovođe.*
Sposobnosti (Capabilities)	Profesionalna znanja;* profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti, etika i stavovi* potrebni da bi se pokazala kompetentnost*. Objašnjenje: <i>Sposobnosti su atributi koje imaju osobe i koje im omogućuju da obavljaju svoje uloge, dok je kompetentnost stvarno pokazivanje učinka. Posjedovanje sposobnosti ukazuje da osoba ima mogućnost kompetentno djelovati na radnom mjestu. Sposobnosti uključuju znanje povezano s problematikom; tehničke i funkcionalne vještine; vještine ponašanja; intelektualne sposobnosti (uključujući i profesionalnu prosudbu); profesionalne vrijednosti, etiku i stavove. One se ponekad nazivaju u drugoj literaturi kompetencije, sposobnosti, mogućnosti, ključne vještine, temeljne vještine, fundamentalne vještine i vrijednosti, stavovi, razlikovne karakteristike, prožimajuće kvalitete i individualni atributi.</i>
Student (Student)	Pojedinaac koji pohađa kolegij na studiju, uključujući i vježbenika* Objašnjenje: <i>U kontekstu profesionalne edukacije, student je osoba koja pohađa tečaj ili program studija koji se smatra nužnim za edukaciju profesionalnih računovođa, bilo opće ili stručne prirode.</i>

Tehničko računovodstveno osoblje
(Technical accounting staff)

Osoblje angažirano u tehničkom računovodstvenom poslu kojeg usmjeravaju ili pomažu profesionalne računovođe.*

Objašnjenje:

“Tehničko računovodstveno osoblje” uključuje osoblje obično poznato kao “računovodstveni tehničari” i obuhvaća osoblje angažirano u ulogama tehničke pomoći kroz sva područja računovodstva. Pojam se ne odnosi na vježbenike koji su u postupku stjecanja kvalifikacije za profesionalne računovođe.

Troškovna učinkovitost
(Cost effectiveness)

Kvaliteta ili stanje koje opisuje nadmašuju li koristi troškove pristupa mjerenja.

Učenje
(Learning)

Široki raspon procesa kroz koje osoba stječe sposobnosti.*

Objašnjenje:

Učenje se može ostvariti sustavnim i relativno formaliziranim procesima kao što je edukacija (uključujući i obuku) ili procesima kao što je stjecanje svakodnevnog radnog iskustva, čitanjem objavljenih materijala, promatranjem i oponašanjem kod kojih je proces stjecanja sposobnosti manje sustavan i relativno neformalan.

Učenje i usavršavanje (razvoj)
(Learning and Development)

Neprestani proces stjecanja, održavanja i obnavljanja kompetentnosti na odgovarajućoj razini, tijekom karijere profesionalnog računovođe

Objašnjenje:

Osim edukacije, praktičnog iskustva i obuke, pojam učenja i usavršavanja (razvoja) uključuje aktivnosti kao što su (a) poučavanje/treniranje (b) umrežavanje (c) promatranje (d) oponašanje i (e) samo-usmjerenje i nestrukturirano stjecanje znanja. Razmjer u kojem se koristi svaki od različitih oblika učenja i usavršavanja (razvoja) može biti različit. Učenje i usavršavanje uključuju različite procese, aktivnosti i ishode koji doprinose postizanju kompetencija. IAESB koristi pojam “edukacija” u svom vlastitom nazivu i u publikacijama. Međutim, njegov smisao uključuje cjelokupni proces učenja i usavršavanja.

Uloga (Role)	Funkcija kojoj je pridodan određeni skup očekivanja.
	<p>Objašnjenje</p> <p><i>Uloge, kao što su revizijski profesionalci, su rasprostranjeno prakticirana područja od međunarodnog javnog interesa i odvijaju se u raznim oblastima računovodstva, uključujući i revidiranje, financijsko, upravljačko i porezno računovodstvo.</i></p>
Valjanost (Validity)	Kvaliteta ili stanje koje opisuje mjeri li pristup mjerenja ono što se treba mjeriti.
Vježbenik (Trainee)	<p>Osoba koja stječe predkvalifikacijsko* radno iskustvo i obuku* na radnom mjestu.</p> <p>Objašnjenje:</p> <p><i>Vježbenik je osoba koja stječe praktično iskustvo ili sudjeluje u programu obuke na radnom mjestu kako bi se kvalificirala kao profesionalni računovođa.</i></p>
Visoko obrazovanje – Higher education	<p>Obrazovanje/edukacija* iznad razine srednje škole, obično na sveučilištima ili visokim školama.</p> <p>Objašnjenje:</p> <p><i>Osnovno i srednje obrazovanje odnosi se uglavnom na obvezni element školovanja koji zahtijevaju vlade većine zemalja. “Visoko” obrazovanje odnosi se na treću razinu obrazovanja, koja slijedi nakon srednjoškolskog obrazovanja i za koju je često, preduvjet, srednja škola (ili njezin ekvivalent). To je viša razina od “više škole” i ponekad se naziva i “tercijarnim obrazovanjem.”</i></p>

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 1

MSE 1

ZAHTJEVI ZA ULAZAK U PROGRAM PROFESIONALNE RAČUNOVODSTVENE EDUKACIJE

SADRŽAJ

	Točka
Svrha i djelokrug ovog standarda	1.–2.
Uvod.....	3.–4.
Datum stupanja na snagu	5.
Zahtjevi za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije	6.–12.

Svrha i djelokrug ovog standarda

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) utvrđuje zahtjeve za ulazak u program profesionalne računovodstvene edukacije članice IFAC-a i u vezi s praktičnim iskustvom. Standard sadrži i određene napomene o tome kako procijeniti kvalifikacije u etapi ulaska.
2. Cilj ovog MSE-a jeste osigurati da studenti koji žele postati profesionalne računovođe posjeduju edukacijsko predznanje koje im pruža razumnu mogućnost postizanja uspjeha tijekom studija, kvalifikacijskih ispita i razdoblju stjecanja praktičnog iskustva. Kako bi zadovoljili ovaj uvjet, članice mogu od određenih polaznika tražiti da radi upisa pristupe testu znanja.

Uvod

3. Kvaliteta profesije se, u osnovi, ne može održavati i unaprjeđivati ukoliko osobe koje ulaze u tu profesiju nisu spremne ispunjavati nužne standarde. Sve članice IFAC-a trebaju nastojati privući najkvalitetnije pojedince na studij računovodstva. U konačnici, kvaliteta profesije zavisi od kvalitete kandidata koje može privući. Zahtjevi za ulazak su prvi korak u tom procesu. Stroži zahtjevi za ulazak mogu omogućiti brže ispunjavanje zahtjeva profesionalne edukacije i praktičnog iskustva.
4. Definicije i objašnjenja najvažnijih pojmova korištenih u MSE-ovima sadržani su u *Okviru za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe*. (2009).

Datum stupanja na snagu

5. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2005. godine.

Zahtjevi za ulazak u programe profesionalne računovodstvene edukacije

6. **Za pojedinca koji želi pristupiti programu profesionalne računovodstvene edukacije koji vodi k članstvu u članici IFAC-a, zahtjevi za ulazak trebaju biti najmanje jednaki uvjetima za upis na priznati sveučilišni program za stjecanje diplome ili njegovom ekvivalentu.**
7. Osoba koja ulazi u program profesionalne računovodstvene edukacije treba posjedovati odgovarajuću razinu prethodnog obrazovanja i znanja koje predstavlja osnovu nužnu za stjecanja profesionalnog znanja, profesionalnih vještina i profesionalnih vrijednosti, etike i stavova potrebnih da bi postala profesionalni računovođa.
8. Kandidati koji započinju program profesionalne računovodstvene edukacije će imati određenu kombinaciju znanja, vještina, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. Razmjer tih sposobnosti će odrediti ulaznu točku kandidatima za

ulazak u profesionalne programe. Što su manji zahtjevi na ulaznoj točki to se više mora obuhvatiti programom profesionalne računovodstvene edukacije.

9. Početna točka programa profesionalne računovodstvene edukacije može biti različita. Mnogi programi profesionalne računovodstvene edukacije započinju na poslijediplomskoj razini. Drugi programi počinju neposredno nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja ili u nekoj točki višeg obrazovanja ali koja je ispod dodiplomske (preddiplomske) razine. Mnoge od tih programa organiziraju sama profesionalna tijela, a ne sveučilišta ili visoke škole. Neki programi priznaju radno iskustvo, prihvaćaju studente zrelije životne dobi, kandidate koji pristupaju programu izvanredno uz rad i druge oblike učenja.
10. Koji god pristup da je odabran, svi usvojeni zahtjevi za ulazak trebaju biti usklađeni s općim programom profesionalne računovodstvene edukacije koji je utvrdilo predmetno profesionalno tijelo. Važno je da kandidati, bez obzira na to koju vrstu prethodnog obrazovanja imaju, neovisno o tome počinju li od srednjoškolskog, daljnjeg ili visokoškolskog obrazovanja, postignu usporedivu razinu profesionalne kompetentnosti u točki kada steknu kvalifikaciju. Zahtjevi za ulazak trebaju biti dovoljno visoki da osiguraju jamstvo za vjerojatni uspjeh osobe u programu profesionalne računovodstvene edukacije.
11. Procjena ekvivalentnosti kvalifikacija sa standardom za ulazak/pristup na sveučilišnu razinu treba biti provjerena pomoću izvora referentnih standarda, zajedno s informacijama dostupnim članicama IFAC-a (vidjeti napomenu niže u tekstu). Čak i uz pomoć ovih sredstava, evaluacija kvalifikacija može biti komplicirana i teška, a točna je evaluacija moguća samo nakon pregleda detaljnih informacija o kolegijima i nastavnim planovima i programu.
12. Programi za stjecanje sveučilišne diplome mogu biti priznati statutom (zakonom), odobrenjem nekog nezakonodavnog tijela ili tržišta. Priznavanje i evaluacija diplomskih programa može biti usmjerena na sadržaj, trajanje i druge kvalitativne aspekte.

Napomena:

Trajanje diplomskih programa može se razlikovati. U nastojanju da standardizira praksu, Bolonjska deklaracija, koju je 1999. godine potpisalo 29 europskih država, podržava usvajanje dvije glavne vrste stupnjeva obrazovanja – dodiplomsko (preddiplomsko) i diplomsko. Očekuje se da dodiplomsko (preddiplomsko) obrazovanje traje najmanje tri godine do završetka. Baza podataka NARIC-a uspoređuje standarde kvalifikacije sa standardima ulaznih stupnjeva, dodiplomskih (preddiplomskih) stupnjeva i poslijediplomskih studija (vidjeti niže).

Izvori referentnih standarda koje koriste članice uključuju sljedeće:

International Comparisons, publikaciju koju objavljuje *National Academic Recognition Information Centre (NARIC)* – Nacionalni informacijski centar za priznavanje akademskih zvanja u Ujedinjenom Kraljevstvu (NARIC)

na temelju ugovora s vladom Ujedinjenog Kraljevstva. Publikacija obuhvaća kvalifikacije za razinu srednjoškolskog obrazovanja i višeg obrazovanja širom svijeta i obuhvaća oko 180 država. NARIC pomaže da se identificiraju kvalifikacije koje su ekvivalent sveučilišnom stupnju i one koje su ekvivalent standardu za ulazak u sveučilišni stupanj.

NARIC iz Ujedinjenog Kraljevstva je dio mreže NARIC centara širom Europske unije.

The World of Learning, publikacija koju objavljuje *Europa Publications*, a koja sadrži popis institucija iz cijelog svijeta koje se smatra institucijama višeg obrazovanja, uključujući i popis sveučilišta i visokih škola.

U mnogim državama, “profile edukacije u državi”, zajedno s oznakom standarda stupnjeva obrazovanja objavljuje *National Office of Overseas Skills Recognition (NOOSR)* – Nacionalni ured za prepoznavanje stranih vještina, koji je ogranak *Australian Commonwealth Department of Education, Science and Training* – Ministarstva za edukaciju, nauku i obuku Australije.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 2

MSE 2

SADRŽAJ PROGRAMA PROFESIONALNE

RAČUNOVODSTVENE EDUKACIJE

SADRŽAJ

	Točka
Svrha i djelokrug ovog standarda	1.–3.
Uvod	4.–9.
Datum stupanja na snagu	10.
Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije	11.–32.

Svrha i djelokrug ovog standarda

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje sadržaj znanja iz programa profesionalne računovodstvene edukacije koja kandidati moraju steći kako bi stekli kvalifikacije za profesionalne računovođe.
2. Cilj ovog MSE-a je osigurati da kandidati za članstvo u članici IFAC-a posjeduju dovoljno napredno znanje iz profesionalnog računovodstva koje će im omogućiti da djeluju kao kompetentne profesionalne računovođe u okruženju koje je sve kompleksnije i koje se sve brže mijenja. Pitanje održavanja kompetentnosti obuhvaćeno je u okviru MSE 7 *Kontinuirani profesionalni razvoj*.
3. Osnovni dio znanja iz programa profesionalne računovodstvene edukacije je prikazan pod tri glavna podnaslova:
 - (a) računovodstvo, financije i povezana znanja;
 - (b) znanje o organizaciji i poslovanju; i
 - (c) znanje i kompetencije iz područja informacijskih tehnologija.

Potrebne profesionalne vještine i sadržaj opće edukacije, profesionalne vrijednosti, etika i stavovi, te zahtjevi koji se odnose na praktično iskustvo su navedeni u MSE-u 3 *Profesionalne vještine i opća edukacija*, MSE-u 4 *Profesionalne vrijednost, etika i stavovi* i MSE-u 5 *Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom*.

Uvod

4. Profesionalna računovodstvena edukacija može se provoditi u akademskom okruženju ili kroz studij za stjecanje profesionalne kvalifikacije, ali treba biti najmanje ekvivalentna studiju za diplomski stupanj. Kandidati trebaju steći profesionalna znanja, profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove i trebaju biti u stanju integrirati te elemente.
5. Komponenta programa profesionalne računovodstvene edukacije koja se odnosi na znanje se također može koristiti za razvoj profesionalnih vještina. Trenutno znanje može postati zastarjelo tijekom karijere. Stoga površan pristup učenju znanja kroz širok spektar predmeta nije u dugoročnom interesu budućih profesionalnih računovođa i profesije. Zahtijevane intelektualne vještine uključuju razumijevanje, primjenu, analizu i evaluaciju. Tijekom cjeloživotne karijere, profesionalne vještine, vrijednosti, etika i stavovi su mnogo važniji od baze profesionalnih znanja stečenih u točki stjecanja kvalifikacije.
6. Podjednako je važan razvoj vještina kako bi se identificirali problemi te kako bi se znalo koja su znanja potrebna kako za identifikaciju tako i za rješavanje problema. Usvajanje opredijeljenosti za cjeloživotno učenje dugoročno je važnije od bilo kojeg segmenta znanja. Cjeloživotno učenje je vještina koju treba steći, stanje svijesti koje treba razviti, te vrijednost koju društvo podržava.

7. Ukupno znanje koje profesionalne računovođe trebaju steći kako bi djelovali kompetentno se stalno mijenja i povećava. Lokalne okolnosti također uvjetuju izmjene potrebnih znanja. Pored toga, profesionalne računovođe će se specijalizirati tijekom karijere. Iz tih razloga, ovim MSE-om su utvrđeni samo širi nazivi predmeta uz pretpostavku da će profesionalne računovođe trebati trajno ažurirati svoja znanja.
8. Iako je ovaj MSE usmjeren u najvećem dijelu na profesionalno znanje potrebno za rad kao profesionalni računovođa, on također obuhvaća kompetencije za komponentu programa koja se odnosi na informacijske tehnologije (IT).
9. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u MSE-ovima su navedeni u *Okviru za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe*. (2009).

Datum stupanja na snagu

10. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2005. godine.

Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije

11. **Studij profesionalnog računovodstva treba biti dio programa prije stjecanja kvalifikacije. Taj studij treba biti dovoljno dug i dovoljno intenzivan kako bi omogućio kandidatima stjecanje profesionalnih znanja potrebnih za profesionalnu kompetentnost.**
12. **Komponenta znanja iz profesionalnog računovodstva u edukaciji prije stjecanja kvalifikacije se treba sastojati od najmanje dvije godine redovitog studija (ili ekvivalentnog izvanrednog studija).**
13. **Studenti trebaju steći diplomu iz računovodstva ili profesionalnu kvalifikaciju kako bi stekli to znanje.**
14. **Sadržaj profesionalne računovodstvene edukacije treba obuhvatiti:**
 - računovodstvo, financije i povezana znanja;
 - znanje o organizaciji i poslovanju; i
 - znanje i kompetencije iz područja informacijskih tehnologija.
15. Komponenta profesionalnih znanja se nadopunjuje neprofesionalnim znanjima i intelektualnim, osobnim, međuljudskim, komunikacijskim, organizacijskim i menadžerskim vještinama razvijenim tijekom opće edukacije.
16. Predmeti koji su navedeni u ovom MSE-u se ne moraju nužno dovršiti prema redoslijedu po kojem su prikazani. Na primjer, profesionalna računovodstvena edukacija se može odvijati istovremeno s općom edukacijom, uz stjecanje sveučilišne diplome ili se može odvijati na naprednom studiju nakon završetka drugog studijskog programa sveučilišne razine. Studenti mogu imati di-

- plome iz neračunovodstvenog područja ili uopće nemati diplomu i tada stežu potrebno znanje iz predmeta profesionalnog računovodstva kroz pripreme za ispite koje provodi profesionalno tijelo. U tom slučaju, nastavni plan i program profesionalnog tijela treba obuhvaćati sve sadržaje predmeta navedene u ovom MSE-u. Pored toga, predmeti i elementi programa se mogu integrirati na način da se u određene računovodstvene predmete inkorporiraju aspekti znanja iz područja informacijskih tehnologija. To može doprinijeti procesu učenja i pomoći kandidatima da razumiju na koji način su pojedinačne komponente međusobno povezane.
17. Komponenta znanja iz profesionalnog računovodstva je samo dio programa edukacije prije stjecanja kvalifikacije. Ona može, ali i ne mora biti realizirana u akademskom okruženju. Neki programi studiranja mogu, osim što zahtijevaju opći studij u trajanju do dvije godine, posvetiti najmanje još dvije godine za studij iz područja računovodstva. Studiji koji su više specijalizirani iz računovodstvenih područja mogu uključivati opće studije u okviru trogodišnjeg programa. Kombinacija općih studija, računovodstvenih studija i praktičnog iskustva se može razlikovati od programa do programa sve dok se postiže ekvivalentna profesionalna kompetencija.
 18. Računovodstvo, financije i povezana znanja osiguravaju ključnu tehničku osnovu neophodnu za uspješnu karijeru profesionalnog računovođe. Kombinacija područja se može razlikovati prema sektorima ili lokacijama u kojima osoba radi. Sam nastavni plan i program iz računovodstva se mijenja i nastavit će se mijenjati kao odgovor na zahtjeve tržišta koji se brzo mijenjaju. Nove teme se uvode u plan i program i mijenja se odnos značaja pojedinih tema. Članice mogu dodavati teme ili mijenjati količinu gradiva u svojim programima kako bi zadovoljili potrebe svojih konkretnih okruženja.
 19. Znanja o organizaciji i poslovanju pružaju kontekst u kojem rade profesionalne računovođe. Široko znanje o poslovnim, državnim i neprofitnim organizacijama je od ključnog značaja za profesionalne računovođe. Znanja o organizaciji i poslovanju uključuju: način na koji se organizira, financira i upravlja poslovanjem i globalno okruženje u kojem se poslovanje odvija.
 20. Informacijske tehnologije su izmijenile ulogu profesionalnih računovođa. Profesionalne računovođe ne samo što koriste informacijske sustave i koriste vještine koje se zasnivaju na kontrolama informacijskih tehnologija, već imaju i važnu ulogu u evaluaciji, oblikovanju i rukovođenju takvim sustavima.
 21. Važnost predmeta se može razlikovati od programa do programa. Tri područja znanja nisu navedena na način da se ukaže na njihov relativni značaj ili redosljed. Proučavanje kompetentnosti je koristan način da se odluči o relativnoj važnosti predmeta.
 22. Predmeti navedeni u tekstu ispod čine minimum područja koja trebaju biti obuhvaćena programima profesionalne računovodstvene edukacije. Me-

đutim, relativni opseg i značaj onoga što je njima obuhvaćeno će ovisiti o potrebama pojedine članice IFAC-a i svim ograničenjima koje su postavile zakonodavne vlasti.

23. **Komponenta znanja iz računovodstva, financija i povezanih znanja treba uključivati sljedeća područja:**
- **financijsko računovodstvo i izvještavanje;**
 - **menadžersko računovodstvo i kontrole;**
 - **porezi;**
 - **trgovačko i komercijalno pravo;**
 - **reviziju i angažmane s izražavanjem uvjerenja;**
 - **financije i financijski menadžment; i**
 - **profesionalne vrijednosti i etiku.**
24. Dio koji obuhvaća znanje iz računovodstva, financija i povezanih područja dalje razvija i integrira drugdje stečena znanja, vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove u područjima koja sve profesionalne računovođe trebaju proučavati. Ona studentima daju potrebno teoretsko i tehničko računovodstveno znanje i intelektualne vještine, uključujući razumijevanje profesionalnih vrijednosti i etike. Ovaj dio treba biti realiziran na razini stjecanja diplome iz računovodstva. Ovaj dio uključuje:
- (a) povijest računovodstvene profesije i osmišljavanja računovodstva;
 - (b) sadržaj, koncepte, strukturu i značenje izvještavanja za organizacijsko djelovanje, za interno i eksterno korištenje, uključujući informacijske potrebe donositelja financijskih odluka i kritičko procjenjivanje uloge računovodstvenih informacija u ispunjavanju tih potreba;
 - (c) nacionalne i međunarodne računovodstvene i revizijske standarde;
 - (d) računovodstvenu regulativu;
 - (e) menadžersko računovodstvo, uključujući planiranje i budžetiranje, upravljanje troškovima, kontrolu kvalitete, mjerenje uspješnosti i uspoređivanje s referentnim vrijednostima;
 - (f) koncepte, metode i postupke kontrola koje osiguravaju točnost i nepovredivost financijskih podataka i zaštitu poslovne imovine;
 - (g) oporezivanje i njegov učinak na financijske i menadžerske odluke;
 - (h) znanje o pravnom okruženju poslovanja, uključujući o trgovačkom pravu i pravu vezanom za vrijednosne papire, primjereno za ulogu profesije u određenoj državi;

- (i) vrste revizijskih usluga i drugih usluga s izražavanjem uvjerenja, uključujući procjenu rizika i otkrivanje prijevare i intelektualne i proceduralne osnove za njihovo izvođenje;
 - (j) znanje o financijama i financijskom menadžmentu, uključujući analize financijskih izvještaja, financijske instrumente i tržišta kapitala, domaća i međunarodna, i upravljanje resursima;
 - (k) etičke i profesionalne odgovornosti profesionalnog računovođe u odnosu na profesionalno okruženje i okruženje koje uključuje širu javnost (vidjeti MSE 4 *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*);
 - (l) problematiku budžetskog računovodstva i računovodstva neprofitnih organizacija; i
 - (m) korištenje mjerenja nefinancijske uspješnosti u poslovanju.
25. **Komponenta znanja o organizaciji i poslovanju treba uključiti sljedeća područja:**
- **ekonomiju;**
 - **poslovno okruženje;**
 - **korporativno upravljanje;**
 - **financijska tržišta;**
 - **kvantitativne metode;**
 - **organizacijsko ponašanje;**
 - **donošenje menadžerskih i strateških odluka;**
 - **marketing; i**
 - **međunarodno poslovanje i globalizacija.**
26. Edukacija o organizaciji i poslovanju daje budućim profesionalnim računovođama znanje o okruženju u kojem posluju zaposlenici i klijenti. Ova edukacija također im daje kontekst za primjenu svih profesionalnih vještina stečenih u procesu stjecanja kvalifikacije. Biti u stanju razumjeti je različito od posjedovanja sposobnosti i iskustva da se nešto poduzme, sudjeluje i doprinese organizacijskom i poslovnom menadžmentu.
27. Edukacija o organizaciji i poslovanju osigurava:
- (a) znanje o makro i mikro ekonomiji;
 - (b) znanje o poslovnim i financijskim tržištima i kako ona djeluju
 - (c) primjenu kvantitativnih metoda i statistike u poslovnim problemima;

- (d) razumijevanje uloge profesionalnog računovođe u korporativnom upravljanju i poslovne etike;
 - (e) razumijevanje organizacija i okruženja u kojima one posluju, uključujući glavnih ekonomskih, pravnih, društvenih, stručnih, međunarodnih i kulturnoloških pokretača i njihovih utjecaja i vrijednosti za koje se zalažu;
 - (f) razumijevanje problematike okruženja i održivog razvoja;
 - (g) razumijevanje međuljudskih odnosa i odnosa između skupina u organizaciji, uključujući metode za stvaranje promjena u organizaciji i za upravljanje njima;
 - (h) razumijevanje problematike osoblja i ljudskih resursa, rukovođenje ljudima, upravljanje projektima i marketing;
 - (i) razumijevanje podrške za odlučivanje i strategije, uključujući poslovno savjetovanje, strateški menadžment i opći menadžment;
 - (j) razumijevanje organizacijskih i poslovnih rizika;
 - (k) osnovno znanje o međunarodnoj trgovini i financijama te načinu na koji se vodi međunarodno poslovanje, kao i o procesima globalizacije; i
 - (l) mogućnost integriranja prethodno navedenih komponenti u ispunjavanju strateških ciljeva.
28. **Komponenta koja se odnosi na informacijske tehnologije treba uključivati sljedeća područja i kompetencije:**
- **opće znanje o informacijskim tehnologijama;**
 - **znanje o kontrolama informacijskih tehnologija;**
 - **kompetencija kontrola informacijskih tehnologija;**
 - **kompetencije korisnika informacijskih tehnologija; i**
 - **jednu od, ili kombinaciju, kompetencija uloga menadžera, ocjenjivača, ili dizajnera informacijskih sustava.**
29. Kao dio edukacije prije stjecanja kvalifikacije, od svih profesionalnih računovođa se očekuje da sudjeluju u najmanje jednoj od uloga menadžera, dizajnera ili ocjenjivača informacijskih sustava ili više takvih uloga.
30. U točki stjecanja kvalifikacije, od kandidata se očekuje da posjeduju znanje i razumijevanje elemenata kompetencija za najmanje jednu od tih uloga. To se može dokazati sposobnošću da opišu ili objasne značaj pitanja povezanih s navedenim kompetencijama u relevantnoj poslovnoj organizaciji. Kandidat treba moći djelotvorno sudjelovati u aktivnostima navedenim u ovom dijelu kao dio tima ili pod nadzorom, ali se od njega ne očekuje da pokaže vještine u svim kompetencijama.

31. Korisnici raznolikih informacijskih tehnologija koriste alate i tehnike informacijskih sustava kako bi im pomogli u postizanju njihovih ciljeva i pomogli drugima u ostvarivanju njihovih ciljeva. Sljedeća šira područja kompetencija odnose se na ulogu korisnika:
- (a) primjena odgovarajućih sustava i alata informacijskih tehnologija u poslovnoj i računovodstvenoj problematici;
 - (b) demonstracija razumijevanja poslovnih i računovodstvenih sustava; i
 - (c) primjena kontrola u vlastitim sustavima.
32. Komponenta znanja o informacijskim tehnologijama može biti realizirana na različite načine, možda kroz odvojene tečajeve ili integriranjem sadržaja u komponentu znanja o organizaciji i poslovanju ili u komponentu računovodstvenog i s računovodstvom povezanog znanja. Kompetencije se također mogu steći radnim iskustvom, kao nadopunom komponenti znanja o informacijskim tehnologijama. U formalnoj edukaciji za komponentu znanja o informacijskim tehnologijama trebaju se koristiti studije slučajeva, interakcija s iskusnim profesionalcima i slične tehnike kako bi se unaprijedilo prezentiranje ove problematike i pomoglo studentima u razvijanju praktičnih vještina u kombinaciji s relevantnim radnim iskustvom s informacijskim tehnologijama.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 3
MSE 3
PROFESIONALNE VJEŠTINE I OPĆA EDUKACIJA
SADRŽAJ

	Točka
Svrha i djelokrug ovog standarda	1.–4.
Uvod	5.–11.
Datum stupanja na snagu	12.
Profesionalne vještine	13.–18.
Opća edukacija	19.–24.

Svrha i djelokrug ovog standarda

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje kombinaciju vještina koje kandidati trebaju imati da bi se kvalificirali za profesionalne računovođe. Dio svrhe ovog MSE-a je pokazati kako opća edukacija, koja se može ostvariti na različite načine i u različitim kontekstima, može doprinijeti razvoju tih vještina.
2. Cilj ovog MSE je osigurati da kandidati za članstvo u IFAC-ovoj članici posjeduju primjerenu kombinaciju vještina (intelektualnih, tehničkih, osobnih, međuljudskih i organizacijskih) kako bi djelovali kao profesionalne računovođe. To im omogućuje da tijekom svojih karijera djeluju kao kompetentne profesionalne osobe u sve kompleksnijem i zahtjevnijem okruženju.
3. Vještine koje su potrebne profesionalnim računovođama grupirane su pod pet glavnih podnaslova:
 - (a) intelektualne vještine;
 - (b) tehničke i funkcionalne vještine;
 - (c) osobne vještine;
 - (d) međuljudske i komunikacijske vještine, i
 - (e) organizacijske vještine i vještine poslovnog menadžmenta.
4. Ovaj MSE se također bavi studijima koji nisu povezani s problematikom poslovanja, a koji doprinose razvoju tih vještina i mogu činiti dio opće edukacije. On ne obuhvaća profesionalnu računovodstvenu edukaciju, profesionalne vrijednosti, etiku i stavove, zahtjeve u vezi s praktičnim iskustvom i procjenu profesionalne kompetentnosti (vidjeti MSE 2 *Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije*, MSE 4 *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*, MSE 5 *Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom* i MSE 6 *Procjena profesionalnih sposobnosti i kompetentnosti*).

Uvod

5. Vještine su dio sposobnosti potrebnih profesionalnim računovođama da pokažu kompetentnost. Te sposobnosti uključuju znanja, vještine, profesionalne vrijednosti, etiku i stavove. Sposobnosti su pokazatelj potencijalne kompetentnosti koja se može primjenjivati u različitim okolnostima. Važno je osigurati da programi profesionalne računovodstvene edukacije integriraju dostignuća na području znanja, vještina, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
6. Sve veća očekivanja zaposlenika, klijenata i javnosti o tome kako profesionalne računovođe doprinose u radu i općenito društvu, potaknula su stavljanje većeg naglaska na profesionalne vještine.
7. Različiti popisi vještina su klasificirani i opisani na više načina. Popis naveden pod točkama od 13. do 18. nije isključiv.

8. Odgovarajuće vještine omogućavaju profesionalnom računovođi uspješno korištenje znanja stečenog općom edukacijom. Te vještine ne stječu se uvijek kroz posebne, njima posvećene tečajeve, nego radije kroz ukupan učinak programa profesionalne računovodstvene edukacije, kao i praktičnog iskustva i daljnjeg razvoja kroz cjeloživotno učenje. Profesionalne vještine će se uvijek najučinkovitije primjenjivati ako se koriste na etičan način (vidjeti MSE 4 *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*). Neke vještine su implicitno sadržane u programima edukacije. Možda će biti potrebno istaknuti, na koji način različite aktivnosti učenja, razvijaju takve vještine.
9. Relevantne vještine mogu profesionalnim računovođama dati prednost u konkurentskoj borbi na tržištu i korisne su tijekom karijere pojedinaca. Međutim, neće sve te vještine u cijelosti biti razvijene u točki stjecanja kvalifikacije. Neke mogu biti u središtu kontinuiranog profesionalnog razvoja.
10. Dobra osnova iz opće edukacije, iako nije jedina, jedan je od načina koji pomaže kandidatima da budu osobe sa širim pogledima koje djelotvorno razmišljaju i komuniciraju i koje imaju osnovu za provođenje propitivanja, logičkog razmišljanja i kritičkog analiziranja. Ta osnova će kandidatima omogućiti donošenje odluka u širem kontekstu društva, stvaranje dobrih prosudbi i profesionalnu kompetentnost, da rade s različitim skupinama ljudi, razmišljaju globalno i da započnu s procesom profesionalnog napredovanja. Stjecanje tih vještina je važnije od načina na koji su stečene.
11. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u MSE-ovima su navedeni u *Okviru međunarodnih standarda edukacije za profesionalne računovođe*. (2009).

Datum stupanja na snagu

12. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2005. godine.

Profesionalne vještine

13. **Osobe koje žele postati profesionalne računovođe trebaju steći sljedeće vještine:**
 - (a) **intelektualne vještine;**
 - (b) **tehničke i funkcionalne vještine;**
 - (c) **osobne vještine;**
 - (d) **međuljudske i komunikacijske vještine; i**
 - (e) **organizacijske vještine i vještine poslovnog menadžmenta.**
14. Intelektualne vještine se uobičajeno razvrstavaju u šest razina. Prema rastućem redosljedu one su: znanje, razumijevanje, primjena, analiza, sinteza (za objedinjavanje znanja iz različitih područja, predviđanje i donošenje zaklju-

čaka) i ocjenjivanje. Važno je da kandidati postignu najviše razine u trenutku stjecanja kvalifikacije.

Intelektualne vještine omogućavaju profesionalnom računovođi rješavanje problema, donošenje odluka i provođenje dobrog prosuđivanja u kompleksnim organizacijskim situacijama. Te vještine su često proizvod širokog općeg obrazovanja. Potrebne intelektualne vještine uključuju sljedeće:

- (a) mogućnost pronalaženja, dobivanja, organiziranja i razumijevanja informacija iz ljudskih, pisanih i elektroničkih izvora;
 - (b) sposobnost postavljanja upita, istraživanja, logičkog i kritičkog razmišljanja, moć rezoniranja i kritičkog analiziranja; i
 - (c) mogućnost prepoznavanja i rješavanja nestrukturiranih problema u nepoznatom okruženju.
15. Tehničke i funkcionalne vještine sastoje se od općih vještina, kao i vještina specifičnih za računovodstvo. One uključuju:
- (a) vještine s brojevima (matematičke i statističke aplikacije) i vještine iz područja informacijskih tehnologija;
 - (b) korištenje modela za donošenje odluka i analize rizika;
 - (c) mjerenje;
 - (d) izvješćivanje; i
 - (e) postupanje u skladu sa zakonodavnim i regulativnim zahtjevima.
16. Osobne vještine se odnose na stavove i ponašanje profesionalnih računovođa. Razvijanje tih vještina pomaže u individualnom učenju i osobnom napretku. One uključuju:
- (a) upravljanje samim sobom;
 - (b) inicijativu, utjecaj i samoučenje;
 - (c) sposobnost odabiranja i dodjeljivanja prioriteta u okviru ograničenih resursa i organiziranje posla u kratko zadanim rokovima;
 - (d) sposobnost anticipiranja i prilagođavanja promjenama;
 - (e) uzimanje u obzir implikacija profesionalnih vrijednosti, etike i stavova pri donošenju odluka; i
 - (f) profesionalni skepticizam.
17. Međuljudske i komunikacijske vještine omogućavaju profesionalnom računovođi surađivanje s drugima u općem dobru organizacije, primanje i odašiljanje informacija, donošenje razboritih prosudbi i djelotvorno donošenje odluka. Komponente međuljudskih i komunikacijskih vještina uključuju mogućnost:

- (a) rada s drugima u konzultativnom procesu, odolijevanja sukobima i njihova rješavanja;
 - (b) rad u timovima;
 - (c) interakcije s kulturološki i intelektualno različitim ljudima;
 - (d) postizanja prihvatljivih rješenja u pregovorima i dogovora u profesionalnim situacijama;
 - (e) učinkovitog rada u višekulturalnom okruženju;
 - (f) učinkovitog prezentiranja, raspravljanja, izvještavanja i branjenja stavova kroz formalno, neformalno, pisano ili usmeno komuniciranje; i
 - (g) učinkovitog slušanja i čitanja, uključujući obzirnost spram kulturoloških i jezičnih razlika.
18. Organizacijske vještine i vještine poslovnog menadžmenta postale su od iznimne važnosti profesionalnim računovođama. Od profesionalnih računovođa se zahtijeva da imaju aktivniju ulogu u svakodnevnom rukovođenju organizacijama. Dok je prije njihova uloga mogla biti ograničena na osiguravanje podataka koje bi koristili drugi, danas su profesionalne računovođe često dio tima za donošenje odluka. Kao posljedica toga, važno je da oni razumiju sve aspekte načina na koji djeluje organizacija. Stoga, profesionalne računovođe moraju razvijati široko poslovno gledište, kao i političku svjesnost i globalno gledište.

Organizacijske vještine i vještine poslovnog menadžmenta uključuju:

- (a) strateško planiranje, projektni menadžment, rukovođenje ljudima i resursima te donošenje odluka;
- (b) mogućnost organiziranja i delegiranja zadataka, motiviranja i usavršavanja ljudi;
- (c) vodstvo; i
- (d) profesionalnu prosudbu i moć rasuđivanja.

Opća edukacija

19. **Svi programi profesionalne edukacije trebaju uključiti neki dio opće edukacije.**
20. Široka opća edukacija može značajno doprinijeti stjecanju profesionalnih vještina (vidjeti također MSE 1 *Zahtjevi za ulazak u programe* profesionalne računovodstvene edukacije). Zahtjevi opće edukacije se razlikuju od programa do programa i od države do države. Opća edukacija se fokusira na razvoj neprofesionalnog znanja, intelektualnih vještina, osobnih vještina, međuljudskih i komunikacijskih vještina i organizacijskih vještina te vještina poslovnog menadžmenta.

21. Široka opća edukacija može potaknuti cjeloživotno učenje i osigurati temelj na kojem se grade profesionalni i računovodstveni studiji. Ona se može sastojati od:
- (a) razumijevanja tijeka ideja i događaja u povijesti, različitih kultura u današnjem svijetu i međunarodnog gledišta;
 - (b) osnovnog znanja o ljudskom ponašanju;
 - (c) smisla za širinu ideja, problema i suprotstavljenih ekonomskih, političkih i društvenih sila u svijetu;
 - (d) iskustva u području upita i ocjenjivanja kvantitativnih podataka;
 - (e) sposobnosti postavljanja upita, logičkog razmišljanja i razumijevanja kritičkih razmišljanja;
 - (f) cijenjenje umjetnosti, književnosti i znanosti;
 - (g) svjesnosti osobnih i društvenih vrijednosti te u vezi s postavljenjem upita i prosuđivanjem; i
 - (h) iskustva u stvaranju vrijednosnih prosudbi.
22. Opća edukacija se može steći na brojne različite načine i u različitim okruženjima. Opća edukacija se može odvijati u bilo kojoj fazi programa diplomiranja s uravnoteženim programom posvećenom temama profesionalnog računovodstva, uključujući računovodstvo, financije i povezana znanja, organizacijska i poslovna znanja i znanja o informacijskim tehnologijama (vidjeti MSE 2 *Sadržaj programa profesionalne računovodstvene edukacije*). Opća edukacija također može biti u potpunosti integrirana u programe stjecanja računovodstvene diplome, s mogućnošću stjecanja ključnih vještina kroz program.
23. Kandidati također mogu imati diplome iz oblasti koje se ne odnose na računovodstvo i potom steći potrebna znanja o predmetima profesionalnog računovodstva kroz studiranje za ispite koje održava profesionalna organizacija. Kandidati također mogu steći ključne vještine kroz radno iskustvo, kombinirano sa studiranjem za ispite. Ta bi kombinacija uključila elemente opće edukacije i vještine te na taj način razvija kompetencije i sposobnosti, uključujući temeljna tehnička znanja, potrebnih kako bi se kvalificiralo za profesionalnog računovođu.
24. Stoga se način na koji se te vještine mogu steći razlikuje od članice do članice IFAC-a. Implementacija ovog MSE-a ovisi o kulturološkom okruženju i prevladavajućoj edukacijskoj strukturi. Kao posljedica toga, dio opće edukacije može se steći tijekom širokog i možda dužeg razdoblja srednjoškolskog obrazovanja prije višeg obrazovanja.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 4
MSE 4
PROFESIONALNE VRIJEDNOSTI, ETIKA I STAVOVI
SADRŽAJ

	Točka
Svrha i djelokrug ovog standarda	1.–3.
Uvod	4.–11.
Datum stupanja na snagu	12.
Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi	13.–16.
Podučavanje o profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima	17.–22.
Učenje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radnom mjestu	23.–27.

Svrha i djelokrug ovog standarda

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje profesionalne vrijednosti, etiku i stavove koje profesionalne računovođe trebaju steći tijekom programa edukacije koji vodi ka kvalifikaciji.
2. Cilj ovog MSE-a je osigurati da kandidati za članstvo u IFAC-ovoj članici usvoje odgovarajuće profesionalne vrijednosti, etiku i stavove kako bi djelovali kao profesionalne računovođe.
3. IFAC uzima u obzir da računovodstvo kao profesija u svijetu funkcionira u okruženjima s različitim kulturama i regulatornim zahtjevima. Unatoč tome, IFAC je usvojio *Kodeks etike za profesionalne računovođe (Code of Ethics for Professional Accountants – IESBA Code)*. Profesionalne vrijednosti i etika su izravno u vezi s IFAC-ovom misijom razvijanja i unapređivanja profesije kako bi u javnom interesu pružala usluge konzistentno visoke kvalitete.

Uvod

4. Društvo ima velika očekivanja od računovodstvene profesije. Od ključne je važnosti za profesionalne računovođe da usvoje i poštuju etičke načela koja reguliraju sve njihove odnose. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi su karakteristike koje identificiraju profesionalne računovođe kao pripadnike ove profesije i trebaju usmjeravati sve što oni rade kao profesionalci. Odgovornost je članice osigurati da njezini članovi imaju odgovarajuće shvaćanje načela profesionalne etike i logičke podloge ograničenja koja profesionalna etika nameće profesionalnim računovođama.
5. Pošto profesionalne računovođe imaju ulogu u donošenju odluka oni moraju potpuno uvažavati potencijalne etičke implikacije profesionalnih i menadžerskih odluka. Oni također trebaju biti svjesni pritisaka u vezi s etičkim načelima kojima su izloženi oni koji su uključeni u postupak donošenja odluka. Ovo pitanje se odnosi na sve neovisno rade li u javnoj praksi, industriji ili trgovini, javnom sektoru ili obrazovanju.
6. Profesionalne računovođe djeluju u svijetu promjena. Dobro upravljanje, kako korporativno tako i u javnom sektoru, ovisi u velikoj mjeri o privrženosti profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima. U takvim okolnostima, ključno je potpuno razumijevanje etičkih načela i edukacija u vezi s etičkim načelima.
7. IFAC smatra da članice imaju obvezu prema svojim sadašnjim i budućim članovima kao i prema društvu u cjelini osigurati da njihovi članovi posjeduju trajno razumijevanje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova. To razumijevanje treba biti dostatno da im omogući učinkovito djelovanje, na pošten način i uz moć rasuđivanja u okruženju koje se stalno mijenja. Svrha ovog standarda je pomoći članicama u izvršavanju tog zadatka.

8. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi trebaju biti na adekvatan način tretirani unutar okvira edukacije. Ako buduće profesionalne računovođe trebaju uvidjeti da su profesionalne vrijednosti, etika i stavovi važni za njihov rad tada je ključno da profesionalne vrijednosti, etika i stavovi ne budu tretirani kao periferni u odnosu na njihove glavne edukacijske programe.
9. Edukatori i profesionalna tijela trebaju razlikovati podučavanje studenata o profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima od razvijanja i ugrađivanja etičkog ponašanja. Razvijanje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova treba započeti rano u edukaciji profesionalnih računovođa i ponovno naglašavati tijekom karijere. Profesionalne računovođe trebaju to shvatiti kao dio cjeloživotnog učenja.
10. Edukacijski programi trebaju obrađivati etička pravila na pozitivan i participativni način, na primjer, istraživanjem veza između etičkog ponašanja i sloma korporacija i prijevara. Važno je da profesionalne računovođe uče iz svojih iskustava. Imajući to na umu, edukacijski programi trebaju sadržati razmatranja kada se od studenata zahtijeva sagledavanje iskustva, što se radi lo dobro, što nije bilo napravljeno dobro i koji bi pristup trebao biti korišten u budućnosti u sličnim situacijama.
11. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u standardima su navedeni u *Okviru za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe*. (2009).

Datum stupanja na snagu

12. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2005. godine.

Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi

13. **Program profesionalne računovodstvene edukacije treba osigurati potencijalnim profesionalnim računovođama okvir profesionalnih vrijednosti, etike i stavova za donošenje profesionalnih prosudbi i djelovanje na etičan način u najboljem interesu društva i profesije.**
14. **Zahtijevane vrijednosti, etika i stavovi profesionalnih računovođa uključuju preuzimanje obveze da se postupa u skladu s relevantnim lokalnim kodeksima etike koji trebaju biti usklađeni s IFAC-ovim Kodeksom etike za profesionalne računovođe.**
15. **Uključenost vrijednosti i etike u programe edukacije za profesionalne računovođe treba voditi k posvećenosti:**
 - (a) **javnom interesu i osjetljivosti spram društvenih odgovornosti;**
 - (b) **kontinuiranom napretku i cjeloživotnom učenju;**

- (c) **pouzdanosti, odgovornosti, pravodobnosti, uslužnosti i poštivanju; i**
 - (d) **zakonima i regulativi.**
16. **Iako će u svakom programu pristup učenju profesionalnih vrijednosti, etike i stavova odražavati vlastito nacionalno i kulturološko okruženje i ciljeve, kao minimum svi programi trebaju obuhvatiti:**
- (a) **prirodu etike;**
 - (b) **razlike pristupa etici temeljenih na detaljnim pravilima i okvirnih pristupa, njihove prednosti i nedostaci;**
 - (c) **usklađenost s temeljnim etičkim načelima poštenja, objektivnosti, privrženosti profesionalnoj kompetentnosti, dužnoj pažnji i povjerljivosti;**
 - (d) **profesionalno ponašanje i usklađenost s tehničkim standardima;**
 - (e) **koncepti neovisnosti, skepticizma, odgovornosti i očekivanja javnosti;**
 - (f) **etika i profesija: društvena odgovornost;**
 - (g) **etika i zakon, uključujući odnose između zakona, regulativa i javnog interesa;**
 - (h) **posljedice neetičkog ponašanja za pojedinca, profesiju i društvo u cjelini;**
 - (i) **etika u odnosu na poslovanje i dobro upravljanje; i**
 - (j) **etika i pojedinačni profesionalni računovođa: skretanje pozornosti na problem (tzv. zviždanje), sukob interesa, etičke dvojbe i njihovo rješavanje.**

Podučavanje o profesionalnim vrijednostima, etici i stavovima

17. Zbog važnosti profesionalnih vrijednosti, etike i stavova za buduće profesionalne računovođe, prezentacija tema može se u početku odvijati kao zaseban predmet. Kako studenti napreduju i stječu šira znanja iz drugih predmeta, bit će primjereno integrirati gradivo. To će potaknuti studente da pronalaze i sagledavaju moguće etičke implikacije problema o kojima se raspravlja u okviru drugih predmeta.
18. Studenti trebaju razumjeti da se vrijednosti, etika i stavovi protežu kroz sve što radi profesionalni računovođa i kako vrijednosti, etika i stavovi doprinose stvaranju povjerenja i vjerovanja na tržištu. U kasnijem izučavanju mogu se obraditi određena etička pitanja za koje je vjerojatno da će se s njima suočiti sve profesionalne računovođe i ona za koje je vjerojatnije da će se s njima suočiti profesionalni računovođe u javnoj praksi u nekom određenom kulturološkom okruženju.

19. Studente treba poticati da proučavaju uloge relevantnih kodeksa etike i kritički ih ocjenjuju. Može ih se uputiti da pregledavaju profesionalne objave iz tog područja u stvarnom nastojanju da se stvori okvir povjerenja i poštenja unutar kojeg profesija može djelovati. Studente treba ohrabrivati da ispituju etičke objave drugih profesija i ocjenjuju i raspravljaju o drugim mogućim pristupima u računovodstvenoj profesiji. Učenje kodeksa napamet i kasnije testiranje zapamćenog neće stvoriti željeni učinak.
20. Prezentacija profesionalnih vrijednosti, etike i stavova studentima računovodstva može se u velikoj mjeri unaprijediti korištenjem participativnog pristupa. To može uključivati:
 - (a) korištenje nastavnih materijala kao što su višedimenzionalne studije slučajeva;
 - (b) izvođenje uloga
 - (c) rasprave o odabranim člancima i video materijalima;
 - (d) analize poslovnih situacija iz stvarnog života koje sadrže etičke dvojbe;
 - (e) rasprave o izrečenim disciplinskim mjerama i nalazima u disciplinjskim postupcima; i
 - (f) seminare koje vode osobe s iskustvom u korporativnom ili profesionalnom odlučivanju.
21. Korištenje participativnog pristupa omogućit će onima koji su u to uključeni stvaranje veće svijesti o etičkim implikacijama i potencijalnim konfliktima za osobe i poslovanje koji mogu nastati u kontekstu donošenja složenih menadžerskih odluka. Programi učenja na daljinu mogu biti ograničeni u pružanju svih tih participativnih iskustava, međutim, kao i mnogi drugi mogući pristupi mogu se koristiti za obogaćivanje iskustva učenja.
22. Važno je za profesionalne računovođe da uče iz svojih iskustava s etikom. Imajući to na umu, edukacijski programi trebaju uključiti razmatranja pri kojima se od studenata zahtijeva sagledavanje iskustva, što se radilo dobro, što nije bilo napravljeno dobro i koji bi pristup trebao biti korišten u budućnosti u sličnim situacijama.

Učenje profesionalnih vrijednosti, etike i stavova na radnom mjestu

23. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi utječu na rad svih profesionalnih računovođa. Ispravno etičko ponašanje je jednako važno kao i profesionalna kompetentnost. Članice će zahtijevati da vježbenici prođu odgovarajuću obuku i steknu praktično iskustvo prije pristupanja u članstvo. U skladu s tim, razdoblje obuke i stjecanja praktičnog iskustva treba biti strukturirano tako da omogućí vježbenicima praćenje primjene profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u radnim uvjetima.

24. Oni koji su odgovorni za praćenje stjecanja praktičnog iskustva trebaju naglasiti svojim vježbenicima etičku dimenziju uloge koju profesionalne računovođe imaju na radnom mjestu. To se može učiniti tako da ih se potiče na uočavanje neke očigledne etičke implikacije i sukobe u njihovom radu, formiranje stavova o takvim događajima i raspravljanje o njima s nadređenima.
25. Osim razgovora sa nadzornicima ili mentorima, postoje i drugi načini da vježbenici raspravljaju o etičkim pitanjima, na primjer, raspravom ili razgovorom s drugim osobljem unutar tvrtke.
26. Vježbenici, kao i oni koji su se nedavno kvalificirali za ovlaštene računovođe, mogu također imati koristi od izloženosti ili uključenosti u rasprave o relevantnim pitanjima u vezi s radom njihovih poslodavaca za koji je primijećeno da ima potencijalne etičke implikacije, primjerice sukob interesa u vezi s:
 - (a) odgovornostima povezanim s poslom profesionalnih računovođa (uključujući s odgovornostima definiranim politikama organizacije i instrukcijama nadzornika) i njihovim profesionalnim odgovornostima (definiranih, između ostalog, i s njihovim profesionalnim kodeksom ponašanja);
 - (b) povjerljivošću informacija, uključujući i ograničenja povjerljivosti;
 - (c) strukturom i svrhom profesionalnih asocijacija (uključujući aktivnostima lobiranja u ime članica); i
 - (d) različitim načinima na koje se profesionalne računovođe mogu naći u sukobu interesa, primjerice, neprimjerenim zagovaranjem ili upravljanjem zaradama.
27. Etički problemi i potencijalne dvojbe mogu nastati. Gdje se pojavi dvojba u vezi s etičkim aspektom pravca djelovanja ili situacijom, vježbenici se trebaju konsultirati s nekim tko je unutar organizacije određen kao mjerodavna osoba za etička pitanja ili s članicom, već prema tome što može biti primjereni način postupanja.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 5
MSE 5
ZAHTJEVI U VEZI S PRAKTIČNIM ISKUSTVOM
SADRŽAJ

Točka	
Svrha i djelokrug ovog standarda	1.–3.
Uvod	4.–8.
Datum stupanja na snagu	9.
Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom	10.–17.
Monitoring i kontrola	18.–26.

Svrha i djelokrug ovog standarda

1. Ovaj Međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje praktično iskustvo koje članice IFAC-a trebaju zahtijevati od članova da steknu prije kvalifikacije za profesionalne računovođe.
2. Cilj ovog MSE je osigurati da su kandidati, koji žele postati profesionalne računovođe stekli praktično iskustvo koje se smatra primjerenim u vrijeme stjecanja kvalifikacije kako bi djelovali kao kompetentne profesionalne računovođe.
3. Nakon kvalifikacije može se zahtijevati daljnje usavršavanje (razvoj) kako bi kandidati uznapredovali do razine revizora za obavljanje zakonskih revizija ili nekog drugog oblika specijalizacije. U svakom slučaju, cjeloživotno učenje bit će potrebno kako bi se razvile i održale profesionalne kompetencije (vidjeti također MSE 7 *Kontinuirani profesionalni razvoj*).

Uvod

4. Praktično iskustvo, stečeno obavljanjem posla profesionalnih računovođa, zajedno sa stjecanjem znanja kroz programe profesionalne računovodstvene edukacije, smatraju se nužnim prije nego što kandidati mogu predstaviti sebe javnosti kao profesionalne računovođe. (vidjeti također MSE 3 *Profesionalne vještine i opća edukacija*). S obzirom na različite okolnosti koje okružuju profesionalna računovodstvena tijela diljem svijeta, zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom mogu se razlikovati od tijela do tijela.
5. Odnos između praktičnog iskustva i akademskog studija ili učenja za profesionalne kvalifikacije može se razlikovati od tijela do tijela koje daje kvalifikacije. Članice IFAC-a trebaju utvrditi svoje zahtjeve u vezi s praktičnim iskustvom kako bi ispunile svoje potrebe i zahtjeve, zahtjeve relevantnih regulativnih tijela, kao i očekivanja javnosti da su profesionalne računovođe kompetentni.
6. Ne postoji jedinstvena kombinacija edukacije i iskustva potrebnog za pripremanje za kvalifikaciju za profesionalne računovođe koja bi se koristila u cijelom svijetu. Kada su zahtjevi u vezi s edukacijom prošireni tako da uključuju praktičnu primjenu poslovanja i računovodstva, tada dio te edukacije može doprinosti ostvarivanju nekih zahtjeva u vezi s praktičnim iskustvom.
7. Poslodavci, kolege na poslu i mentori imaju važnu ulogu u planiranju i monitoringu praktičnog iskustva kojeg stječu vježbenici.
8. Definicije i objašnjenja ključnih pojmova korištenih u standardima su navedeni u *Okviru za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe (2009)*.

Datum stupanja na snagu

9. Ovaj MSE je na snazi od 1. siječnja 2005. godine.

Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom

10. **Razdoblje praktičnog iskustva u obavljanju posla profesionalnih računovođa treba biti dio pred-kvalifikacijskog programa. To razdoblje treba biti dovoljno dugo i dovoljno intenzivno kako bi omogućilo kandidatima da pokažu kako su stekli profesionalno znanje, profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove potrebne za obavljanje njihovih poslova s profesionalnom kompetentnošću i za nastavljavanje usavršavanja (razvoj) tijekom njihovih karijera.**
11. **Razdoblje stjecanja praktičnog iskustva treba trajati najmanje tri godine. Razdoblje profesionalne edukacije kroz relevantno studiranje (poslije dodiplomskog studija, primjerice, magisterij) s jako zastupljenim elementom primjene praktičnog računovodstva može doprinijeti skraćivanju razdoblja stjecanja praktičnog iskustva do najviše dvanaest mjeseci.**
12. Opći cilj je stvoriti kompetentne profesionalne računovođe kroz kombinaciju opće edukacije, profesionalne edukacije i praktičnog iskustva. Točna kombinacija može se razlikovati, sve dok su ispunjeni zahtjevi točke 10. i 11. Nije dovoljno puko trošenje vremena kako bi se ispunio zahtjev u vezi s praktičnim iskustvom. Vježbenici moraju pokazati stečene kompetencije.
13. Pored akademskog studiranja ili učenja za profesionalnu kvalifikaciju, dovoljno razdoblje stjecanja praktičnog iskustva smatra se nužnim prije nego što kandidati mogu sebe predstaviti javnosti kao profesionalne računovođe. Stvarna kombinacija praktičnog iskustva i edukacije ovisit će o pravilima koje je propisala pojedina članica i prema nacionalnim i lokalnim zakonima te zahtjevima regulatora i očekivanjima javnosti.
14. Na primjer, neki napredniji edukacijski programi koji značajan naglasak stavljaju na praktičnu primjenu mogu doprinijeti nekom dijelu zahtjeva u vezi s praktičnim iskustvom. Studiranje za akademske ili profesionalne kvalifikacije je koristan način stjecanja i pokazivanja stečenog profesionalnog računovodstvenog znanja. Međutim, takva studiranja ne moraju nužno pokazivati da su stečene profesionalne kompetencije u radnom okruženju. Iskustvo stečeno kroz rad osposobljuje vježbenike s mnogim praktičnim vještinama potrebnim kako bi postali kompetentne profesionalne računovođe.
15. Vježbenici trebaju steći praktično iskustvo u ulogama koje profesionalno tijelo u čije članstvo se prijavljuju smatra primjerenim.
16. Praktično iskustvo se može steći nakon programa studiranja ili istovremeno uz program studiranja.

17. Praktično iskustvo osigurava profesionalno okruženje u kojem vježbenik razvija kompetencije kroz:
 - (a) poboljšavanje njihovog razumijevanja organizacije, načina na koji se poslovanje odvija i poslovnih odnosa;
 - (b) mogućnost povezivanja računovodstvenog posla s drugim poslovnim funkcijama i aktivnostima;
 - (c) razvoju svijesti o okruženju u kojem se pružaju usluge;
 - (d) razvijanje odgovarajućih profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u stvarnim životnim situacijama (vidjeti također MSE 4 *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi*); i
 - (e) pružanje prilike za rad uz postupno preuzimanje više odgovornosti.

Monitoring i kontrola

18. **Članica i/ili regulatorno tijelo trebaju osigurati da kandidati stječu odgovarajuće praktično iskustvo. Prema uputama mentora koji je iskusni član IFAC-ove članice treba se odvijati stjecanje iskustva koje vodi ka kvalifikaciji profesionalnog računovođe. Kako bi program stjecanja praktičnog iskustva bio učinkovit nužno je da profesionalno tijelo ili regulatorno tijelo, mentor i poslodavac rade zajedno.**
19. **Program stjecanja praktičnog iskustva treba biti obostrano koristan za vježbenika i poslodavca i treba se zajednički dograđivati. Mentor treba periodično pregledavati evidenciju o stečenom praktičnom iskustvu.**
20. Prije kvalificiranja za profesionalnog računovođu, članice IFAC-a trebaju procijeniti stečeno iskustvo na temelju pisanih podnesaka koje su pregledali nadzornici ili mentori i mogućih usmenih izjava vježbenika.
21. U obavljanju mentorskih funkcija mentoru mogu pomagati druge osobe iz organizacije, od kojih neki ne moraju biti profesionalne računovođe.
22. Program stjecanja praktičnog iskustva treba biti oblikovan i implementiran tako da ispuni zahtjeve za praktičnim iskustvom koje je postavilo profesionalno tijelo. On treba biti učinkovit i ekonomičan za poslodavca, neovisno je li poslodavac iz područja industrije, trgovine, državnog sektora ili iz javne prakse.
23. Mentori mogu predstavljati važnu sponu između vježbenika i članice. Oni mogu biti odgovorni za planiranje razdoblja stjecanja praktičnog iskustva i davati upute vježbenicima. Članice mogu željeti osigurati uvježbavanje za mentore i uspostaviti aranžmane za izvještavanje.

24. Članice IFAC-a čiji članovi su prikladni za revizijsku licencu u točki stjecanja kvalifikacije trebaju osigurati da je primjereno revizijsko iskustvo stečeno tijekom pred-kvalifikacijskog razdoblja. Ako licencu daje eksterna agencija ili nakon kvalifikacije, ista će odrediti nužne zahtjeve za kvalifikaciju. Ti zahtjevi mogu se ispuniti i nakon post-kvalifikacijskog razdoblja (vidjeti također MSE 8 *Zahtjevi kompetentnosti za revizijske profesionalce*).
25. Evidencija o stjecanju iskustva treba se redovito uspoređivati s općim programom utvrđenim za vježbenika kako bi se osiguralo da se ispunjavaju zahtjevi koje je ustanovilo profesionalno ili regulatorno tijelo. Ako se odvijanje programa ne slaže s anticipiranim načinom odvijanja, situaciju treba razmotriti i otkriti razloge za to kao i što se može učiniti kako bi se stanje poboljšalo. To redovito uspoređivanje će pružiti mogućnost svim ostalim strankama da komentiraju stjecanje praktičnog iskustva i doprinesu budućem napredovanju vježbenika.
26. Koraci koje članice mogu poduzeti kako bi osigurale postizanje primjerenog iskustva uključuju:
- ustanovljivanje sustava monitoringa, uobičajeno na osnovi uzorkovanja, koji osiguravaju monitoring i izvješćivanje o stečenom praktičnom iskustvu;
 - osiguravanje detaljnih pisanih uputa za poslodavce, mentore i vježbenike u vezi s programom stjecanja praktičnog iskustva i njihovim ulogama i odgovornostima;
 - ustanovljivanje mehanizama za utvrđivanje podobnosti poslodavaca za ostvarivanje praktičnog iskustva vježbenika;
 - procjenjivanje i odobravanje okruženja stjecanja praktičnog iskustva prije preuzimanja obveze stjecanja praktičnog iskustva (Primjerice, sadržaj i obujam stjecanja praktičnog iskustva i poslodavčevi aranžmani obuke/ uvježbavanja trebaju biti pregledani kako bi se osiguralo da će vježbenici dobivati primjerena usmjeravanja, nadzor, mentorstvo, konzultacije i evaluacije);
 - procjenjivanje, prije članstva, stečenog praktičnog iskustva temeljem pisanih podnesaka koji mogu biti potkrijepljeni usmenim podnescima vježbenika uz primjerene dokaze (vidjeti također MSE 6 *Procjena profesionalnih sposobnosti i kompetentnosti*);
 - davanje povratnih informacija vježbenicima i certificiranje kada su kompetencije postignute;
 - monitoring ranije odobrenih poslodavaca i mentora. Na temelju pregleda mogu se predložiti područja koje je su potrebna poboljšati ili se može preporučiti povlačenje odobrenja ako su se uvjeti izmijenili u toj mjeri da se ne mogu ispuniti relevantni kriteriji za stjecanje iskustva;

- (h) uspostava sustava periodičnog izvješćivanja koje se odnosi na promjene, ako ih ima, u sadržaju, djelokrugu ili vrsti vježbenikovog praktičnog iskustva, ako nije izvedivo posjetiti sve odobrene poslodavce; i
- (i) poduzimanje periodičnog istraživanja kompetencija potrebnih profesionalnim računovođama kako bi se pomoglo osigurati da su stečena praktična iskustva relevantna i odgovarajuća.

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 8
PROFESIONALNA KOMPETENTNOST ZA ANGAŽIRANE
PARTNERE ODGOVORNE ZA REVIZIJE FINANCIJSKIH
IZVJEŠTAJA (REVIDIRAN)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Djelokrug ovog standarda	1.–5.
Datum stupanja na snagu	6.
Cilj	7.
Zahtjevi	8.–9.
Materijal s objašnjenjem	
Napomene uz definicije sadržane u objavama IAASB-a	A1.
Djelokrug ovog Standarda	A2.–A16.
Cilj	A17.–A18.
Zahtjevi	A19.–A31.

Uvod

Djelokrug ovog standarda (ref. točka A2.–A16.)

1. Ovaj međunarodni standard edukacije (MSE) propisuje profesionalnu kompetentnost koju profesionalne računovođe moraju razviti i održavati kada obavljaju ulogu angažiranog partnera odgovornog za revizije financijskih izvještaja¹.
2. Ovaj MSE je namijenjen članicama Međunarodne federacije računovođa (IFAC-a). Članice IFAC-a imaju obvezu za kontinuirani profesionalni razvoj profesionalnih računovođa (KPR), te za podršku opredijeljenosti za cjeloživotno učenje među profesionalnim računovođama. Prema MSE 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj*² (2014.), članice IFAC-a zahtijevaju od svih profesionalnih računovođa da razvijaju i održavaju profesionalnu kompetentnost relevantnu i prikladnu za njihov rad i profesionalne odgovornosti. MSE 8, *Profesionalna kompetentnost za angažirane partnere odgovorne za revizije financijskih izvještaja* (2016.) primjenjuje ovaj zahtjev iz MSE 7 na ulogu angažiranog partnera. Profesionalni računovođa koji vrši ulogu angažiranog partnera ima obvezu razviti i održavati profesionalnu kompetentnost poduzimanjem relevantnih aktivnosti KPR-a, što uključuje i praktično iskustvo.
3. Ovaj MSE predviđen je da se čita u svezi s Izjavom o obvezama članstva (SMO) 1 – *Izražavanje uvjerenja o kvaliteti*, Međunarodnim revizijskim standardom MRevS (ISA) 220, *Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja* i Međunarodnim standardom kontrole kvalitete 1 (MSKK) 1, *Kontrola kvalitete za tvrtke koje obavljaju revizije i uvide financijskih izvještaja i ostale angažmane s izražavanjem uvjerenja i povezane usluge*. Zajedno, ove objave nameću odgovornost članicama IFAC-a, angažiranim partnerima i društvima kao dijelu sustava kontrole kvalitete pri revizijama financijskih izvještaja. Isto tako, u mnogim državama, zakonodavac može imati nadzornu ulogu u ovom sustavu kontrole kvalitete. Svaki od tih zainteresiranih strana može imati utjecaja na profesionalnu kompetentnost angažiranog partnera.
4. Članice IFAC-a ili druge zainteresirane strane mogu također primjenjivati zahtjeve ovog MSE-a na profesionalne računovođe koji obnašaju ulogu ekvivalentnu ulozi angažiranog partnera pri revizijama drugih povijesnih financijskih informacija u skladu s međunarodnim revizijskim standardima ili drugim vrstama angažmana koji nude izražavanje uvjerenja i povezane usluge.

1 U svrhu ovog MSE-a, u daljem tekstu “angažirani partner” prema definiciji navedenoj u Međunarodnom revizijskom standardu (MRevS) 220, *Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja*, točka 7(a).

2 MSE 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2014.), točka 12.

5. Definicije i objašnjenja ključnih termina korištenih u ovom MSE-u i *Okviru za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe i kandidate za profesionalne računovođe* (2015.) navedeni su u *Pojmovniku* Odbora za međunarodne računovodstvene standarde edukacije (IAE-SB) (2015.). Dodatni termini iz objava Odbora za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (IAASB) također su uključeni u Materijal s objašnjenjem.

Datum stupanja na snagu

6. Ovaj MSE je na snazi od 1. srpnja 2016. godine.

Cilj (ref. točka A17.–A18.)

7. Cilj ovog MSE-a je utvrditi profesionalnu kompetentnost koju profesionalni računovođe razvijaju i održavaju kada obnašaju ulogu angažiranog partnera.

Zahtjevi (ref. točka A19.–A31.)

8. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati od profesionalnih računovođa koji obnašaju ulogu angažiranog partnera da razviju i održe profesionalnu kompetentnost koja se pokazuje postizanjem ishoda učenja koji su sadržani ali se ne ograničavaju na one navedene u tabeli A.
9. Članice IFAC-a trebaju zahtijevati od profesionalnih računovođa koji vrše ulogu angažiranog partnera da poduzmu kontinuirani profesionalni razvoj koji razvija i održava profesionalnu kompetentnost potrebnu za tu ulogu.

Tabela A: Ishodi učenja za profesionalnu kompetentnost angažiranog partnera

Područje kompetentnosti	Ishodi učenja
Tehnička kompetentnost	
(a) Revizija	(i) Vodi identifikaciju i procjenu rizika materijalnih pogrešaka kao dijela cjelokupne strategije revizije. (ii) Procjenjuje odgovore na rizike materijalnih pogrešaka. (iii) Procjenjuje je li revizija izvršena i dokumentirana u skladu s mjerodavnim revizijskim standardima (npr. međunarodnim revizijskim standardima) i relevantnim zakonima i propisima.

Područje kompetentnosti	Ishodi učenja
	(iv) Razvija odgovarajuće revizorsko mišljenje i pripadajuće revizorsko izvješće, uključujući opis ključnih revizorskih pitanja, kako je prikladno.
(b) Financijsko računovodstvo i izvještavanje	<p>(i) Procjenjuje je li subjekt pripremio, u materijalnom smislu, financijske izvještaje u skladu s mjerodavnim okvirom za financijsko izvještavanje i regulatornim zahtjevima.</p> <p>(ii) Procjenjuje prepoznavanje, mjerenje, prikazivanje i transparentnost transakcija i događaja unutar financijskih izvještaja u skladu s mjerodavnim okvirom za financijsko izvještavanje i regulatornim zahtjevima.</p> <p>(iii) Procjenjuje računovodstvene prosudbe i procjene uprave, uključujući procjene fer vrijednosti.</p> <p>(iv) Procjenjuje fer prikaz financijskih izvještaja koji se odnose na prirodu poslovanja, poslovno okruženje i sposobnost subjekta da nastavi poslovati.</p>
(c) Rukovođenje i upravljanje rizikom	(i) Procjenjuje strukture korporativnog upravljanja i procese procjene rizika koji utječu na financijske izvještaje subjekta kao dio cjelokupne revizijske strategije.
(d) Poslovno okruženje	(i) Analizira relevantnu gospodarsku granu, regulatorne i druge vanjske čimbenike koji se koriste kao izvor informacija za revizijsku procjenu rizika, uključujući, ali se ne ograničavajući na, tržište, konkurenciju, tehnologiju proizvodnje i zahtjeve zaštite okoline.
(e) Oporezivanje	(i) Procjenjuje procedure koje se primjenjuju za rješavanje pitanja

Područje kompetentnosti	Ishodi učenja
	pogrešaka u financijskim izvještajima u pogledu oporezivanja, te učinke rezultata tih procedura na cjelokupnu revizijsku strategiju.
(f) Informacijske tehnologije	(i) Procjenjuje okruženje informacijske tehnologije (IT) kako bi identificirao kontrole koje se odnose na financijske izvještaje i utvrdio učinak na cjelokupnu revizijsku strategiju.
(g) Zakoni i propisi o poslovanju	(i) Procjenjuje identificirano i moguće nepoštivanje zakona i propisa radi utvrđivanja učinka na cjelokupnu revizijsku strategiju i revizorsko mišljenje.
(h) Financije i upravljanje financijama	(i) Procjenjuje različite izvore financiranja koji su na raspolaganju subjektu i financijske instrumente koje subjekt koristi, radi utvrđivanja učinka na cjelokupnu revizijsku strategiju. (ii) Procjenjuje novčani tijek subjekta, budžete i proračune subjekta, kao i zahtjeve obrtnog kapitala radi utvrđivanja učinka na cjelokupnu revizijsku strategiju.
Profesionalne vještine	
(i) Intelektualne vještine	(i) Rješava problem u reviziji koristeći istraživanje, apstraktno i logičko razmišljanje i kritičke analize kako bi razmotrio alternative i analizirao ishode.
(j) Međuljudske i komunikacijske vještine	(i) Uspješno i prikladno komunicira s angažiranim timom, upravom i onima zaduženima za rukovođenje subjektom. (ii) Rješava problem pri reviziji kroz djelotvorne konsultacije, kada je potrebno.
(k) Osobne vještine	(i) Promovira i prihvaća cjeloživotno učenje.

Područje kompetentnosti	Ishodi učenja
	<ul style="list-style-type: none"> (ii) Nastupa kao uzor angažiranom timu. (iii) Nastupa u svojstvu mentora ili trenera u angažiranom timu.
(l) Organizacijske vještine	<ul style="list-style-type: none"> (i) Procjenjuje ima li angažirani tim kolektivno, uključujući i revizorske stručnjake, odgovarajuću objektivnost i kompetentnost obavljati reviziju. (ii) Upravlja revizorskim angažmanima kroz rukovođenje i upravljanje projektima angažiranih timova.
Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi	
(m) Predanost javnom interesu	(i) Promovira kvalitetu revizije u svim aktivnostima usredotočujući se na zaštitu javnog interesa.
(n) Profesionalni skepticizam i profesionalna prosudba	(i) Primjenjuje skeptični način razmišljanja i profesionalnu prosudbu u planiranju i izvođenju revizije i donošenju zaključaka na kojima se zasniva revizorsko mišljenje.
(o) Etička načela	<ul style="list-style-type: none"> (i) Primjenjuje etička načela integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje, povjerljivosti i profesionalnog ponašanja u kontekstu revizije i određuje odgovarajuće rješenje za etičke dvojbe. (ii) Procjenjuje i odgovara na prijetnje po objektivnost i nezavisnost koje se mogu pojaviti tijekom revizije. (iii) Štiti povjerljive informacije subjekta u skladu s etičkim odgovornostima i relevantnim zakonskim zahtjevima.

Materijal s objašnjenjem

Napomene uz definicije sadržane u objavama IAASB-a (ref. točka 5.)

A1. Ovaj MSE koristi sljedeće termine već definirane u objavama IAASB-a³.

Tabela B: Definicije IAASB usvojene u MSE 8

Definirani termin	Porijeklo termina	Definicija u upotrebi
Angažirani partner*	MRevS (ISA) 220 <i>Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja</i> , točka 7 (a)	Partner ili druga osoba u tvrtki / revizorskom društvu koja je odgovorna za revizijski angažman i njegovo obavljanje te za revizijski izvještaj koji će se izdati u ime tvrtke te koja, gdje se zahtijeva, ima odgovarajuće ovlasti od profesionalnog, zakonodavnog ili regulatornog tijela.
Angažirani tim	MRevS (ISA) 220 <i>Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja</i> , točka 7 (d)	Svi partneri i osoblje koje radi na angažmanu i svi pojedinci koje angažira društvo ili društvo unutar mreže, koji vrše revizorske postupke tijekom angažmana. Tu ne spada vanjski ekspert kojeg angažira revizorsko društvo ili društvo unutar mreže društava. Termin “angažirani tim” također ne uključuje pojedince u funkciji interne revizije klijenta koji pružaju izravnu pomoć pri angažmanu na reviziji kada vanjski revizor postupa u skladu sa zahtjevima MRevS (ISA) 610 (revidiran 2013.) ⁴ .

3 Definicije iz Međunarodnih revizijskih standarda navedene u prednjem tekstu sadržane su u *Priručniku s objavama o međunarodnoj kontroli kvalitete, revidiranju, uvidu, ostalim izražavanjima uvjerenja i povezanim uslugama – izdanje iz 2014. godine, vol 1.*

4 MRevS (ISA) 610, *Korištenje radom internih revizora (revidiran).*

Definirani termin	Porijeklo termina	Definicija u upotrebi
Financijski izvještaji	MRevS (ISA) 200 <i>Opći ciljevi neovisnog revizora i obavljanje revizije u skladu s međunarodnim revizijskim standardima, točka 13 (f)</i>	Strukturirano predavljanje povijesnih financijskih informacija, uključujući povezane bilješke, čija je svrha predstaviti ekonomske resurse ili obveze subjekta u danom vremenskom trenutku, ili promjene u istim za dano vremensko razdoblje, u skladu s okvirom financijskog izvještavanja. Povezane bilješke obično sadrže sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostale informacije čija je svrha objašnjenje. Pojam “financijski izvještaji” obično se odnosi na kompletan set financijskih izvještaja, kako je utvrđeno mjerodavnim financijskim okvirom, ali se može odnositi i na pojedinačni financijski izvještaj.
Poduzeće*	MRevS (ISA) 220 <i>Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja, točka 7 (e)</i>	Profesionalni računovođa u javnoj praksi kao pojedinac, partnerstvo, korporacija ili drugi subjekt profesionalnih računovođa.
Profesionalna prosudba	MRevS (ISA) 200 <i>Opći ciljevi neovisnog revizora i obavljanje revizije u skladu s međunarodnim revizijskim standardima, točka 13 (k)</i>	Primjena relevantne obuke, znanja i iskustva, u kontekstu koji definiraju revizijski standardi, računovodstveni i etički standardi, pri donošenju informiranih odluka o smjerovima djelovanja koji su prikladni u okolnostima revizijskog angažmana.

Definirani termin	Porijeklo termina	Definicija u upotrebi
Profesionalni skepticizam	MRevS (ISA) 200 <i>Opći ciljevi neovisnog revizora i obavljanje revizije u skladu s međunarodnim revizijskim standardima, točka 13 (l)</i>	Stav koji uključuje um koji promišlja i ispituje, svjestan stanja koja mogu ukazivati na mogućnost iskrivljenog, pogrešnog prikazivanja zbog pogreške ili prijevare te kritička procjena dokaza revizije.
* “Partner” i “tvrtka/društvo” bi trebalo shvatiti i na način da se odnose na svoje ekvivalente u javnom sektoru.		

Djelokrug ovog standarda (ref. točka 1.–5.)

- A2. Profesionalna kompetentnost se može opisati i kategorizirati na više različitih načina. U okviru međunarodnih standarda edukacije, profesionalna kompetentnost je sposobnost da se uloga izvodi prema utvrđenom standardu. Profesionalna kompetentnost nadilazi poznavanje načela, standarda, pojmova, činjenica i procedura; ona je integracija i primjena (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina i (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova.
- A3. Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) je nastavak inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR). IPR je učenje i razvoj kroz koje pojedinci prvo razvijaju kompetentnost što vodi do obnašanja uloge profesionalnog računovođe. Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) je učenje i usavršavanje (razvoj) koji dolazi nakon inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR) i kojim se usavršava i održava profesionalna kompetentnost kako bi omogućilo profesionalnim računovođama da nastave obnašati svoje uloge. KPR osigurava kontinuirani razvoj (a) tehničke kompetentnosti, (b) profesionalnih vještina, (c) profesionalnih vrijednosti, etike i stavova postignutih tijekom IPR, adekvatno pročišćenih za profesionalne aktivnosti i odgovornosti profesionalnog računovođe.
- A4. Kao što je navedeno u MSE 7⁵, KPR uključuje praktično iskustvo. Kako karijera angažiranog partnera napreduje, praktično iskustvo postaje sve važnije u razvoju i održavanju potrebne dubine i širine profesionalne kompetentnosti. Praktično iskustvo može se dokazivati godišnjim (samo) – izjavama, evidenciji o naplativom vremenu provedenom u radu i rezultatima kvalitativnih aktivnosti nadzora kao što su uvidi u rad, uvidi u angažmane izražavanja uvjerenja o kvaliteti i inspekcijama o poštivanju propisa.

5 Vidjeti MSE 7, Kontinuirani profesionalni razvoj (2014.), točka 5.

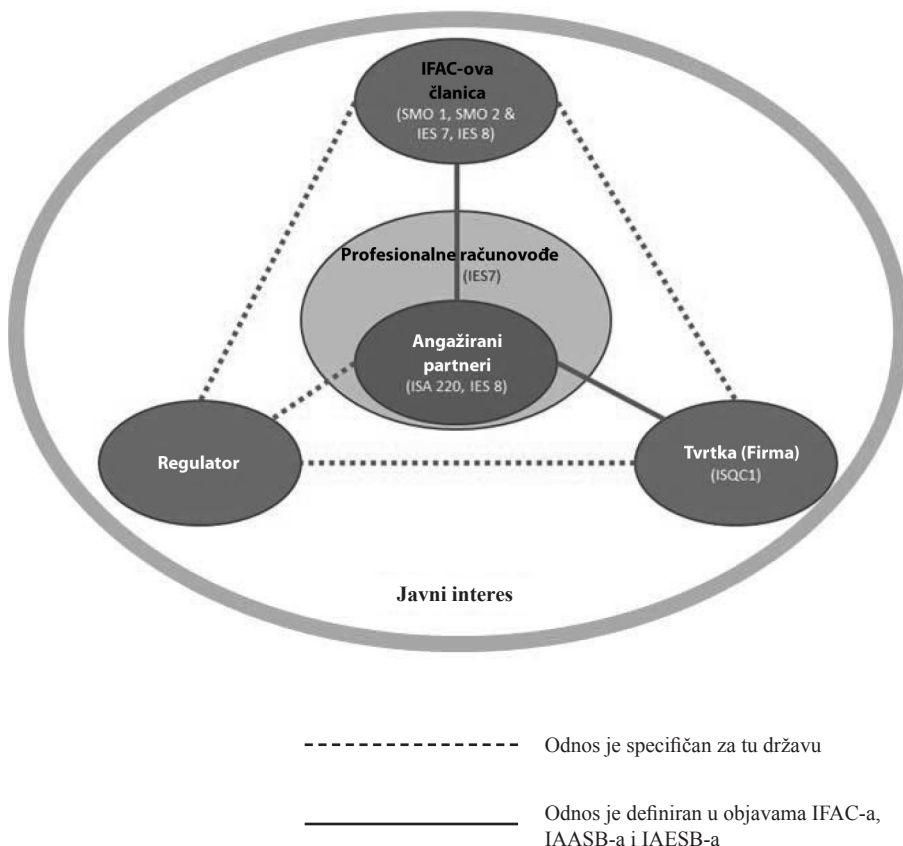
- A5. Pored profesionalne kompetentnosti i praktičnog iskustva, i drugi čimbenici izvan djelokruga ovog MSE-a određuju ima li profesionalni računovođa, gdje je traženo, odgovarajuće ovlasti koje je dobio od profesionalnog, zakonskog ili regulatornog tijela za obavljanje uloge angažiranog partnera.
- A6. U mnogim državama, zakonodavstvo, propisi ili tijelo koje vrši regulaciju (pod zajedničkim nazivom “pravila licenciranja” utvrđuje ili provodi zahtjeve u pogledu onih koji mogu obavljati ulogu angažiranog partnera. Pravila licenciranja značajno variraju u zahtjevima koje postavljaju. Ondje gdje licenciranje ne potpada pod ovlasti članice IFAC-a, članice IFAC-a u najvećoj mjeri trebaju nastojati, kao što je opisano u Izjavi o obvezama članstva 2 (SMO2) – *Međunarodni standardi edukacije za profesionalne računovođe i druge objave koje je izdao IAESB*⁶ utjecati na pravila licenciranja tako da članica IFAC-a može zadovoljiti zahtjeve za profesionalnu kompetentnost navedene u ovom MSE-u.
- A7. Poduzeće/tvrtka/društvo, koje, po definiciji, uključuje profesionalne računovođe u javnoj praksi kao pojedince određuje tko može izdati revizorsko mišljenje kao pravni zastupnik tog društva. Većina tvrtki funkcionira u partnerskoj strukturi i partneri u partnerstvu odlučuju tko u tvrtki može obavljati ulogu angažiranog partnera.

Zainteresirane strane koje utječu na profesionalnu kompetentnost angažiranih partnera.

- A8. Slika 1 prikazuje zainteresirane strane koje utječu na profesionalnu kompetentnost angažiranih partnera. Odnos između zainteresiranih strana može ovisiti o državi ili biti posljedica zahtjeva sadržanih u IAASB-u i objavama IAASB i obveza sadržanih u objavama IFAC-a.

6 Izjava o obvezama članstva 2 – *Međunarodni standardi edukacije za profesionalne računovođe i druge objave IAESB-a* navode zahtjeve članice IFAC-a u pogledu međunarodnih standarda i drugih objava IAESB-a. Ova Izjava obvezama članstva posebno se (u točki 9.) bavi situacijom u kojoj članica IFAC-a nema odgovornost ili dijeli odgovornost za usvajanje i provedbu profesionalnih računovodstvenih edukacijskih standarda i smjernica.

Slika 1: Zainteresirane strane koje utječu na profesionalnu kompetentnost angažiranih partnera

- A9. U skladu s MSE 7⁷, članice IFAC-a zahtjevaju od svih profesionalnih računovođa da sudjeluju u kontinuiranom profesionalnom razvoju kako bi doprinijeli razvoju i održavanju profesionalne kompetentnosti koja je prikladna za njihov rad i profesionalne odgovornosti.

7 Vidjeti MSE 7, Kontinuirani profesionalni razvoj (2014.), toč. 12.

- A10. MSE 7⁸ također zahtijeva od članica IFAC-a da uspostave sustavni proces kako bi mogle pratiti ispunjavaju li profesionalne računovođe zahtjeve članica IFAC-a u pogledu kontinuiranog profesionalnog razvoja.
- A11. MRevS (ISA) 220⁹ bavi se pitanjem odgovornosti angažiranih partnera s obzirom na to imaju li zajedno angažirani tim i svi drugi revizorski stručnjaci koji nisu dio tima odgovarajuću kompetentnost i sposobnosti. Osim ako informacije koje dostavi društvo ili druge strane ukazuju na suprotno, MRevS (ISA) 220¹⁰ ukazuje na to da se angažirani tim može osloniti na sustav kontrole kvalitete tvrtke u pogledu kompetentnosti osoblja kroz njihovo zapošljavanje i formalnu obuku.
- A12. MSKK (ISQC) 1¹¹ zahtijeva od društva da uspostavi prakse i procedure osmišljene s ciljem pružanja razumnog izražavanja uvjerenja da tvrtka ima dovoljno osoblja s kompetentnošću, sposobnostima i predanošću etičkim načelima da
- (a) obavlja angažmane u skladu s profesionalnim standardima i važećim zakonskim i regulatornim okvirima i (b) omogućavaju tvrtki ili angažiranim partnerima da izdaju izvještaje koji su prikladni u danim okolnostima.
- A13. U mnogim državama, regulatorna tijela mogu imati nadzornu ulogu u pogledu članica IFAC-a, tvrtki i angažiranih partnera.
- A14. Postupajući u skladu sa zahtjevima ovog međunarodnog standarda edukacije i ispunjavajući svoje obveze iz Izjave obvezama članstva 1¹² i Izjave o obvezama članstva 2¹³, članice IFAC-a pomažu tvrtkama u ispunjavanju zahtjeva iz MSKK (ISQC) 1 i pomažu angažiranim partnerima u ispunjavanju zahtjeva iz MRevS (ISA) 220. Ove objave zajednički promoviraju jasnoću i dosljednost u pogledu profesionalne kompetentnosti koja se zahtjeva od angažiranih partnera i angažiranog tima, što služi zaštiti javnog interesa.

8 Vidjeti MSE 7, *Kontinuirani profesionalni razvoj* (2014.), točka 17.

9 Vidjeti MRevS (ISA) 220, *Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja*, točka 14.

10 Vidjeti MRevS (ISA) 220, *Kontrola kvalitete za reviziju financijskih izvještaja* točka A2.

11 Vidjeti MSKK (ISQC) 1, *Kontrola kvalitete za tvrtke koje obavljaju revizije i uvide financijskih izvještaja i ostale angažmane s izražavanjem uvjerenja i povezane usluge*, točka 29.

12 Izjava o obvezama članstva 1 – *Izražavanje uvjerenja o kvaliteti* navodi zahtjeve članice IFAC-a poštujući sustave uvida u izražavanja uvjerenja o kvaliteti za svoje članice koje vrše revizije, uvide u financijske izvještaje i druge angažmane s izražavanjem uvjerenja i povezane usluge angažmana na financijskim izvještajima. Ova Izjava konkretno se bavi situacijom u kojoj članica IFAC-a nema odgovornost ili dijeli odgovornost za utvrđivanje pravila i upravljanje sustavom izražavanja uvjerenja o kvaliteti.

13 Izjava o obvezama članstva 2 – *Međunarodni standardi edukacije za profesionalne računovođe i druge objave IAESB-a* navodi zahtjeve članice IFAC-a u pogledu međunarodnih standarda edukacije i drugih objava IAESB-a. Ova Izjava konkretno se bavi situacijom u kojoj članica IFAC-a nema odgovornost ili dijeli odgovornost za usvajanje i provedbu profesionalnih računovodstvenih standarda edukacije i smjernica.

Progresivna priroda profesionalne kompetentnosti

- A15. Samo one profesionalne računovođe koje razvijaju i održe profesionalnu kompetentnost koja se pokazuje ishodima učenja nabrojanim u tabeli A bit će sposobni izaći na kraj sa složenim situacijama s kojima se mogu suočiti angažirani partneri tijekom svoje karijere. Profesionalni računovođa koji teži postati angažirani partner obično će provesti nekoliko godina u angažiranim timovima i može napredovati kroz nadzorne i menadžerske uloge pod nadzorom angažiranog partnera. Ovaj napredak kroz rastuće razine odgovornosti je uobičajeni put kojim se profesionalni računovođa može pripremiti za preuzimanje uloge angažiranog partnera. Oni koji rade kao angažirani partneri razvijaju i održavaju svoju profesionalnu kompetentnost kroz rukovođenje angažmanima ili kroz angažmane na revizijama, te kroz druge vrste profesionalnog usavršavanja što je dio njihovog kontinuiranog profesionalnog razvoja.

Revizija financijskih izvještaja i drugi angažmani na izražavanju uvjerenja

- A16. Ovaj MSE primjenjiv je na angažirane partnere odgovorne za reviziju financijskih izvještaja. Profesionalna kompetentnost koja se pokazuje ishodima učenja nabrojanim u tabeli A može također biti od pomoći pri reviziji drugih povijesnih financijskih informacija u skladu s međunarodnim revizijskim standardima MRevS-ovima (ISAs) ili drugim vrstama usluga izražavanja uvjerenja i povezanih usluga. Slično tome, veći dio profesionalne kompetentnosti potrebne za reviziju financijskih izvještaja može biti relevantan onim angažiranim partnerima odgovornim za angažmane na izražavanju uvjerenja koji se odnose na ne-financijske informacije sadržane u financijskim izvještajima, kao što su mjere zaštite okoliša ili socijalne mjere.

Cilj (ref. točka 7.)

- A17. Utvrđivanje profesionalne kompetentnosti koju profesionalni računovođe razvijaju i održavaju u obavljanju uloge angažiranog partnera ima više namjena. Štiti javni interes, doprinosi kvaliteti revizije, poboljšava rad angažiranih partnera i promovira kredibilitet revizorske profesije.
- A18. Dok je pretpostavka ovog MSE-a da su angažirani partneri već razvili profesionalnu kompetentnost za preuzimanje te uloge, angažirani partneri rade u okruženju koje se značajno mijenja. Pritisak za promjenom može dolaziti iz više izvora, uključujući, ali se ne ograničavajući na, (a) povećanje broja propisa, (b) razvoje u financijskom i nefinancijskom izvještavanju, (c) nove tehnologije, (d) povećano korištenje poslovne analitike i (e) složenost poslovanja. Promjena zahtijeva od angažiranih partnera da kroz svoje karijere održavaju i dalje razvijaju profesionalnu kompetentnost.

Zahtjevi (ref. točka 8.–9.)

- A19. Tabela A identificira područja kompetentnosti i povezane ishode učenja za tehničku kompetentnost, profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti,

etiku i stavove. Područje kompetentnosti je kategorija za koju može biti određen skup povezanih ishoda učenja.

- A20. Ishodi učenja utvrđuju sadržaj i dubinu znanja, razumijevanja i primjenu potrebnu za svako određeno područje kompetentnosti. Ostvarenje ishoda učenja je pristup mjerenju KPR-a zasnovan na outputu. MSE 7 nudi dodatne smjernice u pogledu mjerenja KPR-a (kontinuiranog profesionalnog razvoja).
- A21. Ovaj MSE nadograđuje se na ishode učenja koji opisuju profesionalnu kompetentnost koja se zahtijeva od budućih profesionalnih računovođa do kraja inicijalnog profesionalnog razvoja (IPR-a) kako je navedeno u MSE 2, 3 i 4.¹⁴
- A22. Pored ishoda učenja u tabeli A, i drugi čimbenici mogu utjecati na prirodu, vremensku određenost i opseg planiranog kontinuiranog profesionalnog razvoja. Ovi čimbenici mogu uključivati, ali se ne ograničavaju na: (a) portfolio angažiranog partnera sa subjektima u kojima je obavio reviziju,
- (b) opseg svih izmjena u revizijskim standardima i standardima financijskog izvještavanja i (c) utjecaj svih promjena u sadržaju drugih područja kompetentnosti navedenih u tabeli A.
- A23. Bez obzira na veličinu ili prirodu subjekta i tvrtke angažiranog partnera koji vrši reviziju, pretpostavka ovog MSE-a je da angažirani partneri nastavljaju s KPR-om koji odgovara složenosti revizija koje vrše u svojstvu angažiranog partnera.
- A24. Članice IFAC-a mogu uključiti područja kompetentnosti ili tražiti od angažiranih partnera da postignu dodatne ishode učenja koji nisu navedeni u ovom MSE. To se, na primjer, može dogoditi kada angažirani partner vrši revizije u specijaliziranim gospodarskim granama ili transakcijama.

Profesionalni računovođa u javnoj praksi kao pojedinac i male i srednje računovodstvene agencije

- A25. Usmjerenošću na jednu konkretnu ulogu umjesto na angažirani tim ili strukturu u tvrtci, ovaj MSE prepoznaje široku lepezu situacija u kojima rade angažirani partneri, pa tako i kao profesionalni računovođa u javnoj praksi kao pojedinac ili unutar male ili srednje računovodstvene agencije¹⁵. U tim situacijama, angažirani partner može raditi bez podrške angažiranog tima, što uključuje i one članove angažiranog tima sa specijaliziranim vještinama. Posljedica toga može biti da angažirani partner bude izravno uključen u završetak velikog opsega revizijskih aktivnosti nego inače.

14 MSE 2, *Inicijalni profesionalni razvoj – Tehnička kompetentnost* (2015.);

MSE 3, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vještine* (2015.); i

MSE 4, *Inicijalni profesionalni razvoj – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi* (2015.).

15 Informativna brošura IFAC-ovog Odbora za male i srednje računovodstvene agencije ih definira kao "...agencije sa sljedećim karakteristikama: njihovi klijenti su uglavnom mali i srednji poslovni subjekti (MSP), koriste vanjske izvore za dopunu svojih ograničenih tehničkih resursa, te zapošljavaju ograničen broj stručnog osoblja."

Revizija – ishodi učenja

- A26. Rukovođenje identifikacijom i procjenom rizika od materijalnih pogrešaka u financijskim izvještajima uključuje razmatranje:
- rizika utvrđenih prihvaćanjem angažmana i procedurama za nastavak;
 - sposobnosti poslovnog subjekta da nastavi raditi bez bojazni od prestanka rada;
 - rizika od materijalnih pogrešaka u financijskim izvještajima zbog prijevare i pogreške.
- A27. Procjena odgovora na rizike od materijalnih pogrešaka u financijskim izvještajima uključuje proces odobrenja ili uspostave odgovarajuće opće strategije revizije.
- A28. Procjena je li revizija izvršena u skladu s važećim revizijskim standardima (npr. MRevS-ovima (ISA)) i relevantnim zakonima i propisima, uključuje:
- procjenu dostatnosti i relevantnosti dokaza prikupljenih tijekom revizije, kao i povezanih dokumenata;
 - razmatranje značajnih nedostataka u internoj kontroli i u drugim stvarima koje treba prenijeti rukovodnom osoblju; i
 - razmatranje pristranosti u procjenama rukovodstva i u drugim oblastima prosudbe.

Organizacijska pitanja – ishodi učenja

- A29. Primjeri područja gdje se stručnjak revizijske agencije može koristiti u reviziji uključuju ali nisu ograničeni na oporezivanje, informacijske tehnologije, pravo, forenzičko računovodstvo, vrjednovanje, aktuarske usluge i mirovine.

Profesionalni skepticizam i profesionalna prosudba – ishodi učenja

- A30. Ključni aspekt svake revizije je procjena jesu li tijekom revizije prikupljeni dostatni i odgovarajući dokazi koji podupiru zaključke na kojima je zasnovano mišljenje revizora. Profesionalni skepticizam uključuje primjenu mentalnog sklopa koji propituje, zbog kritične procjene dokaza u reviziji. MRevS (ISA) također traži od angažiranih partnera i njihovih timova da koriste profesionalnu prosudbu u planiranju i vršenju revizije financijskih izvještaja. Profesionalna prosudba se na primjer koristi kada se osporavaju tvrdnje i pretpostavke rukovodstva sadržane u financijskim izvještajima, te kada se razmatra je li poslovni subjekt pravilno primijenio računovodstvene standarde, kao i pri utvrđivanju odgovarajuće opće strategije revizije.
- A31. Učinkoviti KPR u područjima profesionalnog skepticizma i profesionalne prosudbe zahtijeva mješavinu metoda učenja u kojoj mentorstvo,

promišljanje i praktično iskustvo u kontekstu radne okoline često igra ključnu ulogu.

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

OVA STRANICA JE NAMJERNO OSTAVLJENA PRAZNA

International
Federation
of Accountants®

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
T +1 (212) 286-9344 F +1 (212) 286-9570
www.ifac.org
ISBN: 978-1-60815-257-5